

1985

Jaarverslag

De Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers

- werd op **16 september 1974 opgericht**.
De oprichtingsakte, waarin opgenomen de statuten, werd gepubliceerd in de Staatscourant van 1 oktober 1974, nr. 190. De statuten werden laatstelijk gewijzigd en opnieuw vastgesteld op 28 december 1982 (Stscrt. 1983, 11). De activiteiten van het Bedrijfsfonds voor de Pers zijn gebaseerd op deze statuten alsmede op de Richtlijnen voor de werkzaamheden van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers en op de Compensatieregeling voor Dagbladen (Stscrt. 1984, 221);
- heeft tot **doel** - in het belang van de **pluriformiteit** van de **bestaande pers** - mee te werken aan het verlenen van **financiële bijstand** (kredieten en in bijzondere gevallen financiële steun à fonds perdu) ten behoeve van **dag- en nieuwsbladen en opinieweekbladen**;
- wordt **geleid door een bestuur** dat over ingediende steunaanvragen adviezen verstrekt aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, die over deze aanvragen de uiteindelijke beslissingen neemt.
De bestuursleden worden op persoonlijke titel door de minister benoemd. De leden hebben geen bestuurlijke, financiële of andere banden met persondernemingen of persorganen, dan wel met organisaties in het perswezen;
- **is belast met de uitvoering van:**
 1. **de financiële steun aan afzonderlijke dagbladen, nieuwsbladen of opinieweekbladen.** Deze steun wordt, na goedkeuring door de minister, ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers verstrekt;
 2. de begin 1983 als experiment over de jaren 1981, 1982 en 1983 ingevoerde **Compensatieregeling voor Dagbladen.** Voor deze regeling komen dagbladen in aanmerking die als gevolg van hun oplage in combinatie met hun geografische verspreiding in die jaren verlies hebben geleden;
 3. de zogenaamde **aanvullende maatregelen.** Het Bedrijfsfonds heeft middelen ter beschikking, waaruit, na goedkeuring door de minister, financiële bijstand kan worden verleend:
 - ten behoeve van een éénmalige reorganisatie van afzonderlijke dagbladen, nieuwsbladen of opinieweekbladen;
 - aan projecten van meerdere dagbladen, nieuwsbladen of opinieweekbladen gezamenlijk, gericht op verbetering van de exploitatiepositie van die persorganen, mits die projecten passen in de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers;
 - aan onderzoek, te weten aan:
 - nader onderzoek naar de doelmatigheid en de effectiviteit van de Compensatieregeling voor Dagbladen,
 - organisatie-onderzoek ten behoeve van verlieslijdende dagbladen,
 - onderzoek dat de persbedrijfstak als geheel ten goede komt betreffende andere vraagstukken dan bedoeld onder beide voorgaande punten, mits die vraagstukken verband houden met de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers;
- verkrijgt haar **financiële middelen uit de opbrengsten van de etherreclame.**

Sir Winston Churchillaan 366
070 -40 6318
Postbus 5406
2280 HK Rijswijk

Inhoud

I.	Samenstelling van het bestuur en het secretariaat van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers in 1985	5
II.	De werkzaamheden van het bestuur in 1985	6
	1. Inleiding	6
	2. Inkomsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1985	7
	3. Individuele steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers	12
	3.1. Inleiding	12
	3.2. Steunverlening aan de Weekkrant Suriname	12
	3.3. Steunverlening aan de Turks-Nederlandse Weekkrant Haber	13
	3.4. Steunverlening aan het Katholiek Nieuwsblad	13
	3.5. Steunverlening aan het weekblad De Groene Amsterdammer	15
	3.6. Steunverlening aan de Haagse Post	16
	3.7. Beheer van kredieten, verstrekt ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers	22
	4. De Compensatieregeling voor Dagbladen, 1982 en 1983	24
	5. Aanvullende maatregelen	28
	5.1. Aanvraag van de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers voor financiële steun ten behoeve van een onderzoek gericht op de opzet van een systeem van bedrijfsvergelijkingen	28
	5.2. Voorstel tot financiële steun voor een onderzoek resulterend in een inventarisatie van beschikbare gegevens inzake de pers	29
	6. Mediabeleid	31

BIJLAGEN

1.	Advies d.d. 18-1-85 inzake financiële steunverlening aan het Katholiek Nieuwsblad	35
2.	Advies d.d. 21-3-85 inzake financiële steunverlening aan het weekblad De Groene Amsterdammer	37
3.	Advies d.d. 28-3-85 inzake financiële steunverlening aan het weekblad de Haagse Post	39
4.	Brief d.d. 11-7-85 inzake het weekblad Haagse Post	42
5.	Brief d.d. 30-8-85 inzake het weekblad Haagse Post	44
6.	Brief d.d. 11-10-85 inzake het weekblad Haagse Post	46
7.	Brief d.d. 17-10-85 inzake het weekblad Haagse Post	48
8.	Advies d.d. 3-5-85 inzake het weekblad De Streek	50
9.	Advies d.d. 1-4-85 inzake gedeeltelijke uitkeringen aan het dagblad De Waarheid	52
10.	Advies d.d. 22-11-85 inzake uitkeringen op basis van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983	54
11.	Advies d.d. 12-4-85 inzake financiële steunverlening aan De Nederlandse Nieuwsbladpers	62
12.	Advies d.d. 26-8-85 inzake vooronderzoek persgegevens	64
13.	Advies d.d. 25-3-85 inzake wetsontwerp Mediawet	67

I. Samenstelling van het bestuur en het secretariaat van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers in 1985

Bestuursleden:

prof. drs. J.W. Schoonderbeek, voorzitter
J. Kassies, vice-voorzitter
drs. H.J.A.M. van Haaren
dr. F. Haselhoff
mr. W.C.D. Hoogendijk
prof. dr. J. van Putten
prof. dr. J.J. van Cuilenburg

Bij beschikking d.d. 31 januari 1985 werden de zittende leden ingaande 18 oktober 1984 door de minister herbenoemd voor een periode van twee jaar. Bij die beschikking werd tevens voorzien in de vacature ontstaan door het overlijden van de heer Peijster en wel door de benoeming van de heer Van Cuilenburg tot bestuurslid ingaande 1 januari 1985.

In de loop van 1985 gaf de heer Van Putten te kennen in verband met andere werkzaamheden binnen afzienbare tijd zijn functie als bestuurslid van het Bedrijfsfonds te willen neerleggen. Bij zijn afscheid, begin 1986, werden in ons bestuur woorden van grote erkentelijkheid uitgesproken voor de waardevolle bijdragen die de heer Van Putten sedert de oprichting van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers aan de werkzaamheden van dit college heeft geleverd. In de door zijn aftreden ontstane vacature is nog niet voorzien.

Secretariaat:

drs. L.H.A. Lichtenberg, secretaris
drs. F.E. Abrahams, plaatsvervangend secretaris, tot mei 1985
mevr. J. Koldenhof-Kooy, administratief medewerkster

In de loop van het verslagjaar heeft de heer Abrahams een andere functie aanvaard. In de door zijn vertrek ontstane vacature is voorzien door de benoeming per 1 februari 1986 van de heer drs. C.W.M. Buijs.

De bestuursleden, de secretaris en de plaatsvervangend secretaris worden benoemd op grond van artikel 9 van de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers (Stscrt. 1974, 190), welke laatstelijk gewijzigd zijn op 28 december 1982 (Stscrt. 1983, 11).*

* De (laatstelijk gewijzigde) statuten (Stscrt 1983, 11) zijn integraal weergegeven in bijlage 4 in het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1982 en zijn tevens volledig opgenomen in de brochure 'Overzicht voorwaarden en behandelingsprocedure van aanvragen voor financiële bijstand aan persorganen', uitgave Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, november 1984. De oorspronkelijke oprichtingsstatuten en de op grond daarvan door de minister van het toenmalige CRM gegeven richtlijnen zijn integraal opgenomen in het eerste jaarverslag over 1974 en 1975, bijlagen 1 en 2.

II. De werkzaamheden van het bestuur in 1985

1. Inleiding

Op grond van de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers adviseren wij de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur over financiële steunverlening aan persorganen en hebben wij tevens toezichthoudende taken, wanneer steun is verleend.

Deze taken vervullen wij sedert 1974, toen de stichting werd opgericht en ons bestuur werd ingesteld. De toenmalige statuten creëerden enkel de mogelijkheid van individuele steunverlening. In 1983 trad daarnaast, in eerste instantie voor een experimentele periode van drie jaar, voor dagbladen een regeling in werking die meer gericht generieke karakterkenmerken kent: de Compensatieregeling voor Dagbladen. Gekoppeld aan deze compensatieregeling werden tevens mogelijkheden geïntroduceerd voor aanvullende maatregelen, die vooral gericht zijn op de financiële ondersteuning van éénmalige reorganisaties en van onderzoeksprojecten, zowel van dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen afzonderlijk als ten behoeve van gezamenlijke projecten.

In 1985, het onderhavige verslagjaar, heeft onze taakstelling weer geleid tot een veelheid van werkzaamheden. Wij kwamen gedurende het verslagjaar tien maal in plenaire vergadering bijeen, terwijl daarnaast verscheidene bijeenkomsten van commissies uit ons bestuur werden belegd. Wij werden ook in 1985 in toenemende mate vanuit de meest uiteenlopende hoeken, zowel door personen als door organisaties, benaderd met verzoeken om informatie over mogelijkheden tot financiële steunverlening aan persorganen. Voorzover deze verzoeken op ons werkterrein betrekking hadden en tot aanvragen leidden waarover wij in het verslagjaar de minister van advies dienden, komen deze in het vervolg van dit jaarverslag nader ter sprake.

Volgend op deze inleiding wordt in paragraaf 2 allereerst een overzicht van de financieel-economische gang van zaken van onze stichting in 1985 gegeven. De inkomsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds in het verslagjaar worden hier weergegeven en nader toegelicht.

In paragraaf 3 gaan wij nader in op onze werkzaamheden in 1985 betreffende de individuele steunverlening aan persorganen. Zowel aanvragen om dergelijke financiële steunverlening, die in ons bestuur werden behandeld en vervolgens tot een advies aan de minister leidden, als zaken die op het gebied van onze taak ter zake van het beheer van reeds uitstaande kredieten de revue passeerden, komen hierbij aan de orde. In paragraaf 4 worden vervolgens onze werkzaamheden inzake de Compensatieregeling voor Dagbladen behandeld, die voor een belangrijk deel lagen op het gebied van de uitvoering van de regeling over de boekjaren 1982 en 1983.

Paragraaf 5 is gereserveerd voor de zaken die in het verslagjaar op het gebied van de aan de compensatieregeling gekoppelde aanvullende maatregelen onze aandacht vroegen.

In paragraaf 6 tenslotte wordt in kort bestek aandacht besteed aan het mediabeleid, voorzover dit in het verslagjaar in directe relatie stond tot onze werkzaamheden.

Voorafgaande aan een nadere bespreking van die werkzaamheden willen we hier niet voorbijgaan aan het bericht dat ons kort na afloop van het verslagjaar bereikte, nl. dat op 7 januari 1986 prof. mr. dr. Maarten Rooij is overleden.

Prof. Rooij was onder meer voorzitter van de Commissie Bedrijfsfonds voor de Pers, de commissie die de grondslag legde voor de in 1974 opgerichte Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers. In het eindrapport van deze commissie, dat op 7 maart 1972 verscheen, klinken zijn intellectuele arbeid en grote betrokkenheid door bij het onderwerp dat de commissie in studie had en waaraan wij sedert 1974 zijn gaan werken. Aldus legde Maarten Rooij mede de fundamenten voor het huidige Bedrijfsfonds voor de Pers.

Bij zijn overlijden willen wij hier aan deze band met hem uitdrukking geven.

Zijn werk blijven wij in gedachten houden als inspiratiebron bij de uitvoering van onze taken.

2. Inkomsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1985

Alvorens in te gaan op de ontwikkelingen betreffende de financiële middelen van het Bedrijfsfonds in het verslagjaar geven wij hier eerst, zoals gebruikelijk in jaarverslagen van ons bestuur, een overzicht van de bronnen van deze middelen en van de wijze waarop hierover volgens de juridische basis van het fonds kan worden beschikt.

De financiële middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers zijn voornamelijk afkomstig uit de opbrengsten van de etherreclame. De eerste middelen verkreeg het fonds in de vorm van dotaties in het kader van de etherreclame compensatie-uitkeringen die aan de pers werden toegekend in de periode 1967 tot en met 1973. Daarnaast ontving het Bedrijfsfonds financiële middelen uit de opbrengsten van een tijdelijke opslag van 5% op de tarieven van de etherreclame gedurende de jaren 1973 tot en met 1976. In verband met de ingevoerde Compensatieregeling voor Dagbladen werden in 1983 en in 1985 middelen in de kas van het Bedrijfsfonds gestort die eveneens afkomstig zijn uit de opbrengsten van de etherreclame.

De formele zeggenschap over de besteding van deze gelden is als volgt geregeld. Volgens de huidige statuten van het Bedrijfsfonds adviseert ons bestuur de minister van WVC over de besteding van de middelen. Het is de minister die vervolgens over deze besteding beslist. Het beheer van de middelen is sedert de oprichting van het Bedrijfsfonds in handen gesteld van de Regeringscommissaris voor de Omroep. De Regeringscommissaris treedt op als kassier ten behoeve van het Bedrijfsfonds. Ook voert hij de administratie en draagt hij zorg voor het beleggen van de middelen van het fonds.

De Nationale Investeringsbank (de NIB) fungeert voor het Bedrijfsfonds als intermediair bij de financiële steunverlening uit het fonds aan afzonderlijke persorganen – uitgezonderd de steunverlening in het kader van de Compensatieregeling voor Dagbladen en de aanvullende maatregelen betreffende onderzoek en gezamenlijke projecten van persorganen – en als intermediair bij de ontvangsten van aflossingen en rentebedragen betreffende de individuele steunverlening. In dat kader verricht de bank in onze opdracht betalingen aan en ontvangt zij terugbetalingen van bladen die steun aangeboden hebben gekregen. Tevens stelt de bank op ons verzoek een financieel-economisch onderzoek in bij persorganen die bij ons een aanvraag voor financiële steun hebben ingediend. Mede aan de hand van de resultaten van het bankonderzoek adviseren wij de minister over deze aanvragen. Wanneer de minister mede op basis van ons advies besluit een aanvraag te honoreren en ons verzoekt de financiële steunverlening ten uitvoer te brengen, stelt de NIB in overleg met ons een overeenkomst op, waarin de vorm en de voorwaarden van de financiële steunverlening zijn vastgelegd. De NIB sluit tevens namens ons deze overeenkomsten met de desbetreffende bladen af. De bank oefent namens ons bestuur ook toezicht uit op de naleving van de bij de steunverlening gestelde voorwaarden.

Bij de steunverlening in het kader van de Compensatieregeling voor Dagbladen en de aanvullende maatregelen betreffende onderzoek en gezamenlijke projecten van persorganen adviseren wij de minister rechtstreeks over ingediende steunaanvragen. Zoals nog verderop in dit jaarverslag wordt toegelicht, adviseren wij de minister over aanvragen voor de Compensatieregeling voor Dagbladen aan de hand van de resultaten van onderzoek dat het Economisch Instituut Tilburg in onze opdracht op dit gebied verricht.

In de hiernavolgende tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de inkomsten, uitgaven en beschikbare middelen van het Bedrijfsfonds in 1985. Ter vergelijking zijn naast deze gegevens over het onderhavige verslagjaar die van 1984 weergegeven.

Tabel 1. Inkomsten, uitgaven en beschikbare financiële middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Inkomsten	1984	1985*
Beschikbare middelen per 1 januari		
– Stichtingskapitaal	f 100,—	f 100,—
– Saldo van in eerdere jaren beschikbaar gestelde middelen en inkomsten	f 32.995.820,80	f 35.415.379,18
– Saldo reserveringen in kader van de Compensatieregeling voor Dagbladen en aanvullende maatregelen	f 25.780.429,16	f 26.868.963,52
	+	+
	f 58.776.349,96	f 62.284.442,70
Ontvangen interest		
– Van uitstaande kredieten	f 4.413,55	f 51.212,28
– Van gereserveerde middelen ten behoeve van Compensatieregeling voor Dagbladen en aanvullende maatregelen	f 1.397.182,28	f 1.571.535,66
– Van uitstaande overige middelen van het fonds	f 2.570.465,31	f 2.662.312,59
	+	+
	f 3.972.061,14	f 4.285.060,53
Ontvangen aflossingen van uitstaande kredieten		
– Nieuw Israelietisch Weekblad	f 8.200,—	f 9.400,—
– Haagse Post	f 111.433,53	
– De Waarheid	f 50.000,—	
– Het Vrije Volk		f 100.000,—
	+	+
	f 169.633,53	f 109.400,—
Ontvangen middelen in kader van Compensatieregeling voor Dagbladen en aanvullende maatregelen		
– Ten behoeve van de Compensatieregeling voor Dagbladen		f 15.000.000,—
– Ten behoeve van aanvullende maatregelen		f 5.000.000,—
		+
		f 20.000.000,—
Totaal	f 62.918.044,63	f 86.678.903,23

* Voorlopige cijfers

Uitgaven	1984	1985*
Exploitatiekosten		
– Beheer Regeringscommissaris voor de Omroep	f 1.000,—	f 10.000,—
– Kosten ext. accountant en alg. bankkosten	f 12.421,80	f 13.457,40
– Kosten Nationale Investeringsbank	f 49.461,03	f 176.965,18
– Bestuur en secretariaat Bedrijfsfonds	f 177.343,38	f 161.471,94
– Onderzoek en advies door derden	f 69.727,80	f 528.535,15
	+	+
	f 309.954,01	f 890.429,67
Steunverlening aan individuele persorganen		
– Vrije Westfriese Krant	f 15.000,—	
– De Gecombineerde		f 300.000,—
– Turks-Nederlandse Weekkrant Haber		f 75.000,—
– Katholiek Nieuwsblad		f 650.000,—
– Haagse Post (overbruggingskrediet)		f 200.000,—
– Haagse Post (boedelkrediet)		f 150.000,—
	+	+
	f 15.000,—	f 1.375.000,—
Uitkeringen Compensatieregeling voor Dagbladen, 1982 en 1983		
– Arnhemse Courant		f 1.992.000,—
– Het Binnenhof		f 2.344.331,—
– Goudsche Courant		f 717.717,—
– Leidse Courant		f 1.346.537,—
– Rotterdams Nieuwsblad		f 6.022.891,—
– De Waarheid		f 1.580.817,—
– Het Parool		f 4.343.944,—
– Trouw		f 5.057.726,—
– Twentsche Courant/Overijssels Dagblad		f 304.917,—
		+
		f 23.710.880,—
Uitgaven t.i.v. reserve aanvullende maatregelen		
– Onderzoek in opdracht van Cebuco	f 125.000,—	
– Onderzoek advertentiemarkt	f 45.000,—	
– Eenmalig onderzoek exploitatiegegevens dagbladen	f 138.647,92	f 71.638,—
– Eenmalig onderzoek Twentsche Courant/ Overijssels Dagblad		f 45.000,—
– Onderzoek Nederlandse Nieuwsbladpers		f 87.858,34
– Weekkrant Suriname		f 140.000,—
– Turks-Nederlandse Weekkrant Haber		f 200.000,—
– De Groene Amsterdammer		f 200.000,—
	+	+
	f 308.647,92	f 744.496,34
Totale uitgaven	f 633.601,93	f 26.720.806,01
Beschikbare middelen per 31 december		
– Stichtingskapitaal	f 100,—	f 100,—
– Saldo beschikbare middelen	f 35.415.379,18	f 35.972.874,38
– Voorziening uitkeringen		
Compensatieregeling voor Dagbladen	f 15.000.000,—	f 6.289.120,—
– Reservering t.b.v. aanvullende maatregelen	f 9.691.352,08	f 13.946.855,74
– Reservering rente over stortingen t.b.v. Compensatieregeling voor Dagbladen en aanvullende maatregelen	f 2.177.611,44	f 3.749.147,10
	+	+
	f 62.918.044,63	f 86.678.903,23

Als toelichting kan bij deze tabel worden vermeld dat in de loop van het verslagjaar het nog uitstaande bedrag van het oorspronkelijk in 1977 aan het blad De Streek verleende krediet werd afgeboekt. Op de achtergronden van onze overwegingen, de minister te adviseren deze schuld kwijt te schelden wordt hierna in paragraaf 3.7 nader ingegaan.

Aan de uitgavenzijde van de tabel valt allereerst de stijging in de exploitatiekosten op. Deze is met name door een drietal factoren veroorzaakt.

Ten eerste namen de kosten verbonden aan het werk van De Nationale Investeringsbank toe. Dit was voornamelijk het gevolg van het relatief grote aantal steunoperaties ten behoeve van individuele persorganen, dat in de loop van 1985 werd gerealiseerd, alsmede van de toezichthoudende taak die de NIB op dit gebied heeft. Tevens bleek een aantal nog uit het voorgaande verslagjaar 1984 daterende adviezen en daarop volgende beslissingen tot individuele steunverlening eerst in de eerste paar maanden van 1985 te kunnen worden geëffectueerd, zodat ook de uitbetaling van de steunbedragen pas in 1985 kon plaatsvinden.

Ten tweede is een stijging waarneembaar in de kosten van onderzoek en advies door derden. Het betrof hier een uitgebreid scala van onderzoekswerkzaamheden op het gebied van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Tijdens onze bestuurswerkzaamheden in het kader van de behandeling van de aanvragen om uitkeringen op basis van de compensatieregeling over 1982 en 1983, bleek een aantal van deze aanvragen aanvullende vragen op te leveren en als gevolg daarvan nader onderzoek te vergen. Dit onderzoek, alsmede noodzakelijk onderzoek ten behoeve van de door ons voorgenomen evaluatie van de compensatieregeling, werd door ons uitbesteed. Hierop wordt in de paragrafen 4 en 5 nader ingegaan. In de loop van het verslagjaar adviseerden wij de minister in te stemmen met een vijftal aanvragen om individuele financiële steunverlening. Aangezien de Haagse Post twee aanvragen indiende (zie paragraaf 3.6) waren deze aanvragen afkomstig van vier bladen.

Ten derde is ingevolge een beslissing van de minister het bedrag dat jaarlijks aan de Regeringscommissaris voor de Omroep wordt toegekend voor het beheer van middelen van het Bedrijfsfonds verhoogd tot f 10.000,-.

Het saldo van de ultimo 1985 uitstaande kredieten is weergegeven in de hiernavolgende tabel 2. In deze tabel is tevens de reeds eerder genoemde afboeking van het krediet aan De Streek verwerkt. Ter vergelijking is ook het saldo van begin en eind 1984 weergegeven.

Tabel 2

Saldo uitstaande kredieten	1984	1985
Stand per 1 januari	f 13.844.889,90	f 13.007.256,37
Stand per 31 december	f 13.007.256,37	f 14.200.766,37

In tabel 3 is vervolgens het saldo van de uitstaande kredieten per 31 december van het verslagjaar per kredietnemer aangegeven.

Tabel 3

Uitstaande bedragen per kredietnemer, ultimo 1985	
- B.V. De Christelijke Pers	f 9.100.000,—
- B.V. Haagse Post (incl. overbruggings- en boedelkrediet)	f 1.690.766,37
- Stichting Nieuw Israelietisch Weekblad	f 15.000,—
- Stichting Bepenak	f 1.700.000,—
- Stichting Westfriese Krant	f 170.000,—
- C.V. Het Vrije Volk	f 500.000,—
- Stichting Katholiek Nieuwsblad	f 650.000,—
- Heusden Pers B.V.	f 300.000,—
- Stichting Turks Publicatie- en Informatiecentrum	f 75.000,—
	f 14.200.766,37

Een andere, qua omvang meer uitgebreide, uitgavenpost werd gevormd door de feitelijke uitkeringen op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen over de boekjaren 1982 en 1983. In december van het verslagjaar adviseerden wij de minister over te gaan tot de uitkering van compensatiebedragen over deze twee jaren. De minister stemde met ons advies in en berichtte dit aan de betreffende dagbladen.

Een aantal kranten reageerden direct. Het betrof hier bladen die snel na de mededeling van de minister hadden laten weten de compensatie onder de voorwaarden van de regeling te aanvaarden. Voor een aantal kranten kon de uitbetaling van de verliescompensatie nog datzelfde jaar worden gerealiseerd. De uitkering van de toegekende bedragen aan de overige dagbladen vond begin 1986 plaats. Op de compensatieregeling en onze werkzaamheden in verband daarmee wordt hierna in paragraaf 4 verder ingegaan.

3. Individuele steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers

3.1. Inleiding

In de loop van het onderhavige verslagjaar werden weer een groot aantal zaken op het gebied van de individuele financiële steunverlening aan persorganen door ons behandeld.

Aan het eind van het voorgaande verslagjaar adviseerden wij positief ten aanzien van de aanvragen om individuele financiële steun van de *Weekkrant Suriname* en de Turks-Nederlandse *Weekkrant Haber*. In de eerste maand van het onderhavige verslagjaar nam de minister beide adviezen over, hetgeen inmiddels heeft geleid tot effectuering van de financiële steun. Daar in het jaarverslag over 1984 reeds meer uitgebreid op deze twee aanvragen en onze daarop volgende adviezen is ingegaan, worden beide zaken hieronder slechts kort gememoreerd.

In het verslagjaar 1985 werden zes aanvragen om individuele financiële steunverlening in behandeling genomen. Deze aanvragen waren afkomstig van een vijftal bladen, te weten twee dagbladen, twee opinieweekbladen en één nieuwsblad.

Vier aanvragen hadden aan het eind van 1985 reeds tot concrete financiële steunverlening geleid. Het betreffen hier respectievelijk een aanvraag van het *Katholiek Nieuwsblad*, een van *De Groene Amsterdammer* en een tweetal aanvragen van de *Haagse Post*.

De overblijvende aanvragen om financiële steun, die van *De Nieuwe Noordhollandse Courant* en die van *Het Parool*, waren ultimo 1985 nog in behandeling.

Zoals in voorgaande jaarverslagen reeds werd gesteld, adviseren wij niet alleen aan de minister over financiële steunverlening, maar geven wij op verzoek van de minister daaraan ook uitvoering. In dat verband zien wij onder meer toe op het beheer van de kredieten.

Het al genoemde opinieweekblad *Haagse Post* kwam in dit opzicht, zoals hierna meer in extenso zal blijken, tijdens het onderhavige verslagjaar bij onze vergaderingen en verdere werkzaamheden herhaaldelijk aan de orde.

In 1984 was aan de uitgever van het nieuwsblad *De Gecombineerde* een krediet aangeboden. In het verslagjaar kwam de offerte betreffende deze kredietverlening tot stand en werd het krediet door het blad opgenomen.

De Streek, zoals de naam aangeeft een streekblad, is sedert 1977 kredietnemer bij het Bedrijfsfonds. Het blad was in het verslagjaar wederom onderwerp van bespreking. De reeds in ons jaarverslag over 1984 gesignaleerde slechte financieel-economische ontwikkeling bij *De Streek* bleek zich in 1985 te continueren.

De in deze inleiding genoemde feiten zullen in dit hoofdstuk achtereenvolgens nader worden toegelicht. Hierbij zal tevens worden ingegaan op de wijze waarop de genoemde kwesties in het verslagjaar bij onze werkzaamheden een rol hebben gespeeld.

3.2. Steunverlening aan de Weekkrant Suriname

Zoals in ons verslag over 1984 reeds werd gemeld, besloten wij in november 1984 op een aanvraag van de *Weekkrant Suriname* de minister te adviseren dit blad ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds financiële steun te verlenen. In onze visie verdiende het aanbeveling deze steun te verstrekken in de vorm van een bijdrage à fonds perdu van ten hoogste f 175.000,—. Van deze bijdrage was een bedrag van f 60.000,— bedoeld ter compensering van de schuldpositie die het blad ultimo 1984 had. De resterende f 115.000,— zou naar ons oordeel moeten worden gebruikt voor de uitvoering in 1985 van een reorganisatieproject. Bij de bepaling van de hoogte van het totale bedrag aan financiële steun hadden wij rekening gehouden met de begrote exploitatietekorten, alsmede met het sterk risicodragende karakter van het in de vorige zin genoemde project.

Omdat op grond van de op dat moment ter beschikking staande gegevens redelijkerwijs kon worden aangenomen, dat de *Weekkrant Suriname* ook in de jaren 1986 en 1987 behoefte zou hebben aan financiële ondersteuning ter dekking van de financieringstekorten, adviseerden wij de minister tevens om onder nog nader te bepalen voorwaarden het blad voor de beide genoemde jaren een krediet van ten hoogste f 50.000,— aan te bieden. Dit kredietaanbod diende naar onze mening alleen dán te gelden, indien de exploitatieresultaten zich in 1985 in gunstige zin zouden hebben ontwikkeld.

Op 14 januari van het onderhavige verslagjaar liet de minister weten met ons advies akkoord te gaan. Betreffende het eventuele latere aanvullende kredietaanbod gaf hij daarbij te kennen te zijner tijd een nader advies van ons bestuur

hierover af te wachten. In de loop van het verslagjaar is van de aangeboden financiële steun f 140.000,- uitbetaald.

Voor de volledige tekst van ons op deze steunoperatie betrekking hebbende advies verwijzen wij naar bijlage 3 bij ons jaarverslag over 1984.

3.3. Steunverlening aan de Turks-Nederlandse Weekkrant Haber

In november 1984 adviseerden wij de minister aan de Turks-Nederlandse Weekkrant Haber ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds tot een maximum van f 325.000,- financiële steun te verlenen. Een bedrag ad f 50.000,- hiervan zou naar onze mening als bijdrage à fonds perdu kunnen worden verstrekt ter compensering van de ultimo 1984 bestaande schulden van Haber. Daarnaast zou een bedrag van f 200.000,-, eveneens als bijdrage à fonds perdu, kunnen worden uitgekeerd als bijdrage ten behoeve van een in 1985 uit te voeren reorganisatieproject. Tenslotte adviseerden wij nog een bedrag ad f 75.000,- als achtergesteld krediet ter beschikking te stellen ten behoeve van de aanschaf van een zetmachine. Over dit krediet diende naar onze mening een vaste rente van 6% te worden geheven, terwijl het met ingang van 1988 over een periode van vijf jaren zou moeten worden terugbetaald.

Bij het bepalen van de hoogte van de financiële steun hadden wij enerzijds rekening gehouden met de in het project begrote exploitatietekorten, en anderzijds ook met het in onze visie sterk risicodragende karakter van het project, hetgeen zich vertaalde in onzekerheden met betrekking tot de ingediende prognoses. Op het moment van ons advies kon in ieder geval al wel worden vastgesteld dat Haber ook voor de jaren 1986 en 1987 behoefte zou hebben aan verdere financiële steunverlening. Met name het uit te voeren reorganisatieproject zou naar verwachting in die jaren nog leiden tot exploitatietekorten. Met het oog hierop gaven wij de minister in overweging voor 1986 en 1987 onder nog nader te bepalen voorwaarden ten laste van het Bedrijfsfonds een krediet van ten hoogste f 100.000,- ter beschikking te stellen. Dit kredietaanbod zou echter alleen dan gelden als de exploitatieresultaten van het blad zich in 1985 in gunstige zin zouden hebben ontwikkeld.

Per brief van 15 januari 1985 liet de minister ons weten zijn goedkeuring aan ons advies te kunnen hechten. Hij voegde hieraan de wens toe te zijner tijd nader te worden geadviseerd over het eventuele aanvullende kredietaanbod voor 1986 en 1987.

Gedurende het eerste kwartaal van het verslagjaar was het voor Haber niet mogelijk te verschijnen. Aan dit feit lag een aantal interne, organisatorische redenen ten grondslag. Na oplossing van deze problemen kon de eerste editie van 1985 in mei van dat jaar het licht zien. Als gevolg hiervan ontstond in eerste aanleg een probleem ten aanzien van de uitkering van het vorengenoemde bedrag à fonds perdu van f 200.000,-, dat bedoeld was ter dekking van de exploitatietekorten in het kalenderjaar 1985. Voor dit probleem vonden wij een oplossing in die zin dat wij de minister adviseerden de toekenning van het bedrag te handhaven, maar de periode april 1985 tot april 1986 als het betrokken exploitatiejaar te beschouwen. In reactie op dit advies liet de minister ons weten met deze aangepaste interpretatie van onze eerdere aanbeveling akkoord te gaan.

In de loop van het verslagjaar is van het totaal van de aan Haber toegezegde financiële steun f 275.000,- uitgekeerd.

De volledige tekst van ons op de financiële steunverlening aan Haber betrekking hebbende advies is in ons jaarverslag over 1984 als bijlage 4 opgenomen. Tijdens het eerste kwartaal van 1986 bleek dat Haber opnieuw zijn verschijning had stilgelegd. In een gesprek met ons zegde het blad gegevens over 1985 toe. Aan de hand van die gegevens zullen wij nieuw overleg met het blad voeren.

3.4. Steunverlening aan het Katholiek Nieuwsblad

Het Katholiek Nieuwsblad, dat wordt uitgegeven door de Stichting Katholiek Nieuwsblad te Amersfoort, is een tweemaal per week verschijnend nieuwsblad, dat met name gericht is op het Rooms-Katholieke deel van de bevolking. Het blad heeft een landelijke verspreiding en verscheen voor het eerst op 4 oktober 1983.

In de eerste weken na de verschijning van de eerste editie kende het blad een gestage groei in de aantallen abonnees. Deze groei stagneerde in november van hetzelfde jaar. De poststaking die op dat moment aan de gang was, vormde hiervan de oorzaak, aangezien een belangrijk deel van de verspreiding van het blad via verzending met de post geschiedde. Gerichte activiteiten om in de daarop volgende fase de groei in het abonnee-aantal wederom op gang te brengen vonden nauwelijks plaats. Het feit dat het blad in dezelfde periode eigenlijk

verstoken was van een dagelijkse leiding kan hiervan als een van de meest belangrijke oorzaken worden gezien.

De aanloopkosten van de krant bleken hoger uit te vallen dan in eerste instantie was voorzien. Dit feit, gecombineerd met de te optimistisch geraamde omzetmogelijkheden, leidde ertoe dat de continuïteit van het blad al snel gevaar begon te lopen.

Inmiddels was een nieuwe directie aangetreden, die een plan uitwerkte ter verbetering van de exploitatiemogelijkheden, in het kader waarvan ook de mogelijkheden tot financiële ondersteuning van dat plan werden afgetast.

Na een eerste overleg hierover met ons bestuur diende het blad in september 1984 een aanvraag in om individuele financiële steunverlening ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds. Wij namen de aanvraag in behandeling en legden deze overeenkomstig onze statuten voor nader financieel-economisch onderzoek voor aan De Nationale Investeringsbank.

Op 24 september 1984 gaven wij over ons besluit de aanvraag in behandeling te nemen een persbericht uit.

De aanvraag van het Katholiek Nieuwsblad beoogde vooral financiële ondersteuning van een project dat voorzag in een aantal maatregelen, enerzijds op het gebied van de werving van abonnees en advertenties en anderzijds op het terrein van de verbetering van de losse verkoop van het blad. In de totale operatie was verder een uitbreiding van de redactie en van de administratie voorzien. Met dit stelsel van maatregelen verwachtte het blad in 1986 een positief exploitatieresultaat te realiseren en aldus de continuïteit van de exploitatie voor een langere periode te verzekeren.

Blijkens de aanvraag was een specifiek onderzoek naar de potentiële lezersmarkt uit het oogpunt van kostenbeheersing nog niet uitgevoerd. Uit gegevens verkregen door middel van een algemeen marktonderzoek leidde het Katholiek Nieuwsblad evenwel af dat in 1985 ten opzichte van 1984 een omzetgroei van 75% gerealiseerd zou moeten kunnen worden. Vooral met het oog hierop wilde het blad onder meer de wervingsactiviteiten sterk opvoeren.

Tegenover de groeiverwachting aan de opbrengstenzijde stonden voor de kostenkant prognoses die een aanzienlijk meer bescheiden ontwikkeling te zien gaven.

Bij het overzien van deze prognoses stelden wij vast niet volledig te kunnen beoordelen of de aangegeven groeimogelijkheden ten volle zouden kunnen worden gerealiseerd. Of, en zo ja wanneer, het geprognosticeerde niveau van het aantal abonnees inderdaad kon worden gehaald was naar ons oordeel mede afhankelijk van de wijze van acquisitie en van de leiding die aan het wervingsproces zou worden gegeven. Daarbij betrokken wij de groei in het aantal abonnees welke voorafgaand aan de steunaanvraag reeds had plaatsgehad mede in de beschouwing, alsmede het feit dat het Katholiek Nieuwsblad, met een landelijke verspreiding, een eigen en specifieke positie op de lezersmarkt zou blijven innemen.

Wij concludeerden dat, de kosten- en opbrengstenprognoses in relatie tot elkaar gezien, geen zekerheid over de haalbaarheid van een en ander kon worden gegeven. Daarentegen achtten wij het zeker niet onwaarschijnlijk dat het blad door middel van het uitvoeren van het vorenbedoelde project zijn exploitatiepositie aanzienlijk zou verbeteren en daarmee een kostendekkend niveau zou behalen.

Op grond van vorengenoemde overwegingen en op basis van de conclusies van het door De Nationale Investeringsbank ter zake verrichte onderzoek (rapport d.d. 5 december 1984) besloten wij de minister te adviseren het Katholiek Nieuwsblad ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds steun te verlenen. Dit advies, dat op 18 januari 1985 aan de minister werd uitgebracht, is in dit jaarverslag als bijlage 1 opgenomen.

Wij meenden dat bij projecten als het onderhavige, gelet op de onzekerheid over de haalbaarheid ervan en gezien de omvang van de voor de uitvoering benodigde financiële middelen, het in het algemeen aanbeveling verdient voor de financiering daarvan niet alleen een beroep op het Bedrijfsfonds te doen maar ook op derden.

Op grond van deze overweging adviseerden wij de minister het blad een bedrag uit de middelen van het fonds toe te zeggen van ten hoogste tweederde van de maximale financieringsbehoefte bij de uitvoering van het project, te weten f 650.000,—. Wij gingen er daarbij van uit dat het blad erin zou slagen het resterende deel van de financieringsbehoefte via bijstand van derden te dekken.

Gelet op de vermogenspositie zou het Katholiek Nieuwsblad in die fase niet in de financieringsbehoefte kunnen voorzien door middel van kredietverlening op normale bancaire voorwaarden. Wij leidden uit de resultatenontwikkeling die werd verwacht wel af dat het blad binnen afzienbare tijd in staat zou zijn te voldoen aan rente- en aflossingsverplichtingen. Op grond van deze verwachting gaven wij de

minister in overweging het genoemde bedrag ter beschikking te stellen in de vorm van een achtergestelde lening tegen een vaste rente van 6%. Wij tekenden hierbij aan dat de achterstelling van de overige leningen die het blad in een eerder stadium van derden had ontvangen ook zou moeten gelden jegens het onderhavige Bedrijfsfondskrediet.

Wij adviseerden verder de rentebetaling over de ter beschikking te stellen achtergestelde lening kwijt te schelden gedurende de eerste drie jaren van de looptijd van het krediet. De aflossing zou in onze visie eerst na diezelfde periode een aanvang dienen te nemen en zich over een termijn van tien jaren moeten uitstrekken.

Met een schrijven gedateerd 7 februari 1985 berichtte de minister ons met ons advies in te stemmen. Het daaropvolgende aanbod van de financiële steun werd door het Katholiek Nieuwsblad geaccepteerd, hetgeen in maart 1985 resulteerde in een kredietovereenkomst.

In de loop van het verslagjaar is het volledige bedrag van het krediet door Het Katholiek Nieuwsblad opgenomen.

3.5. Steunverlening aan het weekblad De Groene Amsterdammer

De Groene Amsterdammer is een reeds in 1877 opgericht opinieweekblad, dat door zijn lange geschiedenis en zijn specifieke redactionele identiteit een bijzondere plaats inneemt in de markt van opinieweekbladen. Het blad wordt uitgegeven door de N.V. Weekblad De Groene Amsterdammer. De levens- en wereldbeschouwelijke grondslagen van het blad hebben sedert de oprichting hun stempel gedrukt op de bedrijfsvoering. Voor deze bedrijfsvoering is kenmerkend een traditie van onafhankelijkheid van commerciële invloeden en advertenties. Om die onafhankelijkheid te waarborgen en het blad financieel niet te zwaar te belasten, hebben de bij De Groene Amsterdammer werkzame journalisten, directieleden, administratieve en andere medewerkers zich op een bijzondere wijze voor het blad ingezet, hetgeen met name blijkt uit de relatief lage honorering van deze personeelsleden en medewerkers.

Reeds in 1974 nam De Groene Amsterdammer contact op met het Bedrijfsfonds ter bespreking van de financiële steunmogelijkheden, hetgeen uiteindelijk tot een steunaanvraag leidde. In dat jaar besloot de toenmalige minister van CRM op ons advies aan het blad een krediet ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds te verstrekken van in totaal f 330.000,-. Omdat het blad vervolgens besloot het in die fase beoogde project niet uit te voeren en op grond daarvan de aanvraag in te trekken, kwam deze kredietverlening uiteindelijk niet tot stand.

In november 1984 diende De Groene Amsterdammer opnieuw een aanvraag in om individuele financiële steun ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds. De gevraagde financiële steun was bedoeld voor een project dat vooral voorzag in maatregelen die een verhoging van de oplage tot doel hadden. Voorafgaand aan de formele aanvraag had De Groene Amsterdammer ons reeds in september 1984 laten weten, dat de betaalde oplage van het blad zich ongunstig ontwikkelde. Het abonnee-aantal en de verkoop van losse nummers ontwikkelden zich dermate ongunstig dat het blad snel de situatie vreesde te bereiken waarin zodanig op de gekweekte reserves zou moeten worden ingeteerd dat de continuïteit in gevaar zou komen.

De maatregelen waarin het project voorzag waren vooral gericht op het vergroten van de betaalde oplage door middel van het verbeteren van de kwaliteit van De Groene Amsterdammer. Eén van die maatregelen was het voorstel tot het aanstellen van een nieuwe hoofdredacteur, hetgeen overigens per 1 januari 1985 werd gerealiseerd. Daarnaast werd in het project een uitbreiding van de promotionele activiteiten voorgesteld, gekoppeld aan plannen tot het instellen van een lezersonderzoek. De kostenverhoging die van de doorvoering van de in het project voorgestelde maatregelen het gevolg zou zijn, zou naar verwachting uit de verhoogde oplage-opbrengsten kunnen worden gedekt.

De aanvraag werd door ons in behandeling genomen en op 20 november 1984 gaven wij hierover een persbericht uit. Tevens verzochten wij De Nationale Investeringsbank om een financieel-economisch advies betreffende de aanvraag.

Bij het behandelen van deze aanvraag namen wij het feit in aanmerking dat De Groene Amsterdammer op de lezersmarkt een geheel eigen plaats inneemt. Uit dit gegeven, gekoppeld aan het streven van het blad naar onafhankelijkheid van vooral adverteerders, vloeit een kleinschalige opzet voort. Wij kwamen tot de conclusie dat deze kleinschalige opzet in beginsel een kostendekkende exploitatie niet behoefde uit te sluiten, met name ook omdat het blad in vergelijking met andere periodieken tegen lagere kosten wordt gemaakt.

Dit impliceert dat de oplagegroei die nodig is om tot een kostendekkende

exploitatie te komen van relatief beperkte omvang zou kunnen zijn. In het project had het blad zelf rekening gehouden met een tweetal scenario's die beide als voorzichtig gekenschetst konden worden. Men had twee begrotingen opgesteld, één uitgaande van een jaarlijkse opbrengstenstijging van 9% en één die rekening hield met een stijgingspercentage in de opbrengst van 11%. De eerste begroting liet een kostendekkende exploitatie zien in 1987, terwijl voor 1988 een bescheiden winst werd voorzien. Door middel van het tweede, iets meer optimistische, scenario zou reeds in 1986 een sluitende exploitatie kunnen worden bereikt. Overigens bleek in beide begrotingen rekening te zijn gehouden met kostenverhogingen, die voort zouden vloeien uit de uitvoering van het project, zoals bijvoorbeeld kosten verband houdende met de benoeming van de hoofdredacteur, promotiekosten en de kosten van het hiervoor genoemde lezersonderzoek. In hoeverre de voorziene oplagegroei, zowel wat betreft de eerste als de tweede begroting ook feitelijk zou kunnen worden gerealiseerd, kon door ons moeilijk worden beoordeeld. Wel bleek dat reeds in het eerste kwartaal van 1985 de daling in de betaalde oplage van De Groene tot staan was gekomen en dat deze een lichte stijging vertoonde. Op grond daarvan concludeerden wij dat realisering van één van beide scenario's mogelijk zou kunnen zijn. De uitvoering van het project werd door ons daarbij als een noodzakelijkheid gezien. Alternatief hiervoor zou alleen kunnen zijn dat het blad zou moeten interen op de in de voorafgaande jaren langzaam gekweekte reserves. Maar dan zou De Groene niet in staat zijn in de toekomst geheel op eigen krachten te voorzien in de aan het project verbonden financieringsbehoefte. Het blad kon wellicht door middel van bancaire leningen deze behoefte opvangen, maar dergelijke leningen zouden door hun rentebetaling- en jarenlange aflossingsverplichtingen een te zware wissel trekken op de toekomstmogelijkheden van de kleinschalige exploitatie van het blad.

Op basis van deze overwegingen en gelet op het ter zake ontvangen advies van De Nationale Investeringsbank besloten wij de minister per brief van 21 maart 1985 te adviseren aan De Groene Amsterdammer ten behoeve van het beschreven project financiële steun te verlenen ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds. In dat advies brachten wij ook naar voren dat de smalle financieel-economische basis van het blad en het voortdurende streven naar onafhankelijkheid het in onze ogen rechtvaardigden de steunverlening te gieten in de vorm van een bijdrage à fonds perdu. Bij deze keuze werd in aanmerking genomen dat het blad reeds jaren en met grote, ook financiële, inzet van de betrokkenen een overlevingsstrijd voerde. In onze optiek diende de omvang van de bijdrage à fonds perdu f 200.000,- te zijn. In de overwegingen die leidden tot de bepaling van deze hoogte van het bedrag hielden wij rekening met de in het project begrote exploitatietekorten.

De volledige tekst van ons advies, dat de instemming van de minister verkreeg, is in dit jaarverslag opgenomen als bijlage 2.

Het steunaanbod werd in het verslagjaar door De Groene Amsterdammer geaccepteerd, waarna het aangeboden bedrag aan het blad werd uitgekeerd.

3.6. Steunverlening aan de Haagse Post

Het weekblad Haagse Post is reeds jaren een relatie van het Bedrijfsfonds. Al in 1974 verleende de toenmalige minister van CRM op ons advies aan dit blad een krediet van f 1.800.000,- tegen een vaste rente van 9%. Bij die kredietverlening werd bepaald dat het weekblad gedurende de eerste drie jaren van de looptijd de verschuldigde rente zou worden kwijtescholden en dat het krediet zou moeten worden terugbetaald in een periode van tien jaren, die begon in 1981. De lening werd verstrekt onder de voorwaarde dat de B.V. Weekbladpers, een vennootschap waarmee de Haagse Post op commercieel, technisch en administratief gebied een samenwerking was aangegaan, een krediet van f 450.000,- aan de Haagse Post beschikbaar zou stellen. In 1975 en 1976 werd het blad met aanloopverliezen geconfronteerd, maar in de daaropvolgende jaren werd de exploitatie met een positief resultaat afgesloten. Begin 1980 bleek zich echter een dalende tendens in te zetten. In maart 1983 verleende de minister aan de Haagse Post op ons advies, nadat hij een aanvraag daartoe had ontvangen, kwijtschelding van rentebetaling over 1982 en 1983. Dit geschiedde op basis van een project ter verbetering van de exploitatie en onder de voorwaarde dat ook de B.V. Weekbladpers van rentevergoeding over die jaren zou afzien. Deze faciliteit kon evenwel een verdere verslechtering van de financieel-economische positie van het blad niet voorkomen. Met name ongunstige ontwikkelingen op het gebied van de advertentie-omzet en de betaalde oplage vormden hiervan de oorzaak. In ons jaarverslag over 1984 maakten wij hiervan ook melding. De dalende omzetten vormden in maart 1984 voor de Haagse Post aanleiding zich opnieuw tot ons te wenden met een verzoek om rente-kwijtschelding, nu voor de jaren 1984 en 1985. Het overleg over de

mogelijkheden daartoe werd medio 1984 echter opgeschort als gevolg van een interne discussie bij het blad over alternatieven voor het in de toekomst te voeren exploitatiebeleid. Aanleiding voor deze discussie was het feit dat de dalende ontwikkeling van de opbrengsten in een zodanig stadium was geraakt dat de continuïteit van de exploitatie direct gevaar dreigde te lopen.

Eind 1984 liet de Haagse Post ons weten het samenwerkingsverband met de B.V. Weekbladpers te willen beëindigen en een mogelijke samenwerking met andere uitgevers te onderzoeken. In januari 1985 berichtte het blad ons in besprekingen met een andere uitgever de mogelijkheden van een dergelijk nieuw samenwerkingsverband af te tasten. Eind februari van het onderhavige verslagjaar deelde die gesprekspartner van de Haagse Post echter mede voor samenwerking onvoldoende mogelijkheden te zien, waarna de Haagse Post in contact trad met andere uitgevers.

Overbruggingskrediet van f 200.000,—

In maart 1985 wendde de directie van de Haagse Post zich tot ons ter bespreking van de mogelijkheden van aanvullende financiële steun op korte termijn, die de overbrugging ten doel had van een periode van twee maanden, waarin het blad gesprekken zou voeren met mogelijke samenwerkingspartners. Gevraagd werd daarbij een tijdelijk krediet van f 350.000,— om gedurende de genoemde periode van twee maanden de uitgave te kunnen voortzetten.

De aanvraag om het krediet werd vervolgens door ons in behandeling genomen en ter advisering aan De Nationale Investeringsbank voorgelegd. Gezien de omvang en de urgentie van de problemen waarmee het blad kampte en de grote mate van publiciteit die ermee gepaard ging, besloten wij de aanvraag met de meeste spoed te behandelen en in deze fase het publiceren van een persbericht over de aanvraag achterwege te laten.

Bij de aanvraag om het overbruggingskrediet werden ons plannen overgelegd waarin redactionele uitgangspunten waren vervat en verschillende alternatieven voor de uitgave werden besproken. Blijkens deze plannen achtte de Haagse Post het mogelijk binnen een aantal jaren met een vernieuwd redactioneel en commercieel concept een geleidelijk herstel van de betaalde oplage te bereiken en zodoende een tenminste sluitende exploitatie te realiseren. Het lag in de bedoeling dat deze plannen zouden worden betrokken in de gesprekken die in de genoemde twee maands-periode met mogelijke samenwerkingspartners zouden plaatsvinden. De uitkomst van deze gesprekken vormde in de plannen een vitale factor, maar was op het moment van de behandeling van de aanvraag tevens onzeker. Dit had tot gevolg dat de plannen, op zichzelf staand gezien, door ons niet beschouwd konden worden als een project gericht op een duurzame oplossing van de problemen van het blad en uitzicht biedend op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode, zoals in onze statuten is voorgeschreven voor dergelijke projecten.

Daartegenover stond dat het blad via het overleg met derden juist werkte aan het invullen van een project gericht op de verbetering van de exploitatiepositie, zodat in die fase niet vaststond dat een rendabele exploitatie van de Haagse Post in de toekomst tot de onmogelijkheden behoorde. Derhalve stond ook niet vast dat het blad geen uitzicht had op een dergelijke rendabele exploitatie binnen een redelijke termijn. Het kon dus gewenst zijn, om, in het kader van het project, het blad een zekere ademruimte voor de gesprekken te geven. Bovendien zou de continuïteit van het blad gevaar lopen als in die fase financiële steun volledig achterwege zou blijven.

De onzekerheid over de uitkomst van de gesprekken impliceerde echter wel dat overbruggingssteun een sterker risicodragend karakter zou hebben dan bij steunverlening uit het Bedrijfsfonds gebruikelijk was. Wij waren met het oog daarop van mening dat een overbruggingssteun uitsluitend ertoe zou mogen dienen de tekorten in de exploitatie van de Haagse Post in de overbruggingsperiode mede te helpen opvangen.

Op grond van vorengenoemde overwegingen en na raadpleging van het rapport van De Nationale Investeringsbank over het financieel-economisch onderzoek inzake de aanvraag, adviseerden wij de minister op 28 maart van het verslagjaar aan de Haagse Post een krediet te geven van ten hoogste f 200.000,—, bedoeld als bijdrage ter overbrugging van de periode van eind maart tot eind april van dat verslagjaar.

De beschikbaarstelling van het bedrag zou dienen te geschieden onder de voorwaarde dat de B.V. Weekbladpers, zoals bij eerdere steunverlening door het Bedrijfsfonds aan de Haagse Post in dezelfde mate was bedongen, aan het blad een lening zou verstrekken van f 50.000,— tegen niet ongunstiger voorwaarden dan het Bedrijfsfondskrediet.

Wij adviseerden verder het krediet te verlenen in de vorm van een direct opeisbare lening tegen een vaste rente van 7%.

Gelet op de gesprekken die op dat moment in het kader van het project tussen de Haagse Post en mogelijke samenwerkingspartners plaatsvonden, waren wij van mening dat de verdere voorwaarden van het krediet, waaronder bijvoorbeeld een aflossingsregeling, na afloop van de overbruggingsperiode zouden kunnen worden bepaald. Dan immers zou er wellicht meer uitzicht zijn op de resultaten van de gesprekken en op de samenwerkingsmogelijkheden. In het verlengde hiervan adviseerden wij om op dat moment ook de verschuldigde bedragen aan achterstallige betalingen van rente en aflossingen op het in 1974 verstrekte Bedrijfsfondskrediet niet op te eisen, maar na de overbruggingsperiode te kijken welke oplossingen mogelijk zouden zijn.

Wij tekenden hierbij uitdrukkelijk aan dat naar ons oordeel kredietverplichtingen, die door een blad zijn aanvaard uit hoofde van financiële bijstand uit het Bedrijfsfonds, in beginsel onverkort in stand dienen te blijven, ook wanneer bijvoorbeeld de eigendomsverhoudingen of samenwerkingsverbanden bij een blad wijzigen. Overigens verklaarden wij in dat verband tevens, afhankelijk van de aard van een nieuw project van een blad, bereid te zijn met betrokkenen te zoeken naar oplossingen voor problemen die op dat gebied in een nieuwe situatie zouden ontstaan.

Tenslotte gaven wij in dit advies de minister te kennen dat de Haagse Post naar onze mening na deze handreiking geen verdere financiële steunverlening uit het Bedrijfsfonds voor de Pers zou dienen te worden verstrekt. Steunverlening uit het Bedrijfsfonds kan alleen de bedoeling hebben bladen op zo kort mogelijke termijn in de situatie te brengen, dat zij op eigen kracht kunnen voortgaan.

De tekst van dit advies van 28 maart van het verslagjaar is als bijlage 3 bij dit verslag gevoegd. Op 29 maart liet de minister ons weten beslist te hebben met ons advies akkoord te gaan, waarbij hij ons verzocht aan zijn besluit uitvoering te geven, hetgeen door tussenkomst van De Nationale Investeringsbank werd gerealiseerd.

Spoedig hierna werd het overbruggingskrediet door de Haagse Post opgenomen.

Surséance van betaling en verzoek tot kwijtschelding

Terwijl de Haagse Post gesprekken voerde om te komen tot een nieuw samenwerkingsverband, verslechterde de financieel-economische positie van het blad snel en belandde het spoedig in een kritieke fase. Op 18 juni 1985 berichtte het blad ons dat op die dag aan de B.V. Haagse Post voorlopig surséance van betaling was verleend.

Voorafgaande aan de surséance van betaling waren door de directie van de Haagse Post plannen gemaakt om tot sanering van de schuldenpositie te geraken. In al deze plannen was kwijtschelding van de bestaande schuld aan het Bedrijfsfonds enerzijds en aan de B.V. Weekbladpers anderzijds uitgangspunt. Tevens werd er hard gewerkt aan het vinden van externe financiers, waarbij het niet voor onmogelijk werd gehouden dat ook de aandelen van de B.V. Haagse Post zouden worden vervreemd. Hiervoor dienden zich in dit stadium vier nog nader uit te werken plannen aan.

Door de bewindvoerder in de surséance werd ten aanzien van deze schuldsanering en de mogelijke vervreemding van het aandelenpakket onze mening gevraagd. De schuld aan het Bedrijfsfonds omvatte op dat moment in totaal de openstaande bedragen van de uit 1974 daterende lening en het hierboven omschreven overbruggingskrediet van f 200.000,—. Krachtens de aan de lening en het overbruggingskrediet ten grondslag liggende overeenkomsten was voor een eventuele vervreemding van de aandelen onze toestemming noodzakelijk. In die fase, medio 1985, werd het in toenemende mate duidelijk dat geen kapitaal van derden zou kunnen worden aangetrokken, als de volledige schuldenlast uit het verleden op de vennootschap zou blijven drukken. Na overleg hierover te hebben gevoerd met de bewindvoerder, brachten wij in een brief van 11 juli 1985, die verder in dit jaarverslag als bijlage 4 is opgenomen, de minister van de stand van zaken op de hoogte en informeerden wij hem over ons standpunt inzake het in de toekomst te voeren beleid ten aanzien van de kredietverplichtingen van de Haagse Post. Wij gaven aan als eerste reactie aan de bewindvoerder in de surséance van het blad te hebben laten weten geen voorstander te zijn van volledige kwijtschelding van de gehele kredietverplichting. Dergelijke verplichtingen dienen naar ons oordeel in stand te blijven, ook in een situatie van mogelijk veranderende verhoudingen zoals die bij de Haagse Post actueel was. Wij realiseerden ons daarbij dat het blad op dat moment, gelet op het toen actuele lezersbestand, een zekere waarde aan goodwill had en dat het volgens toen nog nader uit te werken plannen van initiatiefnemers mogelijk zou moeten zijn de

exploitatie van het blad over enkele jaren tenminste kostendekkend te maken. Onzes inziens dienden gelet hierop ook in een toekomstige exploitatie van de Haagse Post de kredietverplichtingen aan het Bedrijfsfonds zoveel mogelijk te worden nagekomen.

Op grond van het feit dat het volledig en ongewijzigd handhaven van de kredietverplichting bij het vinden van kapitaalverschaffers voor het voortzetten van de exploitatie wellicht een onoverkomelijke belemmering zou vormen, berichtten wij de minister ons bereid te hebben verklaard met betrokkenen te zoeken naar een regeling die een toekomstige exploitatie mogelijk zou maken en daarbij de kredietverplichtingen zoveel mogelijk in stand zou laten. Naar onze mening zou een dergelijke oplossing langs de volgende hoofdlijnen kunnen worden gevonden. Van de totale kredietverplichting van de Haagse Post aan het Bedrijfsfonds, die op dat moment circa f 1,7 miljoen beliep, zou een bedrag kunnen worden kwijtgescholden gelijk aan de totale resterende vordering die de B.V. Weekbladpers uit hoofde van eerdere kredietverlening en verlening van diensten op de Haagse Post had. Parallel hieraan zou dan de B.V. Weekbladpers haar vordering geheel moeten kwijtschelden.

Dit arrangement zou in totaal neerkomen op een schuldverlichting bij de Haagse Post van circa f 1,25 miljoen. Van het Bedrijfsfondskrediet zou dan circa f 1,1 miljoen resteren, hetgeen dan zou kunnen worden omgezet in bijvoorbeeld een tienjarige lening met een vaste rente van 7%. Het moment van de eerste aflossing van een dergelijke lening zou zodanig kunnen worden gekozen dat de Haagse Post een drietal jaren adempauze zou worden gegund.

Wij gaven de minister in de genoemde brief van 11 juli 1985 de toezegging hem, zodra ons een nader uitgewerkt voorstel inzake de toekomstige exploitatie van de Haagse Post zou hebben bereikt, afhankelijk van dat voorstel op meer definitieve wijze over een eventuele kwijtschelding van het krediet van advies te zullen dienen. In een brief van 18 juli 1985 liet de minister ons weten met ons standpunt akkoord te gaan en vanwege de urgente financieel-economische problemen van de Haagse Post en ter doorbreking van een dreigende patstelling bereid te zijn de voorgestelde regeling te accorderen.

Wij brachten ons standpunt verder ter kennis van de bewindvoerder in de surséance van het blad.

Boedelkrediet van f 150.000,—

Bij de Haagse Post werd intussen verder gewerkt aan de nadere concretisering van een reddingsplan. Hiervoor was op dat moment nog altijd een viertal mogelijkheden in bespreking. De daarbij betrokken gegadigden bleken met name geïnteresseerd in een financiële deelname in de B.V. Haagse Post.

Verder was besloten om in het kader van de toekomstige exploitatie te zoeken naar een nieuwe voor alle partijen acceptabele hoofdredacteur. In een gesprek met ons bestuur op 19 augustus van het verslagjaar bracht de bewindvoerder ons van de stand van zaken op de hoogte en gaf daarbij als zijn mening te kennen dat het zijns inziens zeer wel tot de mogelijkheden behoorde dat op korte termijn over één van de bestaande herfinancieringsplannen overeenstemming zou worden bereikt. In het gesprek bleek dat bij het vinden van een oplossing ons hiervoor omschreven standpunt inzake de mogelijke schuldsanering door alle betrokken partijen als een probleem werd ervaren.

De bewindvoerder kondigde verder aan dat de liquiditeitspositie van het blad slechts toereikend was om de verschijning tot en met de eerste week van september te bewerkstelligen. Met het oog hierop zei hij een aanvraag te zullen doen om een boedelkrediet van f 150.000,—. Inwilliging van deze aanvraag zou verschijning van de Haagse Post tot en met de maand september mogelijk maken. Ondertussen zou dan naar verwachting overeenstemming kunnen worden bereikt met mogelijke kapitaalverschaffers.

De formele aanvraag om dit boedelkrediet volgde 22 augustus. Wij namen deze aanvraag in behandeling en verzochten De Nationale Investeringsbank om een spoedig financieel-economisch advies ter zake. Gelet op het spoedeisende karakter van de aanvraag en om de positie van het blad niet verder te benadelen gaven wij hierover geen persbericht uit.

Mogelijke toekomstige kapitaalverschaffers van de Haagse Post hadden inmiddels de minister benaderd met de overweging, dat ons standpunt inzake de sanering van de schuldenpositie van het blad, namelijk gedeeltelijke handhaving van de kredietverplichtingen, bij het vinden van een oplossing een struikelblok zou vormen.

Na het financieel-economisch rapport van De Nationale Investeringsbank te hebben ontvangen, brachten wij op 30 augustus van het verslagjaar aan de minister advies uit over de aanvraag om het boedelkrediet. De brief waarin dit advies is verwoord is in dit jaarverslag als bijlage 5 opgenomen.

In dat advies stelden wij dat de gerezen problemen ons geen aanleiding gaven ons

standpunt inzake het handhaven van een deel van de kredietverplichtingen te wijzigen. Wij voegden hieraan toe dat wij onverminderd bereid bleven met betrokkenen te zoeken naar een regeling om de toekomstige exploitatie mogelijk te maken en tegelijk de kredietverplichting zoveel mogelijk in stand te houden. Ten aanzien van de aanvraag om het boedelkrediet adviseerden wij de minister de bewindvoerder in de surséance van de Haagse Post ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds een boedelkrediet van f 150.000,— beschikbaar te stellen. De volgende overwegingen speelden bij dit advies een rol.

Ten eerste hadden wij in onze overwegingen opnieuw het feit betrokken dat het blad via overleg met derden nog werkte aan het concretiseren van een reddingsplan. Derhalve stond op dat moment nog steeds niet vast dat een rendabele exploitatie van de Haagse Post in de toekomst tot de onmogelijkheden behoorde. Zolang dat niet vaststond was het naar onze mening ook niet zeker dat het blad géén uitzicht zou hebben op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode, zoals bedoeld wordt in het tweede lid van artikel 5 van onze statuten. In die zin, zo overwogen wij, kan het gewenst zijn het blad opnieuw een zekere ademruimte te geven voor de gesprekken met derden, onder meer met ons. Het achterwege blijven van het gevraagde boedelkrediet zou onvermijdelijk resulteren in de stopzetting van de uitgave van het blad, met alle gevolgen van dien. Daarnaast herinnerden wij de minister eraan, dat wij hem in de maand maart van het verslagjaar in ons advies met betrekking tot het overbruggingskrediet, als onze mening te kennen hadden gegeven dat de Haagse Post na het overbruggingskrediet geen verdere financiële steunverlening zou moeten ontvangen. Uitgaande van deze opvatting bleven wij de mening toegedaan dat de op het moment van het advies inzake het boedelkrediet uitstaande kredietbedragen niet mochten toenemen, tenzij met betrekking tot de eventuele verdere steun volstrekte zekerheid zou bestaan over de terugbetaling ervan op korte termijn. Die zekerheid hadden wij door middel van de ons door de bewindvoerder overgelegde financiële gegevens gekregen. Daarnaast had De Nationale Investeringsbank ons laten weten dat, gelet op de op dat moment aanwezige vorderingen, een boedelkrediet verleenbaar zou zijn. Uit hoofde van de Faillissementswet heeft een dergelijk boedelkrediet preferentie boven alle andere schulden die voor of tijdens de periode van de surséance van betaling zijn of worden gemaakt. Terugbetaling van het boedelkrediet geniet uit dien hoofde derhalve voorrang.

Ten derde namen wij in onze overwegingen de mededeling van de bewindvoerder in aanmerking, dat geen bankinstelling zich bereid had verklaard een boedelkrediet te verstrekken.

Ook de onderhandelingen met de mogelijke financiers hadden nog niet tot zodanige contacten geleid, dat deze, vooruitlopend op hun toekomstige financiële betrokkenheid bij de Haagse Post, bereid waren om een dergelijk krediet te verstrekken.

Tenslotte adviseerden wij de minister in dit verband om het boedelkrediet te verlenen in de vorm van een dagelijks opeisbaar krediet tegen een vaste rente van 7% en onder de voorwaarde dat de aanwezige vorderingen tot zekerheid van de terugbetaling van het boedelkrediet werden gecedeerd. Deze terugbetaling diende naar onze mening plaats te vinden bij de sanering van de balans van het blad na overname of, ingeval een en ander zou leiden tot een faillissement, uit de opbrengst van de vorderingen.

In zijn antwoord d.d. 4 september van het verslagjaar liet de minister ons weten akkoord te gaan met onze aanbevelingen, waarbij hij aantekende het met ons eens te zijn dat aan de bestaande kredietverplichtingen van de Haagse Post aan het Bedrijfsfonds zoveel mogelijk diende te worden vastgehouden. De minister voegde hieraan echter toe, dat het hem voorkwam, dat hij met deze beslissing, en gelet op zijn eerder ingenomen standpunt inzake een eventuele mogelijkheid voor schuldsanering, meer dan voldoende blijk had gegeven van zijn bereidheid om tot een oplossing te komen en daarmee het voortbestaan van de Haagse Post veilig te stellen. Hij vroeg ons aan de partijen die bij de onderhandelingen rond het blad betrokken waren, duidelijk te maken dat hiermede een einde was gekomen aan zijn bereidheid tot steunverlening. Tevens verzocht hij ons met betrekking tot het boedelkrediet uitvoering te geven aan zijn besluit, hetgeen geschiedde.

Regeling betreffende de openstaande schuldpositie

Inmiddels had de bewindvoerder in de surséance van het blad ons laten weten dat de voorlopige surséance-verlening op 17 september 1985 was omgezet in een definitieve surséance van betaling. Tevens was gebleken dat met betrekking tot de toekomstige exploitatie nog slechts het plan van één groep potentiële investeerders ter discussie stond. De andere plannen waren afgeketst.

In een gesprek met de bewindvoerder dat begin oktober plaatsvond bleek ons dat, indien het resterende plan niet binnen zeer afzienbare tijd tot resultaat zou leiden, de bewindvoerder zich genoodzaakt zou zien het faillissement van de

Haagse Post aan te vragen. Het boedelkrediet was in de tussentijd volledig aangewend en het blad beschikte nauwelijks meer over andere middelen om de exploitatie voort te zetten.

In een brief van 11 oktober 1985, die verderop in dit jaarverslag als bijlage 6 is opgenomen, brachten wij de minister op de hoogte van de stand van zaken. Wij memoreerden in deze brief ons standpunt ter zake van de kredietverplichtingen van de Haagse Post aan het Bedrijfsfonds, te weten enerzijds kwijtschelding van een deel van de openstaande lening van het Bedrijfsfonds – namelijk een bedrag gelijk aan de schuld van de Haagse Post aan de B.V. Weekbladpers, onder de voorwaarde dat laatstgenoemde vennootschap die schuld zou kwijtschelden – en anderzijds handhaving, mogelijk in een andere vorm, van het resterende deel van het Bedrijfsfondskrediet.

Wij zagen op dat moment geen reden op ons standpunt terug te komen en achtten geen termen aanwezig om de minister verdergaande aanbevelingen voor te leggen.

In de dagen volgend op onze brief van 11 oktober bleek ons uit mededelingen van de bewindvoerder in de surséance en uit een gesprek met de overblijvende groep van potentiële beleggers opnieuw, dat het vinden van een oplossing voor het voortzetten van de exploitatie van het blad mede bemoeilijkt werd door ons standpunt inzake de sanering van de schuldpositie. Naar aanleiding van de nieuwe mededelingen beraadden wij ons opnieuw over de vraag, welke laatste poging, gegeven de nieuwe informatie, nog gedaan zou kunnen worden om de continuïteit van het blad veilig te stellen binnen de reikwijdte van de mogelijkheden en de grenzen die aan het Bedrijfsfonds zijn gesteld. Wij kwamen daarbij tot de conclusie dat, uitgaande van onze eerdere aanbevelingen, op één punt een tegemoetkoming op zijn plaats kon zijn, zulks om de bereidheid te bevorderen van de groep potentiële beleggers om de toekomstige exploitatie van het blad mede te financieren. Deze tegemoetkoming kon naar ons oordeel geboden worden door het bedrag dat wij, zoals hiervoor reeds beschreven, van het krediet van het Bedrijfsfonds zouden willen handhaven, te weten circa f 1,1 miljoen, om te zetten in een achtergestelde lening.

In een brief d.d. 17 oktober 1985 (zie bijlage 7 bij dit jaarverslag) legden wij de minister deze nieuwe faciliteit voor en deden, meer in concreto, ter zake de volgende aanbevelingen.

1. Uitgangspunt was dat door derden, niet zijnde bankiers, een bedrag in de vorm van nieuwe leningen voor de Haagse Post bijeen zou worden gebracht tot een totaal van f 400.000,— à f 500.000,—. Hierbij hadden wij kennis genomen van de mededeling, dat in de plannen van de betrokkenen daarnaast een bankkrediet voor het blad was voorzien van f 350.000,— à f 500.000,—.
2. Gegeven de onder 1 genoemde nieuwe leningen en het bankkrediet adviseerden wij van de openstaande lening van het Bedrijfsfonds circa f 630.000,— kwijt te schelden, onder de voorwaarde dat de B.V. Weekbladpers eenzelfde bedrag zou kwijtschelden, zijnde het totale bedrag dat de Weekbladpers uit hoofde van eerdere kredietverlening en de verlening van diverse diensten van de Haagse Post te vorderen had.
Het resterende bedrag van de Bedrijfsfondslening, circa f 1,1 miljoen, zou naar onze mening moeten worden gehandhaafd en kunnen worden omgezet in een achtergestelde lening met een vaste rente van 7%. Daarbij zou tevens, zoals in een eerder advies reeds was verwoord, aan het blad tot in 1988 een adempauze met betrekking tot de betaling van rente en aflossingen kunnen worden gegund.
Vervolgens zou dan het krediet in een periode van tien jaren met rente volgens een systeem van per kwartaal verschuldigde annuïteiten moeten worden terugbetaald.
3. Voorwaarde daarbij moest onzes inziens zijn dat aandeelhouders en geldgevers, niet zijnde bankiers, slechts dividenden, aflossingen, rentes of terugbetalingen zouden moeten kunnen ontvangen, indien redelijkerwijs aannemelijk zou zijn dat de Haagse Post haar toekomstige verplichtingen in het kader van de achtergestelde lening jegens het Bedrijfsfonds zou kunnen nakomen.
4. Het toezicht op het naleven van de voorwaarden zou, zoals gebruikelijk, in handen moeten worden gelegd van De Nationale Investeringsbank. Met betrekking tot de nieuwe lening zouden, indien nodig, aan dit toezicht aanvullende voorwaarden moeten worden verbonden.
5. Bij realisering van het geheel zou het boedelkrediet van f 150.000,—, waarover hiervoor is gesproken, moeten worden terugbetaald overeenkomstig de daaraan gestelde voorwaarden.

Wij deelden de minister nog mee tot deze aanbevelingen te zijn gekomen om de balansstructuur van het blad te helpen verbeteren en ruimte te scheppen voor een nieuwe aanpak van de exploitatie mede met behulp van de middelen die door

nieuwe financiers ter beschikking zouden moeten worden gesteld. Wij voegden hieraan toe slechts na veel aarzelingen en met de nodige reserves tot de aanbevelingen te zijn gekomen. De afweging tussen enerzijds het behoud van het blad en anderzijds het beheer van de middelen van het Bedrijfsfonds en de positie van de andere kredietnemers bij het Bedrijfsfonds hadden ons grote moeite gegeven en voerden tot de conclusie dat met deze aanbevelingen, gelet op wat eerder in het verslagjaar ten behoeve van de Haagse Post was gebeurd, meer dan voldoende blijk was gegeven van de bereidheid te komen tot een oplossing om het voortbestaan van het blad te verzekeren.

Gezien de precare situatie waarin het blad verkeerde en gelet op het stadium waarin de onderhandelingen met de potentiële kapitaalverschaffers zich bevonden, stelden wij ook de bewindvoerder in de surséance van de Haagse Post van onze aanbevelingen op de hoogte.

In zijn antwoord aan ons deelde de minister eveneens op 17 oktober mee akkoord te gaan met onze aanbevelingen en verzocht hij ons aan zijn besluit uitvoering te geven. De minister stelde verder onze opvatting te delen dat met hetgeen in 1985 ten behoeve van de Haagse Post was geschied meer dan voldoende blijk was gegeven van de bereidheid om mede ervoor zorg te dragen dat het blad kon voortbestaan.

Hij stelde daarbij nadrukkelijk te hebben gekeken naar de taak en de mogelijkheden van het Bedrijfsfonds, zoals die na uitvoerig overleg met de persbedrijfstaking en met het parlement waren vastgelegd. Het Bedrijfsfonds, aldus de minister in zijn brief, heeft tot taak door kapitaalverschaffing, met eventueel daaraan te verbinden faciliteiten in de sfeer van rente en aflossing, een tijdelijke steun te bieden aan noodlijdende dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen. Hij wees er daarbij op dat bij deze steunverlening als voorwaarde geldt dat binnen een redelijke periode uitzicht op rendabele exploitatie bestaat. Wordt deze eis van rentabiliteit los gelaten, dan resulteert dit ofwel in een kortstondig voortbestaan van het noodlijdende persorgaan ofwel in een permanente subsidiëring, aldus de minister. Beide gevolgen stroken zijns inziens niet met het karakter en de doelstelling van het Bedrijfsfonds. Op grond van het bovenstaande zei de minister te menen dat geen sprake kan zijn van een kwijtschelding van het totale Bedrijfsfondskrediet, zoals door de in de overname geïnteresseerde beleggersgroep werd verlangd. Dit zou een breuk betekenen met het tot dusver na zorgvuldig parlementair overleg vastgestelde steunbeleid inzake de pers. Bovendien zou dat zonder twijfel leiden tot diverse verzoeken om kwijtschelding van overige kredietnemers bij het Bedrijfsfonds. Die situatie achtte de minister onaanvaardbaar. Hij zei tenslotte onze aanbevelingen als een zeer vergaande tegemoetkoming te beschouwen, teneinde het voortbestaan van de Haagse Post te verzekeren, en op grond daarvan te menen dat hiermee tot het uiterste was gegaan.

Spoedig na de beslissing van de minister bereikte ons het bericht dat er tussen de in de overname geïnteresseerde beleggers overeenstemming was bereikt, zodat het blad met nieuwe aandeelhouders en met nieuwe middelen kon voortgaan. De surséance van betaling werd spoedig beëindigd.

Gevolg gevend aan het verzoek van de minister, aan zijn beslissing uitvoering te geven, vroegen wij De Nationale Investeringsbank de bestaande kredietovereenkomsten aan te passen. Het boedelkrediet dat in oktober van het verslagjaar was verstrekt werd in januari 1986 door de Haagse Post terugbetaald.

3.7. Beheer van kredieten, verstrekt ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Over de financieel-economische stand van zaken bij de kredietnemers van het Bedrijfsfonds en over de naleving van de kredietvoorwaarden brengt De Nationale Investeringsbank ons bestuur regelmatig rapport uit. Aan de hand van die rapporten beraden wij ons over eventuele stappen ter zake van problemen die op dit gebied reizen en aan de orde komen, zulks ter voorbereiding van eventuele adviezen hierover aan de minister.

Aan het begin van het verslagjaar stond een kredietbedrag groot f 13.007.256,37 uit (zie ook tabel 2, pagina 10).

Bij een drietal van de bladen die met het Bedrijfsfonds een kredietrelatie hadden, deden zich in de loop van het afgelopen verslagjaar ontwikkelingen voor die van belang waren voor het beheer van de verstrekte kredieten.

Eén van de tot dit drietal behorende kredietnemers was het weekblad de *Haagse Post*. De zaken die met betrekking tot dit blad gedurende het verslagjaar in ons bestuur, met name ook betreffende de aan de Haagse Post verstrekte kredieten, aan de orde zijn geweest, zijn in de voorgaande paragraaf uitgebreid belicht, zodat daarop hier niet meer wordt teruggekomen.

Sedert 1977 is het blad *De Streek* kredietnemer bij het Bedrijfsfonds. De Streek is een gratis uitgegeven informatieblad dat wekelijks in Gemert en omgeving verschijnt. De financieel-economische gang van zaken bij De Streek is op grond van de in de loop der jaren steeds geringer wordende advertentiebezetting van het blad in toenemende mate problematisch geworden. Desondanks heeft het blad de betaling van rente op het krediet lange tijd kunnen volhouden. Het voldoen van de aan het krediet verbonden aflossingsverplichtingen echter heeft de uitgevers van het blad steeds voor onoverkomelijke moeilijkheden gesteld. Invordering van de achterstallige aflossingen zou evenwel tot het einde van het blad leiden. Met het oog hierop legden wij de minister in 1982 voor van mening te zijn dat hiertoe niet moest worden overgegaan, maar dat met het blad verder overleg zou moeten worden gevoerd over de mate waarin het blad de verplichtingen alsnog zou kunnen nakomen. Reagerend daarop liet de minister ons weten onze zienswijze op dit punt te delen en vooralsnog geen herziening van het aflossingsschema te overwegen.

In de loop van het eerste kwartaal van het verslagjaar werd ons uit gegevens, verstrekt door De Nationale Investeringsbank alsmede uit nadere mededelingen van de betrokkenen bij De Streek, duidelijk, dat de exploitatie van het blad de afgelopen jaren nauwelijks was verbeterd. De beperkte overschotten die het blad met de exploitatie in die periode incidenteel behaalde, moesten allereerst worden aangewend om terwille van de continuïteit van het blad achterstallige betalingen aan de drukker af te lossen. Bovendien moest het blad daarmee betalingen verrichten voor het opvangen van storingen aan de zetmachine. De aanschaf van deze machine was in 1977 met behulp van het Bedrijfsfondskrediet mogelijk geweest. De storingen aan de machine bleken echter na verloop van tijd dermate urgent te worden, dat het blad zich genoodzaakt zag te besluiten tot de aanschaf van een andere, tweedehandse, zetmachine. Voor de financiering van deze aanschaf begon het blad een inzamelingsactie onder de lezers.

Mede met het oog op het laatstgenoemde feit was naar ons oordeel de grondslag voor het handhaven van de verplichting van De Streek tot betaling van aflossingen en rente over het verstrekte krediet weggefallen. Verdere handhaving van die verplichting zou er bovendien op neerkomen dat nader onderzoek door De Nationale Investeringsbank noodzakelijk zou worden in het kader van de taak van de bank op het gebied van het toezicht op de naleving van kredietvoorwaarden. De onderzoekskosten van de bank inzake De Streek, gerekend over de afgelopen jaren hadden in totaal inmiddels het bedrag van het uitstaande krediet overtroffen. Op grond van deze feiten en gelet op de huidige situatie en de te verwachten ontwikkelingen bij De Streek, adviseerden wij in mei van het verslagjaar de minister het blad de tot op dat moment verschuldigde aflossingen en rentebetalingen, alsmede de resterende hoofdsom van het krediet kwijt te schelden en daarmee de vorderingen op basis van deze kredietverplichting te laten afboeken. Dit advies is in dit verslag als bijlage 8 opgenomen.

In reactie op ons advies liet de minister ons weten het met onze zienswijze eens te zijn en dienovereenkomstig te hebben besloten. Hij verzocht ons tevens uitvoering te geven aan zijn besluit. Gevolg gevend aan dat verzoek werd het krediet in de loop van het verslagjaar afgeboekt.

In de loop van 1984 hadden wij de minister het advies gegeven aan het nieuwsblad *De Gecombineerde* te Heusden een achtergestelde lening van ten hoogste f 300.000,- aan te bieden ter medefinanciering van een project gericht op de verbetering van de exploitatie van het blad (zie hierover ons jaarverslag over 1984, pag. 12 e.v.). Nadat de minister met dit advies akkoord was gegaan werd eind 1984 in onze opdracht door De Nationale Investeringsbank een concept-offerte opgesteld waarin de bepalingen en voorwaarden van de financiële steun nader werden omschreven. Over deze concept-offerte werd eerst begin 1985 overeenstemming met de uitgever van het blad bereikt.

Inmiddels was echter de termijn verlopen waarbinnen het oorspronkelijke kredietaanbod had moeten worden geaccepteerd. In mei 1985 namen wij hierover contact op met de minister, waarbij wij hem adviseerden, rekening houdend met de situatie bij De Gecombineerde, het eerdere aanbod opnieuw gestand te doen en een nieuwe termijn te stellen waarbinnen de acceptatie van de aan te passen offerte zou moeten hebben plaatsgehad.

Als reactie op ons advies liet de minister ons weten met de conclusies ervan in te kunnen stemmen, waarbij hij ons verzocht aan zijn besluit uitvoering te geven. De offerte kwam hierna tot stand en eind augustus van het verslagjaar werd het krediet opgenomen.

4. De Compensatieregeling voor Dagbladen, 1982 en 1983

Voorgeschiedenis

In november 1984 trad, zoals in ons jaarverslag over 1984 werd aangegeven (zie pag. 22), de Compensatieregeling voor Dagbladen voor de boekjaren 1982 en 1983 in werking. Deze beide boekjaren maken deel uit van de periode van drie jaren, waarin in eerste instantie met deze compensatieregeling zou worden geëxperimenteerd.

De regeling over het boekjaar 1981 was begin 1983 ingevoerd en had aan het eind van dat jaar voor negen dagbladen tot de uitkering van compensatiebedragen over het desbetreffende boekjaar geleid. Op grond van ervaringen die in deze eerste uitkeringsronde opgedaan waren, was de regeling voor de boekjaren 1982 en 1983 op een aantal punten aangepast en verfijnd. Met name op het terrein van de berekeningswijze van de te compenseren verliezen en op het gebied van de uitsplitsing en toerekening van bepaalde kostencategorieën in die gevallen waarin dagbladen in concernverband worden uitgegeven, waren enige verfijningen aangebracht in de manier waarop bepaalde aspecten waren gedefinieerd, omschreven of afgegrensd. Ook in de toelatingsgrenzen waren, mede naar aanleiding van de resultaten van een onderzoek dat in 1984 gezamenlijk door het accountantskantoor Klynveld Kraayenhof en Co. en het Economisch Instituut Tilburg was uitgevoerd, wijzigingen aangebracht. De grens voor de gemiddelde betaalde oplage werd voor beide boekjaren op maximaal 155.000 gesteld. Voor de spreidingsdichtheid als begrenzing van het werkingsgebied van de compensatieregeling werden voor 1982: 0,40 en voor 1983: 0,35 als respectievelijke maxima aangehouden.

Een belangrijke wijziging was verder aangebracht in de cijfermatige afgrenzing van het begrip 'redactionele zelfstandigheid' als criterium in de regeling. Het voor het boekjaar 1981 aangehouden criterium, namelijk de voorwaarde dat minimaal 40% van de redactionele inhoud door de eigen redactie moest worden ingevuld, bleek in de praktijk moeilijk hanteerbaar. Voor de boekjaren 1982 en 1983 werd besloten ter bepaling van de mate van redactionele zelfstandigheid uit te gaan van het criterium dat tenminste 30% van de totale personele redactiekosten voor rekening van de eigen redactie moest komen.

Teneinde de discrepantie tussen het tijdstip van de compensatie-uitkeringen en het boekjaar waarover deze zouden zijn berekend, zoveel mogelijk te beperken, werd tevens besloten de regeling voor beide boekjaren 1982 en 1983 gelijktijdig in werking te doen treden. De compensatiebedragen over deze twee jaren zouden op deze manier tegelijkertijd kunnen worden uitgekeerd.

Voorafgaand aan de beslissing van de minister om de Compensatieregeling voor Dagbladen voor 1982 en 1983 te accorderen en vervolgens te publiceren was onzerzijds, zoals ook in het jaarverslag over 1984 is aangegeven, ter zake overleg gevoerd met de besturen van diverse belangenorganisaties. Het doel daarvan was deze organisaties in de gelegenheid te stellen hun mening over het op dat moment nog in het stadium van een concept verkerende advies aan de minister aan ons kenbaar te maken. De meeste branche-organisaties onderschreven in hun reacties de conclusies en aanbevelingen van het ontwerp-advies en drongen aan op een snelle uitvoering van de regeling. In enkele commentaren werden opmerkingen van technische aard gemaakt. Na dit commentaar te hebben gewogen ging ons advies naar de minister.

In ons voorgaande jaarverslag maakten wij reeds melding van het feit dat het bestuur van de Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP), in de fase dat de minister zich over ons hiervoor genoemd advies beraadde, ons een nader en meer uitgebreid commentaar deed toekomen. Op grond van dit commentaar adviseerden wij de minister tussentijds om de richtlijn ten aanzien van de toerekening van gemeenschappelijke advertentie-opbrengsten aan te passen. De minister was het met deze verfijning eens en besloot de Compensatieregeling voor Dagbladen voor 1982 en 1983 in werking te doen treden.

Na de afkondiging van de regeling in de Staatscourant op 12 november 1984 reageerde de NNP opnieuw. Het bestuur van deze vereniging schreef in een brief van 16 november 1984 aan de minister onder meer, dat de toepassing van de compensatieregeling in haar huidige vorm voor de leden van haar vereniging een potentiële bedreiging was en reeds schade veroorzaakte. Het bestuur van de NNP meende inbreuk op artikel 6, derde lid, van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 te signaleren. In dit artikel wordt gesteld, dat ontvangers van compensatiebedragen zich dienen te onthouden 'van die lezers- of advertentiewerving die de positie van andere wat betreft functie en marktpositie met het desbetreffende dagblad vergelijkbare persorganen wezenlijke schade zou kunnen toebrengen'.

In een schriftelijke reactie d.d. 7 januari 1985 op de hiervoor genoemde brief, die

wij in kopie van de NNP ontvingen, lieten wij de minister weten, dat indien bladen wezenlijk schade ondervinden van dergelijke acties, zij met ons in contact dienen te treden. Wij gaan er daarbij van uit dat de bladen deze schade aannemelijk maken. Langs die weg gaven wij tevens het NNP-bestuur in overweging, ons bestuur hierover nader te informeren. Met het oog op deze suggestie zonden wij eveneens op 7 januari van het onderhavige verslagjaar een afschrift van onze brief aan de minister aan het NNP-bestuur toe.

Wij kondigden in onze brief tevens aan, de overige opmerkingen die de NNP over de regeling maakte, te zullen betrekken bij de eind-evaluatie van de compensatieregeling.

Op 4 februari 1985 ontvingen wij een afschrift van een brief van diezelfde datum aan de minister waarin het NNP-bestuur reageerde op ons schrijven van 7 januari. In deze brief wees het NNP-bestuur nogmaals op de concurrentievervalsing die in haar optiek het gevolg is van wat zij ziet als het oneigenlijk gebruik van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983. Dit oneigenlijk gebruik zou in een aantal gevallen plaatsvinden door die dagbladen die advertenties gratis doorplaatsen in aanvullende huis-aan-huisbladen. Wederom kwam het NNP-bestuur in deze brief erop terug dat haars inziens daarmee door de desbetreffende dagbladen, door middel van deze in de ogen van de NNP 'onoirbare advertentiewerving', in strijd zou worden gehandeld met het hiervoor reeds genoemde derde lid van artikel 6 van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983.

In zijn reactie meldde de minister medio februari van het verslagjaar nogmaals aan het NNP-bestuur, zich bij de in een eerder stadium door ons gedane suggesties aan te sluiten. Daarbij gaf hij genoemd bestuur, teneinde de correspondentie over deze kwestie voorlopig af te sluiten, in overweging om, vooruitlopend op een evaluatie van de compensatieregeling, gehoor te geven aan onze uitnodiging om die gevallen aan ons te melden, waarin compensatie-ontvangende dagbladen zich in de visie van het NNP-bestuur niet houden aan de voorwaarden betreffende de lezers- en advertentiewerving.

Behandeling van de aanvragen

Bij de afkondiging van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 was de dagbladpers in de gelegenheid gesteld tot en met 14 januari van het verslagjaar een beroep op deze regeling voor de boekjaren 1982 en 1983 te doen. Op deze 14e januari waren aanvragen ontvangen van de uitgevers van dertien dagbladen.

Een tweetal aanvragen had slechts betrekking op één van de beide boekjaren waarop de regeling van toepassing was. In het ene geval betrof de aanvraag het boekjaar 1982, in het andere 1983. De overige elf aanvragen deden een beroep op de regeling voor beide boekjaren.

De ontvangen aanvragen werden door ons in behandeling genomen en ter hand gesteld van het Economisch Instituut Tilburg, dat de aanvragen nader zou onderzoeken en de bedragen aan uit te keren verliescompensatie zou berekenen. In de twee maanden die hierop volgden kwam aan het licht dat om een goede beoordeling van de aanvragen te bewerkstelligen bij de meeste dagbladen nadere gegevens moesten worden opgevraagd. Tot onze spijt moesten wij in dit stadium reeds constateren dat een en ander mogelijk tot vertragingen in de afhandeling van de aanvragen zou kunnen gaan leiden.

De uitgever van het dagblad De Waarheid liet ons vervolgens weten dat een dergelijke vertraging bij dit blad aanleiding zou geven tot financieel-economische problemen en diende op grond hiervan en gebruik makend van de in artikel 3, tweede lid van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 geboden mogelijkheid, een aanvraag in om een voorschotuitkering.

Wij hadden op dat moment reeds geconstateerd dat De Waarheid voor beide boekjaren binnen de grenzen van de regeling viel en dat er bij de aanvragen van het dagblad een project gevoegd was, dat een samenhangend geheel van maatregelen en beleidslijnen omvatte, dat gericht was op een structurele verbetering van de exploitatiepositie van de krant. Op grond hiervan gaven wij de minister in een advies van 1 april, dat als bijlage 9 bij dit verslag is gevoegd, in overweging te voldoen aan het verzoek van De Waarheid en adviseerden wij hem aan dit dagblad als voorschot op de over de boekjaren 1982 en 1983 te verwachten compensatie-uitkering een bedrag van in totaal f 600.000,- ter beschikking te stellen. In reactie op ons advies betreffende De Waarheid liet de minister ons bij brief van 19 april 1985 weten met ons advies in te stemmen en verzocht hij ons aan zijn besluit uitvoering te geven.

Naast de hiervoor reeds genoemde vertraging, die in feite al vóór het in behandeling nemen van de aanvragen was ontstaan en waardoor sommige aanvragen in feite pas in maart voor behandeling compleet waren, trad ook bij het beoordelen van aanvragen vertraging op. Reeds in mei van het verslagjaar en in

een later stadium nogmaals in augustus lieten wij de minister weten het in hoge mate te betreuren dat het ons niet mogelijk was gebleken om de behandeling op kortere termijn af te ronden en, hoewel wij er steeds onverminderd naar streefden de behandeling van de aanvragen te bespoedigen, hem ter zake van de te volgen uitkeringen op snellere wijze van advies te dienen.

Ten behoeve van het beoordelen van de aanvragen en het berekenen van de hoogte van de uitkeringen bleek het noodzakelijk te zijn bij alle dagbladen nadere gegevens op te vragen. De gegevens die de dagbladen bij hun aanvragen hadden overgelegd waren niet alleen op sommige punten nog onvolledig, maar riepen tal van vragen op waarvan de beantwoording van wezenlijk belang was. De gevraagde aanvullende gegevens werden door sommige dagbladen met veel vertraging aangeleverd. Daarnaast sloten verstrekte gegevens vaak niet direct op de vragen aan en gaven sommige gegevens weer aanleiding tot nieuwe vragen. Evenals bij de behandeling van de compensatie-aanvragen over 1981 het geval was geweest, bleek het bovendien nu weer noodzakelijk nadere inzage te verkrijgen in concerngegevens bij de dagbladen die in concernverband worden uitgegeven. In het bijzonder heeft het verkrijgen en beoordelen van dergelijke gegevens veel tijd gekost.

De gevraagde gegevens hielden in overwegende mate verband met de toepassing van de richtlijnen voor het berekenen van de exploitatieresultaten van de desbetreffende dagbladen en waren derhalve uit een oogpunt van zorgvuldigheid bij het beoordelen van de aanvragen essentieel. De vertraging bij het verschaffen en nader onderzoeken van gegevens op dit gebied vloeide ten dele voort uit de complexiteit van de concernverbanden waarbinnen de meeste dagbladen die compensatie-aanvragen indienden, worden uitgegeven. Bovendien dragen dergelijke gegevens veelal een sterk vertrouwelijk karakter, hetgeen ertoe leidde dat concerns en afzonderlijke bladen daarbij een zekere terughoudendheid aan de dag legden en dat nader overleg hierover met betrokkenen moest worden gevoerd. In dat kader bleken ook nadere onderzoeken, waaronder een accountantsonderzoek, noodzakelijk. De resultaten van het omvangrijke onderzoekswerk in de behandelingsperiode mogen onder meer worden afgeleid uit het feit, dat de definitieve exploitatieresultaten van de aanvragende dagbladen, die door het EIT werden herberekend volgens de richtlijnen van de compensatieregeling, per saldo over 1982 ruim f 3,5 mln. en over 1983 ruim f 4,1 mln. minder verlieslijdend bleken dan door de bladen zelf bij de in hun aanvragen opgegeven resultaten was aangegeven.

In concreto bleken over 1982 de resultaten van 10 dagbladen in totaal ruim f 3,9 mln. minder verlieslijdend te zijn (per blad variërend van ruim f 40.000,- tot ruim f 1,1 mln.) en voor 3 andere bladen in totaal f 450.000,- meer verlieslijdend. Over 1983 waren de resultaten eveneens voor 10 dagbladen in totaal f 4,5 mln. minder verlieslijdend (per blad variërend van f 23.000,- tot circa f 1,9 mln.) en voor 3 andere bladen in totaal bijna f 400.000,- meer verlieslijdend.

Aan de hand van de onderzoeksresultaten kwamen wij verder tot de conclusie, dat de aanvragen van twee dagbladen elk over één jaar niet voor inwilliging in aanmerking zouden dienen te komen. Deze conclusie en de daaraan ten grondslag liggende overwegingen legden wij aan de betrokken bladen voor teneinde hen nog in de gelegenheid te stellen hierop te reageren voordat wij het advies aan de minister zouden afronden, zodat die reacties in dat advies zouden kunnen worden meegewogen. Dit leidde ertoe dat deze twee bladen hun aanvragen inmiddels hebben ingetrokken.

In die fase bleek het niet mogelijk om de aanvragen van een ander dagblad, te weten De Courant Nieuws van de Dag*, volledig af te ronden. Op het moment dat de behandeling voor alle overige aanvragers tot een eindresultaat had geleid, bleken ten aanzien van deze aanvragen nader onderzoek en overleg noodzakelijk. Derhalve zagen wij ons genoodzaakt om in het te volgen advies aangaande de uitkeringen aan de dagbladen waarvan de behandeling van de aanvragen zoals gezegd het eindstadium had bereikt, in beginsel met mogelijke uitkeringen aan De

* Met een brief van 14 april 1986 hebben wij de minister geadviseerd op de aanvraag van De Courant Nieuws van de Dag om compensatie over de boekjaren 1982 en 1983 afwijzend te beschikken. Met een brief van 7 mei 1986 liet de minister ons weten ons advies hierover over te nemen en dit besluit aan de directie van De Courant Nieuws van de Dag ter kennis te hebben gesteld. Op 13 mei 1986 adviseerden wij de minister vervolgens de uitkeringen op basis van de regeling 1982 en 1983 als gevolg van zijn afwijzende beslissing inzake de aanvraag van De Courant Nieuws van de Dag te herzien en voor de daarvoor in aanmerking komende dagbladen over te gaan tot aanvullende uitkeringen. In zijn reactie hierop van 9 juni 1986 liet de minister ons weten ook met dit laatstgenoemde advies in te stemmen.

In ons jaarverslag over 1986 zullen wij aan dit advies en het besluit van de minister nader aandacht besteden.

Courant Nieuws van de Dag rekening te houden. Dit was noodzakelijk omdat de hoogte van de verschillende uitkeringen van elkaar afhankelijk zijn.

Aanbevelingen aan de minister

Met een advies van 22 november 1985, waarvan de integrale tekst in dit jaarverslag als bijlage 10 is opgenomen, voorzagen wij de minister van aanbevelingen betreffende de aan de verschillende daartoe in aanmerking komende dagbladen te verstrekken uitkeringen op basis van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983.

In de hierna volgende tabel 4 is de door ons geadviseerde hoogte van de achtereenvolgende uitkeringen opgenomen. Daarin is voor het dagblad De Waarheid het eerder verstrekte voorschot van f 600.000,- (zie pag. 56 van dit jaarverslag) begrepen.

Tabel 4

	over 1982	over 1983
Arnhemse Courant	f 839.250,-	f 1.152.750,-
Het Binnenhof	f 1.467.581,-	f 876.750,-
Goudsche Courant	—	f 717.717,-
Leidse Courant	f 612.120,-	f 734.417,-
Nieuwe Noordhollandse Courant	f 375.770,-	f 505.003,-
Het Parool	f 1.889.587,-	f 2.454.357,-
Rijn en Gouwe	f 468.000,-	f 386.250,-
Rotterdams Nieuwsblad	f 2.732.833,-	f 3.290.058,-
Trouw	f 3.808.226,-	f 1.249.500,-
Twentsche Courant/Overijssels Dagblad	f 304.917,-	—
De Waarheid	f 726.836,-	f 853.981,-
Winschoter Courant	f 636.066,-	f 532.308,-

Wij lieten de minister in ons advies verder weten dat de beoordeling van de aanvragen had plaatsgevonden aan de hand van de toelatingsgrenzen, voorwaarden en richtlijnen van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983. Bij deze beoordeling was, mede als gevolg van het experimentele karakter van de regeling, een aantal vraagpunten naar voren gekomen, ten aanzien waarvan door ons in overleg met het EIT besluiten waren genomen. Bij de berekening van de afzonderlijke compensatiebedragen waren wij van deze besluiten uitgegaan, die wij in ons advies als aanbevelingen aan de minister voorlegden.

Per brief van 13 december van het verslagjaar liet de minister ons weten met ons advies inzake de compensatie-uitkeringen in te stemmen. Hij stelde de betrokken dagbladen door middel van door ons inmiddels aangereikte concept-brieven van zijn beslissing in kennis en verzocht ons voor de uitvoering van zijn beslissing verder zorg te dragen.

In zijn brief van 13 december deelde de minister ons voorts nog mede zich te kunnen verenigen met de hiervoor genoemde interpretaties van een aantal voorwaarden en richtlijnen, zoals die door ons in de berekening van de compensatiebedragen waren gehanteerd.

Op 23 december 1985 publiceerde de minister ter zake van zijn genoemde besluit een persbericht, waarbij ons advies van 22 november 1985 ook openbaar werd gemaakt.

Van een aantal aanvragers ontvingen wij enkele dagen na de beslissing van de minister bericht dat men de compensatie-uitkering aanvaardde onder de voorwaarden van de compensatieregeling. Voor deze aanvragers kon voor de feitelijke uitkering van de compensatiebedragen nog voor het einde van het verslagjaar opdracht worden gegeven. Voor de overige aanvragende dagbladen, die voor uitkeringen op basis van de regeling in aanmerking kwamen, is dit in de loop van de eerste maand van 1986 geschied.

Evaluatie van de compensatieregeling

Een eerste aanzet werd in het verslagjaar ook gegeven voor de evaluatie van de Compensatieregeling voor Dagbladen, zoals die op de boekjaren 1981, 1982 en 1983 van toepassing was geweest. Reeds in mei 1985 berichtten wij de minister dat het EIT voor ons ter zake van de evaluatie begonnen was met onderzoek. Wij schreven de minister de hoop te hebben dat de resultaten van dit onderzoek spoedig na de algehele afronding van de uitvoering van de regeling over 1982 en 1983 beschikbaar zouden komen. Bij het schrijven van dit jaarverslag hadden wij een advies hierover aan de minister in voorbereiding.

5. Aanvullende maatregelen

Onderdeel van de ministeriële regeling Compensatieregeling voor Dagbladen vormt een serie van aanvullende maatregelen, die de mogelijkheid bevatten in bepaalde omschreven gevallen voor steun à fonds perdu in aanmerking te komen. Deze vorm van steun kan gegeven worden aan individuele dag-, nieuws- en opinieweekbladen in het kader van een éénmalige reorganisatie of een organisatie-onderzoek. In het laatstgenoemde geval dient het persorgaan verlieslijdend te zijn of een marginaal rendement te behalen. De aanvullende maatregelen zijn ook bedoeld voor het financieren van onderzoek naar de doelmatigheid van de Compensatieregeling voor Dagbladen alsmede voor onderzoek, dat de gehele persbedrijfstak ten goede komt en verband houdt met de doelstelling van het Bedrijfsfonds. Daarnaast kunnen meerdere persorganen steun aanvragen indien zij een gezamenlijk project voorstellen gericht op verbetering van hun exploitatieposities en mits zo'n project past in de doelstelling van het Bedrijfsfonds. De minister heeft voor deze aanvullende maatregelen in totaal f 15.000.000,- beschikbaar gesteld. Vanaf de invoering van de regeling in 1983 werd regelmatig een beroep op deze aanvullende maatregelen gedaan, hetgeen slechts in enkele gevallen tot positieve adviezen van ons bestuur aan de minister leidde. In het onderhavige verslagjaar was dit voor een tweetal projecten het geval.

5.1. Aanvraag van de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers voor financiële steun ten behoeve van een onderzoek gericht op de opzet van een systeem van bedrijfsvergelijkingen

Op 22 januari van het verslagjaar diende het bestuur van de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP) bij ons een aanvraag in voor een financiële bijdrage à fonds perdu ten behoeve van een in opdracht van de NNP te verrichten onderzoek. Het was de bedoeling dat dat onderzoek zou worden belegd onder een voor de bedrijfstak van de nieuwsbladpers representatieve groep participanten, teneinde te komen tot de opzet van een systeem van bedrijfsvergelijkingen. De NNP voerde ter motivering van de aanvraag vooral de volgende argumenten aan.

De kleinschalige structuur van de nieuwsbladpers dreigde, volgens de NNP, door een gebrek aan adequate bedrijfsinformatie een knelpunt te vormen voor het beleid van de individuele nieuwsbladuitgever. Grotere uitgeverijen beschikken daarentegen wel over de kennis en de middelen om een cijfermatig onderbouwd beleid te voeren. Daarnaast zien nieuwsbladen zich in toenemende mate geplaagd tegenover nieuwe ontwikkelingen in de informatie-industrie, vooral op lokaal en regionaal gebied. Deze ontwikkelingen vroegen naar het oordeel van de NNP om een goed onderbouwd beleid van de afzonderlijke nieuwsbladuitgever en de overkoepelende organisatie. Hierbij stond de NNP de doelstelling voor ogen, de afzonderlijke uitgevers het instrumentarium aan te reiken voor het ontwikkelen van een ondernemingsstrategie binnen hun eigen mogelijkheden. Daarbij beoogde de vereniging ook de opbouw van een methodiek, door middel waarvan op continu-basis gegevens uit en voor de sector zouden kunnen worden verkregen. Dit zou moeten leiden tot een systeem van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking dat in de loop der tijd geperfectioneerd kon worden. Dat systeem zou de deelnemende nieuwsbladbedrijven in staat moeten stellen via kengetallen de bedrijfsontwikkeling aan de hand van relevante criteria te volgen en de bedrijven periodiek informatie te verschaffen over de ontwikkeling van de eigen exploitatie ten opzichte van gelijksoortige exploitaties.

Met deze doelstelling voor ogen benaderde de NNP het Grafisch Economisch Adviescentrum (GEA) te Amsterdam voor een onderzoek naar de opzet van zo'n systeem van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking. Dit leidde tot voorstellen van het GEA betreffende het institutionele kader waarbinnen het onderzoek zou worden uitgevoerd, een gefaseerde aanpak waarbinnen de meest optimale vorm van bedrijfsvergelijking voor de verschillende typen bedrijven binnen de NNP-organisatie zou worden onderzocht, het definiëren van de inhoud van de bedrijfsvergelijking en het begeleiden uitvoeren van de bedrijfsvergelijking in – in eerste instantie – een groep van 15 deelnemende bedrijven, de verwerking van de gegevens, het terugrapporteren van de uitkomsten en het vervaardigen van een handleiding, die als basis zou kunnen dienen voor toekomstige bedrijfsvergelijkende onderzoeken met een uitgebreid aantal participanten. Men stelde verder voor in het kader van een vooronderzoek te trachten een aantal bedrijfstypen vast te stellen die een representatief beeld zouden geven van de samenstelling van de bij de NNP aangesloten leden, teneinde inzicht te verkrijgen in de heterogeniteit en in de mogelijkheden en grenzen van de sector. Het beoogde vooronderzoek had mede tot doel de methode te ontwikkelen, via kengetallen op financieel en markttechnisch terrein de ontwikkelingen op bedrijfs- en bedrijfstakniveau in beeld

te brengen. Aan de hand van de resultaten van dit vooronderzoek zou vervolgens het systeem van de bedrijfsvergelijking worden uitgewerkt en getoetst. De gegevens van deze eerste bedrijfsvergelijking zouden hierna worden uitgewerkt, waarbij het in de bedoeling lag tevens een doelmatig systeem van verwerking en opslag van de gegevens op te zetten.

In de aanvraag om financiële steun stelde de NNP dat de kosten van dit eenmalige onderzoek geraamd werden op in totaal f 198.000,-, exclusief BTW. Het onderzoek zou in drie kalendermaanden kunnen worden uitgevoerd. Omdat de kosten van het onderzoek de financiële spankracht van de NNP en die van de afzonderlijke nieuwsbladuitgeverijen te boven zouden gaan, diende het bestuur van deze organisatie een aanvraag in, welke was gebaseerd op de mogelijkheid tot financiële steun op basis van de aanvullende maatregelen. De aanvraag betrof een verzoek tot medefinanciering van de kosten en wel tot 2/3 van het totaal. De NNP garandeerde daarbij dat het resterende 1/3 gedeelte zou worden bijgedragen door de organisatie en de participanten in het onderzoek.

In het advies dat wij op 10 april van het verslagjaar hierover aan de minister uitbrachten en waarvan de integrale versie in dit jaarverslag als bijlage 11 is opgenomen, stelden wij het door de NNP beoogde onderzoek van groot belang te achten voor de sector van de nieuwsbladpers. Bij verschillende gelegenheden hadden ook wij vastgesteld dat over deze sector slechts weinig gegevens voorhanden waren. Dergelijke gegevens zijn echter onder meer nodig om meer inzicht te verkrijgen in de aard, omvang en ontwikkelingen van deze sector. Wij stelden verder vast dat het beoogde onderzoek was gericht op de opzet van een systeem van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking, een systeem waarmee de dagblad- en tijdschriftpers reeds waardevolle ervaringen hadden opgedaan. Uit de aanvraag was ons gebleken dat de bij de NNP aangesloten leden ook dringend behoefte hadden aan een dergelijk systeem, teneinde aan de hand daarvan het exploitatiebeleid te kunnen bijstellen opdat een structuurverbetering in zicht zou komen. Het onderzoek zou, zo overwogen wij, in die zin beschouwd de nieuwsbladpers als geheel ten goede kunnen komen en daarmee ook de pluriformiteit in deze sector. Met oog daarop concludeerden wij in ons advies aan de minister dat financiële steun ten behoeve van de kosten van het onderzoek paste in de doelstelling van het Bedrijfsfonds.

Op grond van deze overwegingen adviseerden wij de aanvraag van de NNP te honoreren tot een bedrag à fonds perdu van f 132.000,-, zijnde 2/3 deel van de begrote onderzoekskosten.

Omdat ook de afzonderlijke nieuwsbladuitgevers de resultaten van het onderzoek ten behoeve van hun eigen activiteiten zouden aanwenden, achtten wij het redelijk en noodzakelijk dat de sector zelf 1/3 van de begrote onderzoekskosten voor haar rekening zou nemen. De NNP had dit overigens ook toegezegd. Om dezelfde reden meenden wij dat de financiële steun uitsluitend betrekking zou mogen hebben op de kosten van het onderzoek voorzover gericht op de opzet van een bedrijfsvergelijkend systeem en niet tevens op kosten ten behoeve van de uitvoering van dat systeem.

Bovendien adviseerden wij aan deze financiële steunverlening de voorwaarde te verbinden dat de nieuwsbladpers bereid zou zijn en blijven met het systeem van bedrijfsvergelijking tenminste gedurende de komende vijf jaar voor eigen rekening voort te gaan. Wij verklaarden deze voorwaarde van belang te achten om de continuïteit van het systeem te bevorderen. Overigens had de NNP zich in haar aanvraag ook bereid verklaard voor eigen rekening, met gedeeltelijke doorberekening van de kosten aan de participerende leden, dit project voor de duur van tenminste vijf jaar voort te zetten.

De minister liet ons per brief van 22 mei van het verslagjaar weten met dit advies in te stemmen, waarbij hij ons tevens verzocht aan dit besluit uitvoering te geven. Het vooronderzoek werd uitgevoerd in de tweede helft van het verslagjaar en gedurende de eerste twee maanden van 1986. In de loop van de maand maart van 1986 werd ons als eerste resultaat een door het GEA vervaardigd rapport 'Bedrijfsvergelijking Nederlandse Nieuwsbladpers over 1984' toegezonden. De toegezegde financiële bijstand werd eind 1985 en in het eerste kwartaal van 1986 door de NNP opgenomen.

5.2. Voorstel tot financiële steun voor een onderzoek resulterend in een inventarisatie van beschikbare gegevens inzake de pers

In de afgelopen jaren bereikten ons meerdere malen suggesties voor nader kwantitatief en kwalitatief onderzoek in de persbedrijfstak. Dergelijk onderzoek zou vooral gericht moeten zijn op het verkrijgen van meer gegevens over facetten van deze bedrijfstak, waarover nog weinig informatie voorhanden is. Ook in ons bestuur rees in toenemende mate de vraag naar de mogelijkheden om door

middel van onderzoek dergelijke informatie beschikbaar te krijgen. Niet in de laatste plaats mede ten behoeve van ons bestuurswerk en meer in het bijzonder ten behoeve van onze taak, de minister van WVC te adviseren over mogelijke steunverlening aan persorganen.

Naar aanleiding van deze overweging kwamen wij tot de conclusie, dat het nuttig en tevens noodzakelijk zou kunnen zijn door middel van vooronderzoek te trachten een inventarisatie te vervaardigen van beschikbare gegevens in de pers. Daarbij beoogden wij vooral de volgende soorten van gegevens:

- oplage;
- advertentiebezetting;
- kostenstructuur;
- eigendomsverhoudingen;
- distributie;
- productie-apparaat;
- typologie van de redactionele inhoud.

Daarnaast zouden ook de volgende zaken in kaart moeten worden gebracht:

- bronnen van verzamelde gegevens, waarbij ook nagegaan zou moeten worden welke wetenschappelijke instellingen zich met onderzoek op het gebied van de pers bezighouden;
- aard van de verzamelde gegevens;
- definities van de verzamelde gegevens;
- onderlinge vergelijkbaarheid en aansluiting van de verzamelde gegevens;
- toegankelijkheid van de verzamelde gegevens;
- betrouwbaarheid van de verzamelde gegevens;
- niveau (blad, uitgeverij, concern) waarop gegevens beschikbaar zijn.

Door middel van het vooronderzoek zou een beschrijving tot stand moeten komen over welke gegevens beschikbaar zijn, waar ze beschikbaar zijn, in hoeverre materiaal uit verschillende bronnen op elkaar aansluit en of beschikbare gegevens al dan niet vrij voor onderzoek beschikbaar zijn. Op basis van een dergelijke rapportage zou dan met onderzoekers, organisaties op het gebied van de pers en met ons bestuur kunnen worden overlegd over de vraag welk onderzoek op basis van het beschikbaar materiaal mogelijk en wenselijk is en over de vraag of en zo ja op welke gebieden nadere gegevens verzameld zouden dienen te worden. Bij de voorbereiding van het onderzoeksvoorstel stelden wij organisaties op het gebied van de pers in de gelegenheid suggesties en commentaar op het voorstel te geven. Als reactie hierop gaven de organisaties te kennen het voorstel voor het vooronderzoek te onderschrijven en bereid te zijn aan de uitvoering van het vooronderzoek voorzover mogelijk en nodig mee te werken. Deze reactie verwerkten wij in een advies aan de minister, waarin wij hem het onderzoeksvoorstel voorlegden en de kosten van het onderzoek begrootten op maximaal f 65.000,-. De tekst van dit advies, dat wij op 26 augustus van het verslagjaar verstuurd, voegen wij als bijlage 12 bij dit jaarverslag. In zijn antwoord d.d. 17 september 1985 liet de minister ons weten ermee in te stemmen, dat wij opdracht tot de uitvoering van het onderzoek zouden verstrekken en ging hij er verder mee akkoord dat de kosten van het vooronderzoek ten laste van de middelen voor de aanvullende maatregelen bij de Compensatieregeling voor Dagbladen zouden worden gebracht. Vervolgens werd de opdracht voor de uitvoering van het vooronderzoek door ons verstrekt aan beide hiervoor reeds genoemde instituten. Bij het schrijven van dit jaarverslag waren de instituten met de uitvoering van het vooronderzoek in een fase van afronding gekomen.

6. Mediabeleid

Begin 1984 hadden wij, zoals in ons voorgaande jaarverslag is gememoreerd, uit eigen beweging de minister ons advies over de Medianota van augustus 1983 aangeboden. In dit advies constateerden wij dat zowel in de Medianota als in het daaraan voorafgaande WRR-rapport Samenhangend Mediabeleid in verhouding tot de aandacht die aan de audiovisuele media wordt besteed, de pers er bekaaid afkomt. Wij stelden verder dat naar ons oordeel de overheid een taak heeft bij het in stand houden van de gedrukte pers, met name daar waar het marktmechanisme tekort schiet. De Medianota gaf ook aan, dat de minister van zins was de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds uit te breiden met steunverlening aan nieuwe persorganen. Wij schreven de minister in genoemd advies met waardering van dat voornemen kennis te hebben genomen.

Het Bedrijfsfonds kwam in de aanbevelingen van de daarop door de minister ingestelde Stuurgroep Uitvoering Medianota en van de daaronder ressorterende werkgroepen, slechts zijdelings aan de orde. Dit vloeide vooral voort uit het besluit van de minister de voorbereiding van een wettelijke grondslag van het fonds aan het departement zelf en niet aan de voornoemde stuurgroep over te laten. Per brief van 18 februari van het verslagjaar zond de minister ons het wetsontwerp Mediawet en de bijbehorende Memorie van Toelichting, zoals die enkele dagen daarvoor door het kabinet waren aanvaard, toe en verzocht hij ons om een advies ter zake.

Met een brief d.d. 25 maart 1985 boden wij hem dat advies, waarvan de volledige tekst in dit jaarverslag als bijlage 13 is opgenomen, aan.

In de brief spraken wij allereerst onze waardering uit voor het feit, dat door middel van de in het wetsvoorstel voorziene bepalingen betreffende steunmaatregelen aan persorganen werd getracht de financiële steunverlening via het Bedrijfsfonds voor de Pers een wettelijke grondslag te geven. Op het belang van een dergelijke wettelijke grondslag en van het spoedig tot stand komen daarvan hadden wij reeds bij verschillende gelegenheden gewezen. Een wettelijke regeling van het Bedrijfsfonds is onzes inziens gewenst op grond van de bepaling van artikel 87 van de Grondwet, dat vaste colleges van advies en bijstand bij de wet dienen te worden ingesteld. Bovendien moet in onze optiek hierbij worden overwogen dat vanuit de maatschappij voortdurend voor een dergelijke wettelijke grondslag is en wordt gepleit, zulks vooral op basis van motieven ontleend aan de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid. Bij bestudering van het wetsontwerp was ons gebleken dat bij de omschrijving van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds rekening was gehouden met eerder gedane aanbevelingen onzerzijds. De omschrijving van de werkingssfeer zoals die oorspronkelijk is voorzien en in onze statuten is opgenomen had een aantal malen tot interpretaties aanleiding gegeven, zoals in voorgaande jaarverslagen van ons bestuur is toegelicht. Het wetsvoorstel bevatte ook bepalingen gericht op een zelfstandige beslissingsbevoegdheid van het Bedrijfsfonds over financiële steunverlening aan persorganen. Deze nieuwe constructie vloeide voort uit de beleidslijn die als een van de centrale doelstellingen van het mediabeleid is geponeerd, namelijk 'overheid op afstand'. Met het oog daarop vormde de nieuwe constructie van de beslissingsbevoegdheid bij steunverlening aan de pers in onze optiek een logische consequentie van de lijn die ten aanzien van de beslissingsbevoegdheid betreffende andere media was gekozen.

Blijkens de tekst van hoofdstuk IX van het wetsvoorstel en van de Memorie van Toelichting zou bij de invoering de naam 'Bedrijfsfonds voor de Pers' gewijzigd worden in 'Fonds voor de Pers'. Argumenten voor deze naamsverandering waren in de Memorie van Toelichting niet te vinden.

Met de voorgestelde wijziging van de naam waren wij het niet eens. Naar onze visie laat de naam 'Bedrijfsfonds voor de Pers' zich heel wel verdedigen, juist op grond van het feit dat het Bedrijfsfonds bladen vooral op basis van hun bedrijfsmatige, exploitatieve aspecten beoordeelt en niet primair vanuit hun redactionele inhoudelijke aspecten. Dit komt naar onze mening onder meer tot uitdrukking in het criterium, dat voor steun uit het Bedrijfsfonds alleen bladen in aanmerking komen waarvan de exploitatie in gevaar verkeert en die een project hebben uitgewerkt dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie. In dat licht beschouwd heeft het Bedrijfsfonds een principiële andere opzet dan bijvoorbeeld steunfondsen in de culturele of sociaal-maatschappelijke sector. Wij schreven de minister eraan te hechten dat dit onderscheid ook in de naam van het Bedrijfsfonds voor de Pers tot uitdrukking zou blijven komen.

Daarnaast wezen wij erop dat het begrip 'Bedrijfsfonds voor de Pers' reeds sedert 1968 bestond en ook in toenemende mate ingeburgerd was geraakt en in de samenleving een begrip was geworden.

De commissie die de regering in het begin van de zeventiger jaren instelde om

haar over de vorm en taakstelling van een steunfonds voor de pers te adviseren, te weten de Commissie Bedrijfsfonds voor de Pers, was toentertijd juist met aanbevelingen gekomen, onder meer gericht op een zelfstandige beslissingsbevoegdheid van een dergelijk steunfonds, dat in die voorstellen expliciet als 'Bedrijfsfonds voor de Pers' was aangemerkt. Bij de instelling van het Bedrijfsfonds in 1971 besliste de toenmalige minister van CRM anderszins en gaf hij het Bedrijfsfonds vooral de huidige adviserende bevoegdheden op het gebied van de financiële steunverlening.

In ons advies aan de minister gaven wij hem verder enige voorstellen tot tekstuele aanpassingen van het wetsvoorstel in overweging. De belangrijkste hiervan kwam voort uit het feit dat blijkens de tekst van het wetsvoorstel ter zake van financiële steunverlening aan nieuwe bladen deze mogelijkheid alleen voor nieuwe dagbladen zou worden opengesteld. Deze beperking tot nieuwe dagbladen werd in de Memorie van Toelichting niet nader gemotiveerd. In eerdere adviezen hadden wij er reeds op aan gedrongen nieuwe bladen in het algemeen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds te brengen. De invoering van een dergelijke aanvullende steunmogelijkheid achtten wij in ons advies van groot belang omdat beperking van steunmogelijkheden tot bestaande bladen het gevaar in zich draagt, dat van het fonds slechts een conserverende werking op de pers zou uitgaan. Het bieden van een mogelijkheid aan nieuwe bladen doet naar onze mening recht aan de dynamiek die aan het functioneren van de pers voor de samenleving en voor het geschreven woord eigen is. Het beperken van de steunmogelijkheid voor nieuwe bladen tot nieuwe dagbladen zou naar ons oordeel ertoe leiden dat deze mogelijkheid niet reëel zal werken. Blijkens de geschiedenis van de pers verschijnen nieuwe bladen maar hoogst zelden onmiddellijk in de vorm van een nieuw dagblad; nieuwe dagbladen ontstaan in overwegende mate uit nieuws- of weekbladen. Daarnaast wezen wij de minister er in dit verband op dat de aanloopkosten van nieuwe bladen die meteen als dagblad verschijnen relatief zeer hoog zijn, zodat in steunaanvragen ten behoeve van dergelijke bladen naar verwachting ook zeer hoge steunbedragen zouden worden gevraagd. Wij waren de mening toegedaan dat tegen de achtergrond van het sterkere risicodragende karakter van financiële steun voor nieuwe bladen het geen aanbeveling verdient deze steunvorm slechts te beperken tot nieuwe dagbladen. Wij drongen er in ons advies aan de minister dan ook op aan deze beperking niet aan te brengen en de mogelijkheid van financiële steunverlening open te stellen voor nieuwe persorganen, voorzover vallend binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds.

In september van het verslagjaar bleken een aantal van de in ons advies van 25 maart opgenomen voorstellen tot tekstuele wijziging door de minister te zijn overgenomen in de versie van het wetsvoorstel die inmiddels aan de Tweede Kamer was aangeboden. Met betrekking tot onze vorengenoemde voorstellen over de naamgeving van het Bedrijfsfonds en de mogelijkheid van steunverlening voor nieuwe bladen was dat echter niet het geval.

In maart 1986 zagen wij in de naamskwestie opnieuw aanleiding de minister hierover met een advies te benaderen, omdat wij tegen de in het wetsvoorstel opgenomen naamswijziging en vooral tegen de daarvoor aangevoerde argumenten bezwaar bleven houden. Dit advies zal in het volgende jaarverslag nader worden besproken.

Kort voor het schrijven van dit jaarverslag werd de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel Mediawet stilgelegd, zulks in afwachting van de resultaten van de Tweede Kamerverkiezing van mei 1986 en van de daaropvolgende kabinetsformatie.

Bijlagen

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake financiële steunverlening aan het Katholiek Nieuwsblad

1. Samenvatting

De aanvraag van het Katholiek Nieuwsblad houdt een verzoek in tot financiële steun ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers ten behoeve van een project, gericht op verbetering van de exploitatiepositie van het blad, zodanig dat in 1986 een positief resultaat wordt behaald. In het kader van het project zijn maatregelen voorzien vooral op het gebied van werving van abonnees en advertenties en ter verbetering van de losnummerverkoop. Daarbij is ook een uitbreiding van de redactie en administratie van het blad voorgenomen.

Wij adviseren u het Katholiek Nieuwsblad een achtergesteld krediet van f 650.000,- te verlenen tegen een vaste rente van 6%.

Gedurende de eerste drie jaar vanaf het tijdstip waarop (een deel van) het krediet wordt opgenomen zou de verschuldigde rente dienen te worden kwijtgescholden. Na die drie jaar dient het krediet met rente gedurende een periode van 10 jaar te worden terugbetaald.

2. Inleiding

In januari en juni 1984 voerde de Stichting Katholiek Nieuwsblad te Amersfoort voor het eerst oriënterende gesprekken met ons bestuur voor het verkrijgen van nadere informatie over de mogelijkheden tot financiële steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan een project gericht op verbetering van de exploitatie van het door deze Stichting uitgegeven gelijknamige blad.

Het Katholiek Nieuwsblad verschijnt twee maal per week, voor het eerst op 4 oktober 1983. Het blad is een landelijk verspreid nieuwsblad en heeft zich gespecialiseerd in nieuws en opiniërende artikelen over en van de rooms-katholieke kerk en in de behandeling van bepaalde actuele politieke en maatschappelijke vraagstukken vanuit een katholieke achtergrond. Het blad verkreeg middelen voor de financiering van de aanloopkosten vanuit een vooral voor dat doel in 1981 opgerichte stichting, genaamd de Arnulfus Stichting. De gestage groei van het abonneestbestand in de beginperiode van het blad werd in november 1983 onderbroken door de poststaking.

In die fase bleven verdere activiteiten om de abonneegroei weer op gang te brengen achterwege, mede doordat in de dagelijkse leiding van de exploitatie op onvoldoende wijze was voorzien. Pas medio 1984 verkreeg de exploitatie van het blad een dagelijkse leiding door de benoeming van de huidige directeur. Bovendien vielen de aanloopkosten van het blad hoger uit dan oorspronkelijk was begroot. Daardoor en door te optimistisch geraamde omzetmogelijkheden voor de beginfase zijn de aanloopverliezen hoger uitgevallen dan was voorzien. Als gevolg van deze ontwikkelingen is de continuïteit van het blad in gevaar gekomen. Met het oog hierop werkte de directie van het Katholiek Nieuwsblad een plan uit gericht op verbetering van de exploitatie en oriënteerde zij zich in dat kader over de mogelijkheden tot financiële steunverlening ten behoeve van de uitvoering van dat plan. Dit resulteerde in een aanvraag die bij ons werd ingediend bij brief van 3 september 1984. Wij namen de aanvraag in behandeling en legden deze, overeenkomstig de procedure voorgeschreven in de statuten van het Bedrijfsfonds, voor nader financieel-economisch onderzoek voor aan de Nationale Investeringsbank. Over ons besluit de aanvraag in behandeling te nemen gaven wij op 24 september 1984 een persbericht uit.

De aanvraag van het blad is gericht op financiële ondersteuning ten behoeve van een project, in het kader waarvan maatregelen voorzien zijn vooral op het gebied van werving van abonnees en advertenties en ter verbetering van de losnummerverkoop.

Daarbij is ook een uitbreiding van de redactie en administratie van het blad voorgenomen. Door middel van deze maatregelen beoogt het blad in 1986 voor het eerst een positief exploitatie-resultaat te behalen en aldus de situatie te bereiken waarin de continuïteit van de exploitatie niet langer meer in gevaar zal verkeren.

3. Beoordeling

Blijkens de prognoses verwacht het blad dat de opbrengsten in 1985 met ruim 75% zullen toenemen ten opzichte van die van 1984, in 1986 met ruim 50% ten opzichte van het voorafgaande jaar en in 1987 met bijna 25%. Deze verwachte omzetgroei zou vooral door een groei van het abonneestbestand moeten worden veroorzaakt. Om dat te bereiken beoogt het blad de wervingsactiviteiten onder potentiële lezers op te voeren. In dat kader is ook de opzet van een landelijk net van agenten voorzien, die bovendien zullen worden ingeschakeld bij het bevorderen van de verkoop van losse nummers en van advertentieruimte. De prognoses betreffende de groei van het abonneestbestand zijn gebaseerd op verkenningen van de potentiële lezersmarkt uitgaande van beschikbare algemene onderzoeksgegevens. Bovendien neemt het blad deel aan algemeen marktonderzoek, teneinde inzicht te verkrijgen in de naamsbekendheid van het blad op dit moment en in de omvang van de huidige potentiële lezersmarkt. Specifiek onderzoek naar de potentiële lezersmarkt van het blad is uit kostenoverwegingen voorshands nog niet uitgevoerd. Het thans in uitvoering genomen algemene onderzoek kan meer bruikbare informatie over de mogelijke ontwikkelingen van het potentiële en effectieve lezersbestand verschaffen. Uit de tot dusver beschikbare onderzoeksgegevens leidt het blad de verwachting af dat het abonnee-aantal in de periode 1985 t/m 1987 in ieder geval fors zal groeien. Of deze verwachting valt te realiseren kunnen wij niet beoordelen, maar wij achten een dergelijke groei niet uitgesloten, mede gelet op het abonnee-aantal dat het blad thans reeds met behulp van beperkte wervingsactiviteiten heeft bereikt. Of en zo ja in welk tempo het geprognostiseerde abonnee-niveau kan worden behaald is mede afhankelijk van de wijze van acquisitie en van de leiding die daaraan zal worden gegeven. De methode van een landelijk net van plaatselijke agenten zou daarbij gunstig kunnen werken, al moet de effectiviteit van deze methode nog bewezen worden. Bovendien nemen wij hierbij in aanmerking dat het blad als landelijk verspreid Katholiek Nieuwsblad een specifieke positie op de lezersmarkt inneemt. Tegenover de verwachte sterke opbrengstengroei staan kostenprognoses die een beperktere stijging laten zien. Voor 1985 wordt een toeneming van de kosten met ruim 45% verwacht ten opzichte van de

kosten van 1984, vooral als gevolg van voorgenomen abonneewervingsactiviteiten. Voor de jaren na 1985 wordt een beperktere kostenstijging verwacht (van ca. 10% in 1986 en bijna 13% in 1987). Of deze kostenprognoses kunnen worden behaald zal vooral afhankelijk zijn van de mate waarin de kostenontwikkeling in de komende jaren en met name in 1985 in de hand kan worden gehouden. Daarvan zal het ook afhankelijk zijn of het blad erin zal slagen in de loop van 1986 een tenminste kostendekkende exploitatie te bereiken.

De kosten- en opbrengstenprognoses mede in relatie tot elkaar overziende hebben wij enerzijds geen redelijke zekerheid over de haalbaarheid hiervan, doch anderzijds achten wij het niet onwaarschijnlijk dat het blad door middel van het project zijn exploitatiepositie zal verbeteren en daarmee een tenminste kostendekkend niveau zal behalen. Uit de financiële gegevens van het Katholiek Nieuwsblad valt af te leiden, dat voor de uitvoering van het project van het blad vooral in 1985 additionele financiële middelen nodig zijn, naast de door de Arnulfus Stichting beschikbaar gestelde en nog te stellen middelen.

4. Advies

Op grond van vorengenoemde overwegingen en van de conclusies van het onderzoek dat de Nationale Investeringsbank heeft verricht (rapport d.d. 5 december 1984) adviseren wij u het Katholiek Nieuwsblad financiële steun ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers te verlenen. De vorm hiervan en de voorwaarden zullen wij in het hierna volgende aangeven.

Wij menen dat het bij projecten als de onderhavige, gezien de onzekerheid over de haalbaarheid hiervan en gelet op de omvang van de hiervoor benodigde financiële middelen, in het algemeen aanbeveling verdient dat de financiering hiervan wordt gespreid. Op grond van deze overweging adviseren wij u het blad een bedrag uit het fonds te verlenen van ten hoogste tweederde van de maximale financieringsbehoefte bij de uitvoering van het project, zijnde een bedrag van f 650.000,-, ervan uitgaande dat het blad erin zal slagen het resterende gedeelte van de financieringsbehoefte via bijstand van derden te dekken.

Gelet op de vermogenspositie van het blad kan in de financieringsbehoefte op dit moment niet worden voorzien door middel van een kredietverlening op normale bancaire voorwaarden. Wel leiden wij uit de verwachte ontwikkeling van de resultaten af dat het Katholiek Nieuwsblad binnen afzienbare tijd in staat zal zijn aan rente- en aflossingsverplichtingen te voldoen. Daarom adviseren wij het genoemde bedrag te verlenen in de vorm van een achtergestelde lening tegen een vaste rente van 6%. De achterstelling van de overige leningen die het blad eerder van derden heeft ontvangen zal ook ten opzichte van dit achtergestelde krediet uit het Bedrijfsfonds dienen te gelden.

De voorwaarden van die leningen respectievelijk van nog te ontvangen leningen zullen voor het blad niet minder gunstig mogen zijn dan de voorwaarden van het Bedrijfsfondskrediet. Verder adviseren wij u de volgende faciliteiten aan het krediet te verbinden.

Gedurende de eerste drie jaar vanaf het tijdstip waarop (een deel van) het krediet wordt opgenomen zou de rentebetaling dienen te worden kwijtgescholden. Na die drie jaar dient het krediet met rente gedurende een periode van tien jaar te worden terugbetaald. Het krediet zou beschikbaar kunnen worden gesteld in een of meer gedeelten, zulks afhankelijk van de liquiditeitsbehoefte van het blad en volgens een schema dat wordt uitgewerkt in de overeenkomst die tussen de Nationale Investeringsbank namens ons bestuur en het Katholiek Nieuwsblad kan worden afgesloten en waarin het kredietaanbod met de daarvoor geldende voorwaarden nader zullen zijn vastgelegd. Tenslotte adviseren wij u, indien u met ons advies instemt, dit aanbod tot financiële steunverlening te laten vervallen indien het Katholiek Nieuwsblad het aanbod niet binnen twee maanden na dagtekening van uw beslissing heeft aanvaard en de vorengenoemde kredietovereenkomst niet binnen die periode is afgesloten.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Rijswijk, 18 januari 1985

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake financiële steunverlening aan het weekblad De Groene Amsterdammer

1. Samenvatting

De aanvraag van het weekblad De Groene Amsterdammer is gericht op financiële steunverlening uit het Bedrijfsfonds voor de Pers ten behoeve van een reorganisatieproject, door middel waarvan het blad zijn exploitatie tracht te verbeteren. Dat project omvat maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van het blad als journalistiek produkt onder meer door het aantrekken van een hoofdredacteur en een interne reorganisatie van de redactie. Voorts voorziet het project in het intensiveren van de abonneewerving en in het stimuleren van de losnummerv verkoop van het blad.

Met het oog op de smalle financieel-economische basis van De Groene, alsmede gelet op de grote inzet van betrokkenen bij het blad, adviseren wij De Groene een financiële bijdrage à fonds perdu te verlenen van in totaal f 200.000,- ten behoeve van de uitvoering van dit project.

2. Inleiding

In september 1984 wendde de N.V. weekblad De Groene Amsterdammer, uitgeefster van het gelijknamige opinieweekblad, zich tot ons bestuur ter bespreking van de mogelijkheden van financiële steun uit het Bedrijfsfonds voor de Pers ten behoeve van een project gericht op verbetering van de exploitatie van het blad. Dat project omvat maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van het blad als journalistiek produkt onder meer door het aantrekken van een hoofdredacteur en een interne reorganisatie van de redactie. Voorts voorziet het project in het intensiveren van de abonneewerving en in het stimuleren van de losnummerv verkoop van het blad.

Het weekblad De Groene Amsterdammer is in 1877 opgericht en neemt op de markt van opinieweekbladen door zijn lange voorgeschiedenis en zijn specifieke redactionele identiteit een bijzondere plaats in. De levens- en wereldbeschouwelijke grondslagen van het blad hebben ook op de bedrijfsvoering van het blad hun stempel gedrukt. Omstreekt 1930 werd het blad in een naamloze vennootschap ingebracht, welke rechtsvorm de exploitatie tot op heden heeft. De aandelen van deze N.V. zijn geheel in handen van een stichting, de Stichting Groene Beheer. Het bestuur van deze stichting wordt gevormd door de personeelsleden en een vertegenwoordiging van de medewerkers van het blad, met een onafhankelijke voorzitter. Verder is voor de bedrijfsvoering kenmerkend een traditie van onafhankelijkheid van commerciële invloeden en advertenties.

Om die onafhankelijkheid te waarborgen en het blad financieel niet te zwaar te belasten, hebben de bij het blad werkzame journalisten, directieleden, administratieve en andere medewerkers zich op een bijzondere wijze voor het blad ingezet, respectievelijk zetten zij zich hiervoor in, hetgeen in het bijzonder blijkt uit de relatief lage honorering van personeelsleden en medewerkers.

Ten behoeve van een betere fundering van haar concurrentiepositie en om daardoor de continuïteit van haar exploitatie veilig te stellen wendde De Groene Amsterdammer zich reeds eerder, t.w. eind 1974, tot het Bedrijfsfonds voor de Pers met een aanvraag tot financiële steun aan een project, gericht op uitbreiding van het aantal redactionele pagina's van het blad. In maart 1975 adviseerden wij de toenmalige minister van CRM De Groene een renteloos krediet aan te bieden van in totaal f 330.000,-. De terugbetaling van dat krediet zou moeten geschieden naar de mate waarin de geprognostiseerde groei van de betaalde oplage zou worden gehaald. De minister van CRM stemde met dit advies in.

Wij waren overigens bij de bestudering van die aanvraag tot de conclusie gekomen dat de positie van De Groene op de lezersmarkt en haar smalle financieel-economische basis een financiële steun in de vorm van een bijdrage à fonds perdu zou rechtvaardigen. Een dergelijke steunvorm was op dat moment evenwel op grond van de statutaire voorwaarden voor financiële steunverlening uit het Bedrijfsfonds niet mogelijk.

Als gevolg van onverwachte gunstige ontwikkelingen in de oplage zag DeGroene uiteindelijk van het voorgenomen redactionele project af. Daarmee verviel ook het kredietaanbod. In de daaropvolgende jaren ontwikkelde de exploitatie van het blad zich relatief gunstig. De bijzondere exploitatievorm van De Groene bleef daarbij ongewijzigd. Het blad is blijven streven naar onafhankelijkheid van adverteerders en de honorering van redacteurs en medewerkers bleef naar verhouding tot andere vergelijkbare bladen laag. Mede daardoor is het blad zelfs in staat gebleken in de loop der jaren enige reserves op te bouwen, hetgeen in die jaren ook enkele inkomsten uit interest opleverde. Door deze wijze van exploiteren kon De Groene de afgelopen jaren blijven voortbestaan en wist het blad met zijn exploitatie een redelijke mate van stabiliteit te ontwikkelen.

In september 1984 liet De Groene ons weten dat de betaalde oplage van het blad zich ongunstig ontwikkelde. Deze vertoonde een daling als gevolg van abonneeverlies en een teruggang in de losnummerv verkoop. Wanneer de dalende lijn in de betaalde oplage zich zou voortzetten, vreesde het blad dat zijn reserves niet lang meer toereikend zullen zijn om de verliezen te dekken en kan het voortbestaan van De Groene in gevaar komen. Met het oog daarop diende het blad bij ons een aanvraag in voor financiële steun ten behoeve van een project gericht op verbetering van de exploitatie van het blad. In het kader van dit project zijn maatregelen voorzien die tot doel hebben een zodanige verhoging van de oplage, dat – ook bij het hogere kostenniveau na het uitvoeren van deze plannen – een tenminste sluitende exploitatie wordt behaald. Daartoe beoogt het blad een verbetering door te voeren van de redactionele kwaliteit, onder meer door het aantrekken van een hoofdredacteur. Verder is een uitbreiding van promotie-activiteiten voorzien om een betere naamsbekendheid van het blad te verkrijgen en zijn voorts plannen ontwikkeld tot het instellen van een lezersonderzoek. De Groene heeft inmiddels voor een deel reeds een begin gemaakt met de uitvoering van dit project. Zo is met ingang van 1 januari 1985 een hoofdredacteur benoemd en is het blad voorts begonnen met het plaatsen van wekelijkse advertenties in dagbladen, ter stimulering van de losse verkoop en van de naamsbekendheid van het blad.

De Groene diende haar aanvraag voor financiële steun ten behoeve van dit project bij ons in bij brief van 12 november 1984.

Wij namen de aanvraag in behandeling en legden deze voor nader financieel-economisch onderzoek voor aan de Nationale Investeringsbank.

Op 20 november 1984 gaven wij over onze beslissing de aanvraag in behandeling te nemen een persbericht uit.

3. Beoordeling

Uit de positie van De Groene op de lezersmarkt en met haar streven naar onafhankelijkheid van met name advertenties, vloeit een kleinschalige opzet van het blad voort. Dit behoeft een tenminste kostendekkende exploitatie evenwel in beginsel niet uit te sluiten, omdat het blad in vergelijking met andere bladen in dezelfde markt tegen lagere kosten gemaakt kan worden. Door de naar verhouding beperktere omvang van De Groene zijn de produktiekosten lager, terwijl de personeelskosten daardoor en door het besluit van de betrokkenen bij het blad, van een hogere honorering af te zien, relatief ook geringer zijn dan bij andere vergelijkbare bladen het geval is. Mede tegen deze achtergrond voorziet het project van het blad ook in een oplagegroei van relatief beperkte omvang, door middel waarvan een tenminste kostendekkende exploitatie zou moeten kunnen worden gehaald. Vooral ook gelet op de voorzichtige schatting van de groei achten wij de begrote oplagegroei haalbaar. Of De Groene in feite erin zal slagen deze groei te realiseren en vast te houden is in hoge mate afhankelijk van de wijze waarop het blad erin zal slagen de plannen ter verbetering van de redactionele inhoud en ter vergroting van de naamsbekendheid te realiseren. Uit recente mededelingen van De Groene valt inmiddels af te leiden dat de daling van abonnementen sinds kort tot staan is gekomen en een lichte stijging vertoont. Ook de losnummerv verkoop laat een vooruitgang zien. Uitgaande van haar plannen en de recente ontwikkelingen, heeft De Groene twee begrotingen opgesteld, namelijk één begroting op basis van de verwachting dat de oplage in beperkte mate zal groeien en een andere begroting voor een wat gunstigere oplagegroei. De eerstgenoemde begroting die het blad thans het meest reëel acht, laat een sluitende exploitatie zien in 1987, terwijl dan een bescheiden winst voor 1988 wordt verwacht. Hierbij wordt uitgegaan van een jaarlijkse opbrengstenstijging van ca. 9%. In de andere begroting wordt een sluitende exploitatie reeds in 1986 voorzien, uitgaande van een opbrengstenstijging van ruim 11% voor 1985. In beide begrotingen is rekening gehouden met kostenverhogingen, voortvloeiend uit de uitvoering van het project en met name met kosten verbandhoudende met de benoeming van de hoofdredacteur, promotiekosten en de kosten van lezersonderzoek.

Wij kunnen niet beoordelen welke van de beide begrotingen de meeste kans van slagen biedt, maar achten het, mede gelet op de recente ontwikkelingen van het blad en de inspanningen van betrokkenen, mogelijk dat een van beide gerealiseerd zal worden. De uitvoering van het project is noodzakelijk allereerst om de oplage van het blad te doen vergroten. Verder dient het project ertoe te voorkomen dat het blad zou moeten interen op zijn reserves, die het in de loop der jaren vooral door de lagere honorering van betrokkenen heeft opgebouwd en die noodzakelijk zijn voor de continuïteit van het blad in de toekomst. Om die redenen zou het blad ook niet in de financieringsbehoefte van het project volledig op eigen krachten kunnen voorzien. Wél zou het project in beginsel wellicht mede door middel van bancaire leningen kunnen worden gefinancierd, maar rentebetaling en jarenlange aflossingen zouden dan een te zware last voor deze kleinschalige exploitatie betekenen.

4. Advies

Uitgaande van vorengenoemde overwegingen en na bestudering van het rapport over het onderzoek dat de Nationale Investeringsbank heeft verricht (rapport d.d. 2-1-1985) adviseren wij u De Groene Amsterdammer financiële steun ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers te verlenen.

De smalle financieel-economische basis van De Groene, mede als gevolg van haar voortdurende streven naar onafhankelijkheid, rechtvaardigen naar ons oordeel ook thans steunverlening in de vorm van een bijdrage à fonds perdu. Wij nemen daarbij het feit in aanmerking, dat het blad gedurende een lange reeks van jaren een overlevingsstrijd gevoerd heeft en nog voert met grote – ook financiële – inzet van de betrokkenen bij het blad, en dat betrokkenen blijk gegeven hebben van hun bereidheid een dergelijke inzet voor het blad te blijven geven. Met het oog hierop adviseren wij u De Groene een financiële bijdrage à fonds perdu te verlenen van in totaal f 200.000,- ten behoeve van de uitvoering van haar eenmalige reorganisatieproject. Het verlenen van bijdragen à fonds perdu is mogelijk geworden door de invoering van aanvullende maatregelen bij de Compensatieregeling voor Dagbladen. In het bijzonder doelen wij hier op de mogelijkheid van financiële steun à fonds perdu voor bijzondere doeleinden, zoals dergelijke eenmalige reorganisatieprojecten, welke financiële steunmogelijkheid is ingevoerd na wijziging van de statuten van het Bedrijfsfonds (Staatscourant 1983, nr. 11).

Bij het bepalen van de hoogte van het steunbedrag hebben wij rekening gehouden met de in het project begrote exploitatietekorten. De financiële steun zou beschikbaar kunnen worden gesteld in termijnen, afhankelijk van de liquiditeitsbehoefte van het blad.

Tenslotte adviseren wij u, indien u met ons advies instemt, dit aanbod tot financiële steunverlening te laten vervallen indien De Groene het aanbod niet binnen twee maanden na dagtekening van uw beslissing heeft aanvaard en de overeenkomst, waarin het aanbod met de daarvoor geldende voorwaarden nader zullen zijn vastgelegd, niet binnen die periode is afgesloten.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Rijswijk, 21 maart 1985

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake een financiële overbruggingssteun aan het weekblad de Haagse Post

1. Samenvatting

De aanvraag van het weekblad de Haagse Post is gericht op het verkrijgen van financiële steun op korte termijn ten behoeve van het gelijknamige weekblad ter overbrugging van de periode waarin het blad gesprekken voert met mogelijke samenwerkingspartners.

Wij adviseren de Haagse Post een overbruggingskrediet in de vorm van een direct opeisbare lening te verstrekken van ten hoogste f 200.000,— tegen een vaste rente van 7%. Daaraan verbinden we de voorwaarde, dat de Weekbladpers, waarmee de Haagse Post sedert eind 1974 samenwerkt, de Haagse Post een krediet van f 50.000,— verstrekt onder niet ongunstiger voorwaarden dan het Bedrijfsfondskrediet.

2. Inleiding

Begin maart jl. wendde de directie van de B.V. Haagse Post zich tot ons bestuur ter bespreking van de mogelijkheden van aanvullende financiële steun op korte termijn aan het gelijknamige weekblad ter overbrugging van de komende periode van twee maanden, de periode waarin het blad gesprekken voert met mogelijke samenwerkingspartners. In een eerste reactie gaven wij in dat overleg aan geen mogelijkheden te zien voor een spoedsteun uit het Bedrijfsfonds voor de Pers, gelet op de procedure die op basis van de statuten van het fonds gevolgd moet worden voor het indienen en het behandelen van financiële steunaanvragen.

Onderdeel van deze procedure is een financieel-economisch onderzoek dat de Nationale Investeringsbank op ons verzoek inzake deze aanvragen instelt. Na ontvangst van het bankrapport over de resultaten van een dergelijk onderzoek brengen wij volgens deze procedure advies over een aanvraag uit aan de minister van WVC, die de uiteindelijke beslissing hierover neemt.

In genoemd overleg met de Haagse Post verklaarden wij ons wel bereid, spoedig na ontvangst van nadere gegevens over de situatie en vooruitzichten van het blad, deze gegevens aan de Nationale Investeringsbank voor te leggen, met het verzoek een spoedonderzoek te verrichten.

Inmiddels diende genoemde directie ook bij u een verzoek in voor een overbruggingssteun, al of niet ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds. Blijkens uw antwoorden op recente vragen van het Tweede Kamerlid de heer Schutte, heeft u in reactie op dat verzoek gewezen op de vorengenoemde procedure voor steunverlening aan noodlijdende persorganen, die ook bij de onderhavige steunaanvraag van de Haagse Post zou dienen te worden gevolgd. U voegde daaraan toe eerst aan de hand van een advies van ons bestuur een besluit over de aanvraag te kunnen nemen.

Per brief van 11 maart jl. liet de directie van de B.V. Haagse Post ons weten een tijdelijk krediet ad f 350.000,— nodig te hebben om de uitgave voor een periode van twee maanden voort te zetten en in die periode een structurele oplossing voor de problemen van de Haagse Post te kunnen vinden. Onmiddellijk na ontvangst van deze brief vroegen wij de Nationale Investeringsbank een spoedonderzoek in te stellen. Gelet op de vele publiciteit over de problemen van de Haagse Post en over de aanvraag van het blad voor een overbruggingskrediet en gelet op het spoedkarakter van deze zaak, besloten wij geen afzonderlijk persbericht over het in behandeling nemen van een aanvraag als deze, zoals voorgeschreven in de statuten van het Bedrijfsfonds, uit te geven. Wel zullen wij heden in een persbericht melding maken van het feit dat wij u over de aanvraag van advies hebben gediend.

3. Voorgeschiedenis

Eind 1974 verleende de toenmalige minister van CRM op ons advies het weekblad de Haagse Post een krediet van f 1,8 miljoen tegen een vaste rente van 9% en met de volgende faciliteiten. Gedurende de eerste drie jaar werd de verschuldigde rente over het krediet kwijtgescholden. Over de daaropvolgende periode van drie jaar diende het blad alleen de verschuldigde rente te betalen. Het krediet moet worden terugbetaald in een periode van tien jaar, ingaande 1981.

Deze lening werd verstrekt onder meer onder de voorwaarde dat de B.V. Weekbladpers, waarmee de B.V. Haagse Post een samenwerking op commercieel, technisch en administratief gebied was aangegaan, een toegezegd krediet van f 450.000,— aan de Haagse Post beschikbaar zou stellen. De voorwaarden betreffende aflossing van en rentebetaling over dat krediet zouden niet ongunstiger mogen zijn dan die betreffende het Bedrijfsfondskrediet.

Op advies van ons bestuur verleende u de Haagse Post in maart 1983 kwijtschelding van rentebetaling over 1982 en 1983, onder de voorwaarde dat ook de B.V. Weekbladpers van rentevergoeding over die jaren zou afzien. Het verlenen van deze kredietfaciliteiten betekende voor de Haagse Post een tegemoetkoming van ca. f 400.000,—.

Tot op heden heeft het blad van het krediet afgelost f 459.233,63. De per 31 december 1984 verschuldigde aflossingstermijn, groot f 37.685,05 is thans nog niet voldaan, terwijl per 31 maart a.s. een aflossingstermijn vervalt groot f 39.399,95.

Uitmo 1984 was er op het Bedrijfsfondskrediet een bedrag van f 130.301,81 aan rente nog niet betaald, zijnde de rente over 1984. De lening verstrekt door de B.V. Weekbladpers vertoont eveneens een aflossingsachterstand, in een gelijke verhouding tot de achterstand die de Haagse Post ten aanzien van het Bedrijfsfondskrediet heeft.

In maart 1984 wendde de Haagse Post zich opnieuw tot ons bestuur ter bespreking van de mogelijkheden tot kwijtschelding van de rentebetaling over 1984 en 1985. Het overleg over deze mogelijkheden werd medio 1984 opgeschort als gevolg van een interne discussie bij de Haagse Post over alternatieven voor het in de toekomst te voeren exploitatiebeleid. Aanleiding tot deze discussie

vormden de op dat ogenblik geconstateerde ongunstige ontwikkelingen op het gebied van de advertentie-omzet en betaalde oplage, die de continuïteit van het blad gingen bedreigen. In januari 1985 liet de Haagse Post ons weten in contact te zijn met de VNU Tijdschriftengroep B.V. ter bespreking van de mogelijkheden tot samenwerking. Eind februari jl. deelde de VNU mede onvoldoende mogelijkheden voor zo'n samenwerking te zien, waarna de Haagse Post in contact trad met andere uitgevers. Deze gesprekken vinden thans nog plaats. Het gevraagde overbruggingskrediet is bedoeld om de continuïteit van het blad te waarborgen in deze periode, waarin de gesprekken over mogelijke samenwerking met andere uitgevers worden gevoerd.

4. Beoordeling

In de eerste jaren na het tijdstip waarop het Bedrijfsfondskrediet werd verleend, ontwikkelde de exploitatie van de Haagse Post zich vrijwel conform de prognoses. In 1975 en 1976 werd het blad nog met aanloopverliezen geconfronteerd, maar in de daaropvolgende jaren behaalde de exploitatie winst. Begin 1980 vertoonden de resultaten een dalende lijn. Teneinde deze ontwikkeling te doorbreken, nam de directie van het blad een aantal vooral kostenbesparende maatregelen met als doel het verwachte verlies te beperken en de liquiditeitspositie te verbeteren. In de jaren 1982 en 1983 werd dientengevolge een bescheiden winst geboekt, ondanks het feit dat de omzet vooral in 1983 bij de prognoses achterbleef. In 1984 kon de oplagedaling niet tot stilstand worden gebracht, hetgeen ertoe leidde dat met de exploitatie in dat jaar opnieuw verlies moest worden geleden. De begroting voor 1985 geeft opnieuw verlies te zien, zij het in mindere mate dan het verlies over 1984. De mate waarin de begrote resultaten kunnen worden gerealiseerd is uiteraard mede afhankelijk van de uitkomsten van de gesprekken die het blad thans over mogelijke samenwerking met derden voert.

Bij de aanvraag voor een overbruggingssteun voor de periode waarin deze gesprekken plaatsvinden, zijn ons plannen overgelegd waarin de redactionele uitgangspunten zijn vervat en verschillende alternatieven voor de uitgave worden besproken. Blijkens deze plannen acht het blad het mogelijk binnen een aantal jaren met een vernieuwd redactioneel en commercieel concept een geleidelijk herstel van de betaalde oplage te bereiken en daarmee een tenminste sluitende exploitatie.

Deze plannen worden mede betrokken in gesprekken met mogelijke samenwerkingspartners. Doordat deze gesprekken nog plaatsvinden vormen de plannen nog niet een project voor een duurzame oplossing van de problemen van het blad, een project dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode, als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de statuten van het Bedrijfsfonds.

Daartegenover staat evenwel dat het blad thans via het overleg met derden juist werkt aan het invullen van een dergelijk project, zodat op dit moment niet vaststaat dat een rendabele exploitatie van de Haagse Post in de toekomst tot de onmogelijkheden behoort. Zolang dat niet vaststaat, staat ook niet vast dat het blad geen uitzicht op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode heeft. In die zin kan het gewenst zijn het blad een zekere ademruimte voor de gesprekken met derden te bieden. Bovendien zou de continuïteit van het blad gevaar lopen wanneer financiële steun in deze fase volledig achterwege zou blijven.

Omdat de uitkomsten van die gesprekken thans nog onzeker zijn, zou een overbruggingssteun echter een sterker risicodragend karakter hebben dan de gebruikelijke steunverlening uit het Bedrijfsfonds. Met het oog hierop menen wij dat een overbruggingssteun aan de Haagse Post uitsluitend ertoe zou moeten dienen de tekorten in de exploitatie van het blad in deze overbruggingsperiode mede te helpen opvangen.

5. Advies

Op grond van vorengenoemde overwegingen en na raadpleging van het rapport van de Nationale Investeringsbank over het financieel-economisch onderzoek inzake de aanvraag (rapport d.d. 19 maart 1985) adviseren wij u het weekblad de Haagse Post een overbruggingssteun uit het Bedrijfsfonds voor de Pers te verlenen. De vorm en de voorwaarden van deze steunverlening zullen in het hierna volgende worden aangegeven.

Wij adviseren u de Haagse Post een krediet te geven van ten hoogste f 200.000,- als bijdrage ter overbrugging van de periode vanaf heden tot eind april 1985. Bij het bepalen van de hoogte van dit bedrag hebben wij ons gerefereerd aan de door het blad begrote tekorten in de exploitatie in deze periode. Het blad zou dit kredietbedrag naar behoefte kunnen opnemen. De beschikbaarstelling van dit krediet zou dienen te geschieden onder de voorwaarde dat de Weekbladpers in dezelfde mate als bij de eerdere steunverlening, bijstand aan de Haagse Post verleent en wel door een lening van f 50.000,- te verstrekken onder niet ongunstiger voorwaarden dan het onderhavige Bedrijfsfondskrediet.

Verder adviseren wij u het overbruggingskrediet te verlenen tegen een vaste rente van 7%. Het krediet zou de vorm dienen te hebben van een direct opeisbare lening. De verdere vorm en de voorwaarden van het krediet, waaronder ook de aflossingsregeling, zullen na de overbruggingsperiode kunnen worden bepaald, zodra ook wellicht meer uitzicht zal zijn op de resultaten van de gesprekken van het blad over samenwerking met derden. Mede met het oog hierop adviseren wij u ook de verschuldigde bedragen aan achterstallige betalingen van rente en aflossingen van het eerder verstrekte Bedrijfsfondskrediet niet op te eisen, maar na de overbruggingsperiode te bezien welke oplossingen hiervoor zouden kunnen worden gekozen. Wij zullen u dan hierover nader van advies dienen.

Hierbij tekenen wij uitdrukkelijk aan dat naar ons oordeel kredietverplichtingen die door de betrokken bladen zijn aanvaard uit hoofde van financiële bijstand uit het Bedrijfsfonds, in beginsel onverkort in stand dienen te blijven, ook wanneer de situatie bij een blad op het gebied van bv. eigendomsverhoudingen of samenwerking met derden verandert. Dit neemt niet weg dat, afhankelijk van de aard van een nieuw project van het desbetreffende blad, wij bereid zijn met betrokkenen te zoeken naar oplossingen voor problemen die op dat gebied in een nieuwe situatie zouden ontstaan.

Voorts melden wij u in dit verband van mening te zijn dat de Haagse Post, na deze derde handreiking, geen verdere financiële steun uit het Bedrijfsfonds voor de Pers meer zou dienen te ontvangen.

Steunverlening uit het Bedrijfsfonds dient naar ons oordeel in beginsel een beperkte handreiking te vormen teneinde bladen op zo kort mogelijke termijn in de situatie te brengen, waarin zij op eigen krachten kunnen voortgaan.

Tenslotte adviseren wij u, indien u met ons advies instemt, dit aanbod voor een financiële overbruggingssteun aan de Haagse Post te laten vervallen indien het blad het aanbod niet binnen een maand na dagtekening van uw beslissing heeft aanvaard en de overeenkomst, waarin het aanbod met de daarvoor geldende voorwaarden op ons verzoek door de Nationale Investeringsbank nader zal worden vastgelegd, niet binnen die periode is afgesloten.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Rijswijk, 28 maart 1985

Brief d.d. 11 juli 1985 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake het weekblad Haagse Post

Mijnheer de minister,

In deze brief willen wij u op de hoogte stellen van de stand van zaken betreffende de financieel-economische positie van het weekblad Haagse Post. Daarbij stellen wij u tevens in kennis van ons standpunt over het in de toekomst te voeren beleid ten aanzien van de kredietverplichting van het blad, zulks naar aanleiding van verzoeken tot kwijtschelding van deze verplichting.

Zoals bekend verleende de toenmalige minister van CRM op ons advies de Haagse Post in 1974 een krediet van f 1,8 miljoen tegen een vaste rente van 9%. Bij die kredietverlening werd bepaald dat het blad gedurende de eerste drie jaar van de looptijd de verschuldigde rente zou worden kwijtscholden en dat het krediet zou moeten worden terugbetaald in een periode van tien jaar, ingaande 1981. Die lening werd verstrekt onder de voorwaarde dat de B.V. Weekbladpers, waarmee de Haagse Post een samenwerking op commercieel, technisch en administratief gebied was aangegaan, een krediet van f 450.000,— aan de Haagse Post beschikbaar zou stellen. In 1975 en 1976 werd het blad nog met aanloopverliezen geconfronteerd, maar in de daaropvolgende jaren behaalde de exploitatie winst. Begin 1980 vertoonden de resultaten een dalende lijn. Op ons advies verleende u de Haagse Post in maart 1983 kwijtschelding van rentebetaling over 1982 en 1983, onder de voorwaarde dat ook de B.V. Weekbladpers van rentevergoeding over die jaren zou afzien. Het verlenen van deze kredietfaciliteiten betekende voor de Haagse Post een tegemoetkoming van ca. f 400.000,—. Deze faciliteiten konden evenwel een verdere verslechtering van de financieel-economische positie van het blad niet voorkomen. Ter overbrugging van de periode waarin het blad vervolgens in contact trad met mogelijke samenwerkingspartners om zijn continuïteit veilig te stellen, verleende u op ons advies de Haagse Post in maart 1985 een nieuw krediet in de vorm van een direct opeisbare lening van f 200.000,— tegen een vaste rente van 7%, onder de voorwaarde dat de B.V. Weekbladpers een krediet van f 50.000,— zou verstrekken.

De gesprekken over mogelijkheden tot samenwerking respectievelijk continuering van het blad zijn thans nog gaande. Inmiddels bereikte ons op 18 juni jl. het bericht dat op die dag aan de B.V. Haagse Post voorlopig surséance van betaling is verleend en dat een bewindvoerder is benoemd. De schuld van het blad aan het Bedrijfsfonds omvatte per 1 juli jl. de navolgende bedragen:

1e krediet à 9%

uitstaand bedrag	f 1.340.766,37
(inclusief achterstallige aflossingen)	
achterstallige rentebetalingen	f 197.244,60

2e krediet à 7%

uitstaand bedrag	f 200.000,—
rente	f 2.147,95
totaal	f 1.740.158,92

Van de zijde van de bewindvoerder en van initiatiefnemers tot voortzetting van de exploitatie van het blad, bereikte ons het verzoek tot kwijtschelding van het Bedrijfsfondskrediet, teneinde het aantrekken van vreemd kapitaal op korte termijn mogelijk te maken en daarmee het voortbestaan te waarborgen. In gesprekken met deze personen hebben wij ons standpunt over dit verzoek kenbaar gemaakt, met de aantekening dat wij conform de statuten van het Bedrijfsfonds adviserende (en uitvoerende) bevoegdheden hebben en dat de minister van WVC de uiteindelijke beslissingen over onze adviezen neemt. Wij stellen u speedshalve alvast in deze fase van ons standpunt in kennis mede om ons ervan te vergewissen of u met onze overwegingen in deze kunt instemmen. Zodra ons een nader uitgewerkt voorstel inzake de toekomstige exploitatie van de Haagse Post zal hebben bereikt, zullen wij u afhankelijk van de aard van dat voorstel en uitgaande van ons standpunt over kwijtschelding van het krediet en uw reactie hierop, nader van advies dienen.

Op het verzoek tot kwijtschelding van het krediet hebben wij geantwoord dat wij geen voorstander zijn van volledige kwijtschelding van de gehele kredietverplichting. Naar ons oordeel dienen kredietverplichtingen die door bladen uit hoofde van financiële bijstand uit het Bedrijfsfonds zijn aanvaard, in beginsel onverkort in stand te blijven, ook wanneer de situatie bij een blad op het gebied van eigendomsverhoudingen of samenwerking met derden verandert. In het geval van de Haagse Post hebben wij ons daarbij gerealiseerd dat het blad, gelet op zijn huidige lezersbestand, een zekere waarde aan goodwill heeft en dat het volgens — nog nader uit te werken — plannen van initiatiefnemers mogelijk moet zijn de exploitatie van de Haagse Post over enkele jaren tenminste kostendekkend te maken. Gelet hierop dient onzes inziens ook in een toekomstige exploitatie van het blad de kredietverplichting van de Haagse Post aan het Bedrijfsfonds zover mogelijk te worden nagekomen. Tegelijk zijn wij ons ervan bewust dat het volledig en ongewijzigd handhaven van de kredietverplichting een wellicht onoverkomelijke belemmering vormt bij het vinden van vreemd kapitaal voor het voortzetten van de exploitatie. Met het oog hierop hebben wij ons bereid verklaard met betrokkenen te zoeken naar een regeling om toekomstige exploitatie mogelijk te maken en de kredietverplichting zo ver mogelijk in stand te laten. Een dergelijke regeling zou naar ons oordeel langs de volgende hoofdlijnen kunnen worden gevonden. Uitgegaan wordt van het totale bedrag van de kredietverplichting van de Haagse Post, per 1 juli jl. groot f 1.740.158,92. Wij zijn bereid aan te bevelen dat van dat bedrag een deel

wordt kwijtescholden gelijk aan de totale resterende vordering die de B.V. Weekbladpers uit hoofde van de eerdere kredietverlening en de verlening van diverse diensten op de Haagse Post heeft. Voor zover ons thans bekend, bedraagt deze vordering tot op heden ca. f 630.000,-. Een bedrag gelijk aan het totale bedrag van deze vordering zou van het Bedrijfsfondskrediet dienen te worden kwijtescholden onder de voorwaarde dat de B.V. Weekbladpers haar vordering op de Haagse Post volledig kwijtescheldt.

Het resterende bedrag van het Bedrijfsfondskrediet ca. f 1,1 mln. zou omgezet dienen te worden in een lening met een vaste rente van 7%.

De rentebetaling zou tot 1 juli 1988 kunnen worden kwijtescholden.

Per laatstgenoemde datum zou het blad dan met de betaling van aflossingen en rente in de vorm van per kwartaal verschuldigde annuïteiten, dienen te beginnen. Het krediet met rente dient in een periode van tien jaar te worden terugbetaald.

Gelet op de urgente financieel-economische problemen van de Haagse Post en de spoedig te verwachten nadere plannen van initiatiefnemers tot voortzetting van de exploitatie van het blad, stellen wij het op prijs op zo kort mogelijke termijn uw reactie op ons standpunt te mogen vernemen.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Brief d.d. 30 augustus 1985 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake het weekblad Haagse Post

Mijnheer de minister,

In onze brief van 11 juli jl. stelden wij u op de hoogte van het feit dat op 18 juni jl. aan de B.V. Haagse Post voorlopig surséance van betaling is verleend en dat een bewindvoerder is benoemd. Verder lieten wij u weten dat het blad in gesprekken was verwikkeld over mogelijkheden tot samenwerking respectievelijk continuering van de uitgave. Van de zijde van de bewindvoerder en van initiatiefnemers tot voortzetting van de exploitatie van het blad bereikte ons het verzoek tot kwijtschelding van het Bedrijfsfondskrediet, teneinde het aantrekken van vreemd kapitaal op korte termijn mogelijk te maken en daarmee het voortbestaan van het blad te waarborgen. In genoemde brief maakten wij melding van ons standpunt over dat verzoek, waarin ervan wordt uitgegaan dat ook in een toekomstige exploitatie van het blad de kredietverplichting van de Haagse Post aan het Bedrijfsfonds zover mogelijk dient te worden nagekomen. In uw brief van 18 juli jl. deelde u ons mede met ons standpunt in te stemmen.

Zoals wij u per brief van 27 augustus jl. reeds lieten weten is ons uit recente gesprekken met de bewindvoerder en andere betrokkenen bij het blad gebleken, dat thans nog onder hoogspanning verder wordt gewerkt aan het concretiseren van plannen tot voortzetting van de exploitatie. Er zijn op dit moment nog serieuze onderhandelingen gaande over een viertal plannen met gegadigden die geïnteresseerd zijn in een financiële deelname in het kapitaal van de Haagse Post. Definitieve afspraken zijn echter nog niet tot stand gekomen. Het vinden van een nieuwe en voor alle partijen acceptabele hoofddirecteur vergt enige tijd. Daarnaast heeft het blad bij het vinden van vreemd kapitaal voor het voortzetten van de exploitatie problemen ervaren als gevolg van ons standpunt inzake de kredietverplichting. Deze problemen hebben ons tot op heden geen aanleiding gegeven dat standpunt fundamenteel te wijzigen, maar wij blijven onverminderd bereid met betrokkenen te zoeken naar een regeling om de toekomstige exploitatie mogelijk te maken en tegelijk de kredietverplichting zover mogelijk in stand te houden.

Om de lopende onderhandelingen uiteindelijk in een positief resultaat te kunnen omzetten – in welk resultaat de bewindvoerder overigens volledig vertrouwen heeft – is nog enige tijd nodig. Een verdere exploitatie van het blad na augustus is op basis van de liquiditeitsprognose niet mogelijk. Met het oog hierop diende de bewindvoerder van het blad bij ons bestuur een aanvraag in voor een boedelkrediet van f 150.000,-.

Spoedshalve namen wij deze aanvraag in behandeling en legden wij deze voor nader financieel-economisch advies ook voor aan de Nationale Investeringsbank. Gelet op het bijzondere en het urgente karakter van de aanvraag en op de situatie waarin het blad thans verkeert, gaven wij over de ontvangst van deze aanvraag geen persbericht uit, zoals in de statuten van het Bedrijfsfonds is voorgeschreven. Wij hebben daarbij in aanmerking genomen dat een publicatie over de ontvangst van de aanvraag de positie van het blad nog verder zou kunnen benadelen.

De aanvraag is gericht op een boedelkrediet. Een dergelijk krediet heeft uit hoofde van de Faillissementswet preferentie boven alle andere schulden die voor of tijdens de periode van surséance van betaling zijn, respectievelijk worden gemaakt. De terugbetaling hiervan geniet uit dien hoofde voorrang. Bovendien heeft de bewindvoerder ons op ons verzoek benadrukt dat de terugbetaling van dit boedelkrediet verzekerd is. Bij een financiële deelname in de vennootschap door derden zal deze terugbetaling een vanzelfsprekende voorwaarde zijn. In het (uiterste) geval waarin een verdere exploitatie van de Haagse Post niet langer mogelijk zal blijken te zijn en derhalve de surséance dient te worden omgezet in een faillissement, zal er in de faillissementsboedel voldoende actief aanwezig zijn om het door het Bedrijfsfonds verstrekte boedelkrediet als preferente boedelvordering terug te betalen. Uit de ons voorgelegde financiële gegevens valt af te leiden dat de activa voldoende waarborg te zien geven. Dit zal op de eventuele geldende faillissementsdatum niet anders zijn nu de maanden september en oktober nog aanzienlijke ontvangsten te zien zullen geven, waarbij niet in de laatste plaats de abonnementsgelden van belang zijn. Voorts heeft de bewindvoerder ons erop gewezen dat vorderingen van de fiscus en het GAK, thans de enige preferente boedelvorderingen vormen. Het Bedrijfsfonds zou als verstrekker van het boedelkrediet bij een faillissement in een gelijke rang met deze vorderingen staan. Andere (hogere) preferente crediteuren zullen er niet zijn.

Voorts heeft de bewindvoerder ons bij zijn aanvraag laten weten dat geen andere bankinstelling ondanks pogingen hiertoe zich op dit moment bereid heeft verklaard om een boedelkrediet te verstrekken. De onderhandelingen met de mogelijke financiers hebben helaas nog niet tot zodanige contacten geleid, dat deze, vooruitlopend op hun financiële betrokkenheid bij de toekomstige Haagse Post, bereid zijn om een boedelkrediet te verstrekken.

De aanvraag geeft ons aanleiding tot de volgende overwegingen.

In ons advies d.d. 28 maart 1985, waarin wij u de aanbeveling voorlegden de Haagse Post een overbruggingskrediet van f 200.000,- te verstrekken, meldden wij u van mening te zijn dat het blad na die – derde – handreiking, geen verdere financiële steun uit het Bedrijfsfonds voor de Pers meer zou dienen te ontvangen. Inclusief deze handreiking bedroeg de totale schuld van de Haagse Post bij het Bedrijfsfonds per 1 juli jl. f 1.740.158,92 (t.w. f 1.540.766,37 aan uitstaande kredieten en f 199.392,55 aan rente), zoals wij u in onze brief van 11 juli jl. lieten weten. Uitgaande van onze opvatting op dit punt menen wij dat de thans uitstaande kredietbedragen aan dit blad niet mogen toenemen, tenzij wij volstrekte zekerheid hebben dat een eventuele verdere steun in ieder geval wordt terugbetaald en ook op korte termijn kan worden terugontvangen. Die zekerheid hebben wij van de bewindvoerder gekregen, terwijl ook de ons overgelegde financiële gegevens die zekerheid bevestigen. Bovendien heeft de Nationale Investeringsbank ons laten weten dat gelet op de aanwezige vorderingen per 31 juli 1985 een boedelkrediet verleenbaar zou zijn.

Wij hebben ons hierbij opnieuw gerealiseerd dat het blad via het overleg met derden nog werkt aan het concretiseren van een reddingsplan, zodat op dit moment niet vaststaat dat een rendabele exploitatie van de Haagse Post in de toekomst tot de onmogelijkheden behoort. Zolang dat niet vaststaat, staat ook niet vast dat het blad geen uitzicht op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode heeft, zoals bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de statuten van het Bedrijfsfonds. In die zin kan het gewenst zijn het blad opnieuw een zekere ademruimte voor de gesprekken met derden, onder meer ook met ons bestuur, te geven.

Wanneer het gevraagde boedelkrediet achterwege zou blijven, zou de uitgave van het blad moeten worden stopgezet, met alle gevolgen van dien.

Bovendien achten wij het verstrekken van het boedelkrediet in het belang van de vordering die het Bedrijfsfonds op de Haagse Post heeft, teneinde het mogelijk te maken dat de kredietverplichting in de toekomst zover mogelijk wordt nagekomen.

Op grond van vorengenoemde overwegingen en na raadpleging van het advies d.d. 27 augustus jl. van de Nationale Investeringsbank inzake deze aanvraag, adviseren wij u de bewindvoerder van het weekblad de Haagse Post een boedelkrediet van f 150.000,— ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers beschikbaar te stellen. Dit krediet zou kunnen worden verleend in de vorm van een dagelijks opeisbaar krediet tegen een vaste rente van 7% en onder de voorwaarde dat de aanwezige vorderingen tot zekerheid van de terugbetalingen van het boedelkrediet worden gecedeerd. Terugbetaling van het krediet dient plaats te vinden bij de sanering van de balans van de Haagse Post na overname of, bij haar faillissement, uit de opbrengst van de vordering.

Gelet op het voorgaande stellen wij het op prijs uw beslissing over ons advies inzake dit boedelkrediet op de kortst mogelijke termijn te mogen vernemen. Zodra wij een meer uitgewerkt voorstel inzake de toekomstige exploitatie van de Haagse Post ontvangen zullen wij u hierover, mede in relatie tot de kredietverplichting van het blad bij het Bedrijfsfonds, nader van advies dienen.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Brief d.d. 11 oktober 1985 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake het weekblad Haagse Post

Mijnheer de minister,

In aansluiting op de mededelingen in onze brieven d.d. 1 juli, 27 augustus en 30 augustus jl. geven wij u hierbij nadere informatie over de situatie van de Haagse Post en de problemen van het blad bij het zoeken naar mogelijkheden tot voortzetting van de exploitatie.

In genoemde brieven lieten wij u reeds weten dat op 18 juni 1985 aan de B.V. Haagse Post voorlopig surséance van betaling is verleend, waarbij een bewindvoerder werd benoemd. Deze voorlopige surséanceverlening werd op 17 september jl. in een definitieve surséance van betaling omgezet.

In de afgelopen maanden heeft het blad met verscheidene betrokkenen gewerkt aan het concretiseren van plannen tot voortzetting van de exploitatie. In een gesprek met de bewindvoerder op 9 oktober jl. is ons gebleken dat thans nog slechts het plan van één groep potentiële beleggers in Haagse Post ter discussie staat nadat gesprekken van de bewindvoerder met betrokkenen bij twee andere plannen tot geen resultaat leidden. Recentelijk heeft de bewindvoerder moeten constateren dat het ene plan nog te weinig concreet bleef en dat betrokkenen bij het andere plan niet bereid waren de bewindvoerder nadere informatie over hun identiteit te verstrekken. Omdat daarmee ook geen nadere gegevens beschikbaar kwamen over de aard van de personen die de toekomstige eigenaars van het blad zouden worden, besloot de bewindvoerder niet verder met hen in zee te gaan. Wanneer het overleg dat op dit moment en de komende dagen nog over het resterende plan plaatsvindt, niet tot resultaat zal leiden, zal de bewindvoerder, naar hij ons mededeelde, waarschijnlijk in de loop van de komende week noodzaak worden het faillissement van het blad aan te vragen. Het eerder op ons advies verstrekte boedelmakend zou inmiddels volledig zijn aangewend en het blad zou thans nauwelijks meer over andere middelen ten behoeve van een verdere exploitatie beschikken.

Zoals wij in onze brief van 27 augustus jl. reeds tot uitdrukking brachten, is het vinden van een oplossing voor het voortzetten van de exploitatie van de Haagse Post, mede bemoeilijkt door ons standpunt inzake de kredietverplichting van het blad bij het Bedrijfsfonds. Ons standpunt komt erop neer dat kredietverplichtingen die door bladen uit hoofde van financiële bijstand uit het Bedrijfsfonds voor de Pers zijn aanvaard, in beginsel onverkort in stand dienen te blijven, ook wanneer de situatie bij een blad op het gebied van eigendomsverhoudingen of samenwerking met derden verandert. In het geval van de Haagse Post hebben wij ons gerealiseerd dat het volledig en ongewijzigd handhaven van de kredietverplichting (per 1 juli jl. groot f 1.740.158,92, inclusief achterstallige aflossingen en rentebetalingen), een belemmering zou vormen bij het vinden van nieuw kapitaal voor het continueren van het blad. Met het oog hierop werkten wij een tussenweg uit langs de volgende hoofdlijnen. Wij verklaarden ons bereid u te zijner tijd aan te bevelen dat van het totale bedrag van de kredietverplichting een deel wordt kwijtgescholden gelijk aan de totale resterende vordering die de B.V. Weekbladpers uit hoofde van de eerdere kredietverlening en de verlening van diverse diensten op de Haagse Post heeft. Voor zover ons thans bekend, bedroeg deze vordering per 1 juli jl. ca. f 630.000,—. Een bedrag gelijk aan het totale bedrag van deze vordering zou van het Bedrijfsfondskrediet kunnen worden kwijtgescholden onder de voorwaarde dat de B.V. Weekbladpers haar vordering op de Haagse Post volledig kwijtscheldt.

Het resterende bedrag van het Bedrijfsfondskrediet ca. f 1,1 mln. zou dan omgezet kunnen worden in een lening met een vaste rente van 7%.

Teneinde het blad een periode te gunnen om de exploitatie in goede banen te kunnen leiden zou de rentebetaling tot 1 juli 1988 kunnen worden kwijtgescholden, terwijl het blad tot die datum geen aflossingen op het krediet zou behoeven te betalen. Per laatstgenoemde datum dient het blad dan met de betaling van aflossingen en rente in de vorm van per kwartaal verschuldigde annuïteiten te beginnen. Het krediet met rente moet dan in een periode van tien jaar worden terugbetaald.

Wij voegden hieraan uitdrukkelijk toe dat wanneer omstreeks 1 juli 1988 zou blijken dat de Haagse Post onverhoopt niet in staat zou zijn tot het betalen van aflossingen met rente, wij bereid zijn met het blad opnieuw in overleg te treden over de wijze waarop dan wel aan de verplichtingen voldaan zou kunnen worden.

De mededelingen van de bewindvoerder in het genoemde gesprek met ons bestuur op 9 oktober jl. geven ons geen aanleiding op ons standpunt inzake de kredietverplichting terug te komen. Bovendien achten wij geen termen aanwezig u verdergaande aanbevelingen voor te leggen. Zoals gezegd dienen naar ons oordeel kredietverplichtingen die door bladen uit hoofde van financiële bijstand uit het Bedrijfsfonds zijn aanvaard, in beginsel onverkort in stand te blijven. In het geval van de Haagse Post dient daarbij in aanmerking te worden genomen dat het blad na de eerdere kredietverlening in 1974, reeds aanvullende financiële steun uit het Bedrijfsfonds heeft verkregen, t.w. kwijtschelding van de rentebetaling over 1982 en 1983, een overbruggingskrediet van f 200.000,— in maart 1985 en onlangs nog een boedelmakend van f 150.000,—.

Blijkens uw brieven aan ons bestuur d.d. 18 juli en 4 september jl. kon ons standpunt ook uw instemming verkrijgen. In uw laatstgenoemde brief van 4 september voegde u hieraan nog toe dat het u voorkwam dat, gegeven deze eerder verstrekte steun en wanneer ingevolge onze aanbeveling van het Bedrijfsfondskrediet nog ca. f 630.000,— zou worden kwijtgescholden, u meer dan voldoende blijf heeft gegeven van uw bereidheid om te komen tot een oplossing om het voortbestaan van de Haagse Post veilig te stellen. U verzocht ons daarbij 'aan de partijen die bij de onderhandelingen betrokken zijn duidelijk te maken, dat het wat mij betreft hierna is afgelopen'.

Wij tekenen hierbij nog aan dat naar ons oordeel de kredietverplichting van de Haagse Post ook zover mogelijk gehandhaafd dient te worden, gelet op de mogelijkheid van precedentwerking ten opzichte van andere kredietverplichtingen bij het Bedrijfsfonds.

In dat verband wijzen wij u erop dat thans 8 bladen een kredietverplichting bij het fonds hebben voor een bedrag van in totaal bijna f 14 mln.

Wij zijn thans in afwachting van nadere mededelingen van de bewindvoerder. Zodra wij deze hebben ontvangen zullen wij u hierover rapporteren.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Brief d.d. 17 oktober 1985 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake het weekblad Haagse Post

Mijnheer de minister,

In aansluiting op onze brief van 11 oktober jl. berichten wij u het volgende. Zoals wij u in die brief lieten weten, stond op het moment waarop wij u die brief schreven nog slechts het plan van één groep van potentiële beleggers in Haagse Post ter discussie, nadat gesprekken van de bewindvoerder van het blad met betrokkenen bij andere plannen niet tot resultaat hadden geleid. Uit mededelingen van de bewindvoerder en van deze laatste groep van potentiële beleggers is ons opnieuw gebleken, dat het vinden van een oplossing voor het voortzetten van de exploitatie van de Haagse Post mede bemoeilijkt wordt door ons standpunt, dat de kredietverplichting van het blad bij het Bedrijfsfonds zover mogelijk in stand dient te blijven. Naar aanleiding van deze nieuwe mededelingen hebben wij ons opnieuw beraden over de vraag, welke laatste poging, gegeven deze informatie, nog gedaan zou kunnen worden om de continuïteit van het blad veilig te stellen binnen de reikwijdte van de mogelijkheden en grenzen die aan het Bedrijfsfonds zijn gesteld.

Wij zijn daarbij tot de conclusie gekomen dat uitgaande van onze eerdere aanbevelingen, op één punt een tegemoetkoming op zijn plaats kan zijn, zulks om de bereidheid van potentiële beleggers de toekomstige exploitatie van het blad mede te financieren, te bevorderen. Die tegemoetkoming kan naar ons oordeel geboden worden door het resterende bedrag dat wij van het Bedrijfsfondskrediet (per 1 juli groot f 1.740.158,92) zouden willen handhaven, t.w. ca. f 1,1 mln., in een achtergestelde lening om te zetten. Rekening houdend met deze mogelijke nieuwe faciliteit, geven wij u de navolgende aanbevelingen.

1. Wij gaan ervan uit dat derden, niet zijnde bankiers, een bedrag bijeen brengen in de vorm van een of meer nieuwe leningen voor de Haagse Post ten bedrage van in totaal f 400.000,— à f 500.000,—. Bovendien hebben wij daarbij kennis genomen van de mededeling, dat in de plannen van betrokkenen een bankkrediet voor Haagse Post voor een bedrag van f 350.000,— tot f 500.000,— is inbegrepen.
2. Gegeven deze mededelingen adviseren wij u van de lening van het Bedrijfsfonds ca. f 630.000,— kwijt te schelden, onder de voorwaarde dat de Weekbladpers eenzelfde bedrag kwijtscheldt, zijnde het totale bedrag dat de Weekbladpers uit hoofde van eerdere kredietverlening en de verlening van diverse diensten te vorderen heeft van de Haagse Post. Het resterende bedrag van de Bedrijfsfondslening à f 1,1 mln. wordt gehandhaafd en wordt omgezet in een achtergestelde lening met een vaste rente van 7%. Conform ons eerdere advies van 27 augustus jl. zou de rentebetaling over deze lening tot 1 juli 1988 dienen te worden kwijtescholden, terwijl het blad tot die datum ook geen aflossingen op het krediet zou behoeven te betalen. Per laatstgenoemde datum moet het krediet dan in een periode van 10 jaar met rente worden terugbetaald volgens een systeem van per kwartaal verschuldigde annuïteiten.
3. Aandeelhouders en geldgevers, niet zijnde bankiers, kunnen pas bedragen aan dividend, aflossing, terugbetaling of rente ontvangen, indien redelijkerwijs – ter beoordeling en ten genoegen van het Bedrijfsfonds en de Nationale Investeringsbank – aannemelijk is dat de Haagse Post haar toekomstige verplichtingen tot betaling van aflossingen van en rente over deze achtergestelde lening aan het Bedrijfsfonds kan nakomen.
4. Zoals gebruikelijk bij Bedrijfsfondskredieten zal de Nationale Investeringsbank toezicht uitoefenen op de financiële ontwikkelingen en resultaten van de exploitatie van de Haagse Post. Aan dit toezicht kunnen aanvullende voorwaarden worden verbonden, die erop gericht zijn de nakoming van het voorgaande te verzekeren. Deze voorwaarden worden zoals gebruikelijk, vastgelegd in een (nieuwe) kredietovereenkomst, waarin de hier door ons aanbevolen lijnen van deze wijziging in de eerdere kredietverlening aan Haagse Post, juridische basis verkrijgt.
5. Het vorenstaande laat onverlet dat het boedelkrediet van f 150.000,— bij de realisering van de transactie wordt terugbetaald.

Resumerend komen de door ons aanbevolen faciliteiten dus vooral op het volgende neer:

- a. kwijtschelding van een bedrag van ca. f 630.000,—;
- b. kwijtschelding van rentebetaling over drie jaar;
- c. een aflossingsvrije periode van drie jaar;
- d. de resterende Bedrijfsfondslening à f 1,1 mln. wordt achtergesteld.

Wij zijn tot deze aanbevelingen gekomen om de balansstructuur van het blad te helpen verbeteren en tevens ruimte te scheppen voor een nieuwe aanpak van de exploitatie mede met behulp van de middelen die door nieuwe financierders ter beschikking worden gesteld. Tot deze aanbevelingen zijn wij ook na veel aarzelingen en met de nodige reserves gekomen. De afweging tussen enerzijds het belang van het behoud van het blad en anderzijds het beheer van de middelen van het Bedrijfsfonds en de positie van andere kredietnemers bij het Bedrijfsfonds heeft ons grote moeite gegeven en voert ons tot de conclusie dat met deze aanbevelingen meer dan voldoende blijkt is gegeven van een bereidheid, te komen tot een oplossing om het voortbestaan van het blad veilig te stellen. Wij hebben daarbij in aanmerking genomen dat het blad na de kredietverlening in 1974, reeds aanvullende financiële steun uit het Bedrijfsfonds heeft verkregen, t.w. a. kwijtschelding van de rentebetaling over 1982 en 1983, b. een overbruggingskrediet van f 200.000,— in maart 1985 en c. onlangs nog het eerder genoemde boedelkrediet van f 150.000,—.

Tevens hebben wij ons daarbij opnieuw rekenschap gegeven van uw opvatting, neergelegd in eerdere brieven aan ons bestuur (d.d. 18 juli en 4 september jl.) dat, gegeven deze eerder verstrekte steun en de mogelijkheid tot kwijtschelding van ca. f 630.000,— van het Bedrijfsfondskrediet, ook u meer dan voldoende blijk heeft gegeven van de bereidheid een oplossing voor het blad te helpen vinden.

Tenslotte melden wij u nog dat wij de bewindvoerder, gezien de precare situatie waarin het blad thans verkeert, reeds van onze opvattingen en aanbevelingen in deze brief op de hoogte hebben gesteld, met de aantekening, dat u hierover de uiteindelijke beslissing zult nemen.

In afwachting van uw beslissing,

hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Advies d.d. 3 mei 1985 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake het weekblad De Streek

Mijnheer de minister,

Bij brief van 21 oktober 1982 stelden wij u op de hoogte van problemen die het weekblad De Streek, uitgegeven door de Stichting De Nieuwe Krant te Gemert, heeft met de terugbetaling van het uit het Bedrijfsfonds voor de Pers ontvangen krediet. Dat krediet, oorspronkelijk groot f 85.000,—, verleende de minister van CRM op ons advies in 1977 aan dit blad, ter financiering van de aanschaf van fotografische zetapparatuur. In de loop van de daaropvolgende jaren werd de positie van het blad vooral door dalende advertentievolume's zwakker. Als gevolg daarvan kon De Streek niet volledig aan haar financiële verplichtingen ten opzichte van het Bedrijfsfonds voldoen.

In genoemde brief maakten wij u erop attent, dat het blad gezien deze achterstand, het krediet naar alle waarschijnlijkheid niet zal hebben afgelost vóór ultimo 1985, zoals bij de kredietverlening in 1977 was overeengekomen. Wij meldden daarbij op grond van de beschikbare cijfers over de situatie en verwachte ontwikkelingen bij het blad geen mogelijkheden te zien voor een gewijzigde aflossingsregeling. Invordering van de achterstallige aflossingen zou naar ons oordeel ongewenst zijn met het oog op de daaruit voortvloeiende gevaren voor het voortbestaan van De Streek en wellicht ook van de drukkerij van het blad. Wij vroegen de minister van CRM in onze brief voorts of hij met onze zienswijze in dat verband kon instemmen en of hij het dientengevolge ook ermee eens kon zijn dat van de bestaande aflossingsverplichting in die zin zou worden afgeweken. Wij stelden de minister in het vooruitzicht begin 1986 te zullen bezien welk gedeelte van het krediet het blad dan nog niet zou hebben afgelost en in die fase ook nader te zullen adviseren over de regeling die dan getroffen zou kunnen worden voor de betaling van dat resterende gedeelte. Daarbij gingen wij ervan uit dat het blad — na verdere aandrang onzerzijds — zover mogelijk aan de aflossingsverplichting zou trachten te voldoen en ook zou voortgaan met de betaling van rente.

In uw antwoord van 22 september 1983 aan ons bestuur betuigde u uw instemming met onze zienswijze. U voegde daaraan toe ultimo 1985, of zoveel eerder als wij nodig achtten, nadere aanbevelingen onzerzijds over een mogelijke verdere behandeling van deze zaak af te wachten. Tevens stemde u ermee in dat wij bij De Streek opnieuw erop zouden aandringen de aflossingsverplichting na te komen, zodra en zover de financiële situatie van het blad dat zou toelaten. Daarbij verklaarde u ervan uit te gaan dat geen nader onderzoek bij De Streek door de Nationale Investeringsbank nodig zou zijn, gezien de daaraan verbonden kosten in verhouding tot de verplichtingen van het blad.

In deze brief willen wij u op de hoogte stellen van de stand van zaken betreffende deze kredietverplichting en u tevens aanbevelingen voorleggen voor de verdere behandeling daarvan.

In diverse gesprekken met het blad is onzerzijds opnieuw erop aangedrongen de aflossingsverplichting zover mogelijk na te komen. De betrokkenen bij De Streek lieten ons daarop steeds weten wel daartoe bereid te zijn, maar geen mogelijkheden daartoe te zien gelet op de financieel-economische situatie van het blad. De rente over de jaren tot 1984 bleef het blad periodiek betalen, zij het met vertraging. De laatste betaling — de verschuldigde rente over het laatste kwartaal van 1983 — ontving de Nationale Investeringsbank in september 1984. Van de rente die het blad over 1984 tot op heden verschuldigd is, is tot op heden geen betaling bij de bank binnengekomen. De Streek voldeed tot dusver wel aan de verplichting, periodiek gegevens over de ontwikkelingen van de exploitatie aan de bank toe te zenden. Dergelijke gegevens, opgesteld door medewerkers van het blad, kunnen niet zonder nader accountantsonderzoek door de bank worden beoordeeld. Indachtig uw beslissing op ons eerdere advies verzochten wij de bank evenwel het onderzoek bij De Streek voorshands stil te leggen.

Inmiddels is ons uit die gegevens alsmede uit nadere mededelingen van de betrokkenen bij De Streek gebleken dat de exploitatie van het blad de afgelopen jaren nauwelijks is verbeterd. De beperkte overschotten die het blad met de exploitatie in die periode incidenteel behaalde, moesten allereerst worden aangewend om terwille van de continuïteit van het blad, achterstallige betalingen aan de drukker af te lossen. Bovendien moest het blad hiermee betalingen verrichten voor het opvangen van storingen aan de thans volledig in technische zin afgeschreven zetmachine, waarvan de aanschaf in 1977 door het Bedrijfsfondskrediet mogelijk werd. De storingen aan de machine zijn thans dermate urgent geworden, dat het blad heeft moeten besluiten een andere — tweedehandse — machine aan te schaffen. Voor de financiering hiervan is het blad een inzamelingsactie onder zijn lezers begonnen.

Mede met het oog op het laatstgenoemde feit is naar ons oordeel de grondslag voor het handhaven van de verplichting van De Streek tot betaling van aflossingen en rente over het voor de oude zetmachine verstrekte krediet weggefallen. Verdere handhaving van die verplichting zou bovendien erop neerkomen dat nader onderzoek door de Nationale Investeringsbank noodzakelijk is in het kader van de taak van de bank op het gebied van het toezicht op de naleving van kredietvoorwaarden. Wij maken u erop attent dat de kosten van het bankonderzoek inzake De Streek in de periode 1976 tot op heden f 76.654,70 hebben bedragen. Dit bedrag heeft de hoogte van het thans nog uitstaande resterende gedeelte van het krediet t.w. f 72.090,— derhalve overschreden. Overigens is De Streek naast het laatstgenoemde bedrag tot op heden nog f 6.370,35 aan achterstallige rente verschuldigd (verschuldigde rente t/m 31 maart 1985; per ultimo juni 1985 zal de verschuldigde rente met f 1.320,39 toenemen).

Op grond van deze feiten en gelet op de huidige situatie en verwachte ontwikkelingen bij De Streek, adviseren wij u het blad de tot op heden verschuldigde aflossingen en rentebetalingen en de resterende hoofdsom van het krediet kwijt te schelden en daarmee de vorderingen op basis van deze kredietverplichting te laten afboeken.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake gedeeltelijke uitkeringen aan het dagblad De Waarheid op basis van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983

1. Samenvatting

De aanvraag van het dagblad De Waarheid is gericht op het verkrijgen van gedeeltelijke uitkeringen op basis van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983, vooruitlopend op de definitieve besluiten over de uitkeringen over die jaren aan de dagbladen die hiervoor aanvragen hebben ingediend.

Wij adviseren De Waarheid ten laste van de middelen van de Compensatieregeling 1982 en 1983 een bijdrage à fonds perdu beschikbaar te stellen van in totaal f 600.000,-.

2. Inleiding

Op grond van het bepaalde in artikel 3, tweede lid van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 brengen wij u hierbij een advies uit over de aanvraag van het dagblad De Waarheid voor gedeeltelijke uitkeringen op basis van deze regeling.

Alvorens deze aanvraag nader te bespreken herinneren wij u eraan dat de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 is ingevoerd bij uw regeling d.d. 30 oktober 1984, gepubliceerd in de Staatscourant van 12 november 1984, nr. 221. De regeling trad in werking op 13 november 1984. Ingevolge een bepaling in de regeling konden aanvragen bij ons bestuur worden ingediend vóór 14 januari 1985. Twaalf dagbladen legden ons vóór dat tijdstip aanvragen voor uitkeringen over 1982 en 1983 voor. Eén dagblad diende een aanvraag alleen over 1982 in en een ander dagblad een aanvraag over 1983. Wij namen deze aanvragen in behandeling en legden deze voor nader onderzoek en voor het berekenen van de hoogte van de compensatie-uitkeringen voor aan het Economisch Instituut Tilburg (EIT), het instituut dat in opdracht van ons bestuur eerder onderzoek ten behoeve van de voorbereiding van de regeling verrichtte. Deze behandeling is thans nog niet afgerond. Bij de meeste bladen moesten nadere gegevens worden opgevraagd ten behoeve van het beoordelen van de aanvragen. Evenals bij de behandeling van de compensatie-aanvragen over 1981 bleek het ook nu weer noodzakelijk te zijn nadere inzage te verkrijgen in concergegevens bij de dagbladen die in concernverband worden uitgegeven. Opnieuw hebben wij moeten constateren dat enkele bladen zeer traag zijn (geweest) met het verstrekken van aanvullende gegevens.

Met het oog hierop verwachten wij dat de behandeling van de aanvragen nog enige tijd zal vragen, ofschoon hieraan onverminderd met voortvarendheid verder wordt gewerkt. De vertraging in de behandeling van de aanvragen heeft bij het dagblad De Waarheid, die bij ons aanvragen voor compensatiebedragen over 1982 en 1983 indiende, aanleiding gegeven tot financieel-economische problemen.

Dientengevolge diende de Stichting Bepenak die dit dagblad uitgeeft, bij ons een aanvraag in voor gedeeltelijke compensatie-uitkeringen.

De mogelijkheid van een dergelijk voorschot is geïntroduceerd in genoemd artikel 3, tweede lid van de Compensatieregeling. In dat artikel is bepaald dat uitkeringen ineens of in gedeelten kunnen worden verstrekt en dat gedeeltelijke uitkeringen kunnen worden verleend tot ten hoogste de helft van de op basis van het voorlopige cijfermateriaal berekende compensatiebedragen.

3. Beoordeling en advies

Bij het beoordelen van de aanvraag van De Waarheid over 1982 en 1983 hebben wij vastgesteld dat het blad binnen de grenzen van de regeling over die jaren valt.

De exploitatie van het blad over deze boekjaren was verlieslijdend. Verder had het blad aan het begin van 1982 en over 1983 een gemiddelde betaalde oplage van minder dan 155.000 exemplaren, de oplagegrens die in de regeling voor beide jaren is voorgeschreven. Begin 1982 en begin 1983 had het blad een spreidingsdichtheid van minder dan 0,40 respectievelijk 0,35. Het dagblad wordt in de Nederlandse taal in Nederland uitgegeven, wordt geredigeerd op basis van een redactiestatuut en de personele kosten van de eigen redactie hebben ten minste 30% van de totale personele redactiekosten over die jaren bedragen. De exploitatie van het dagblad wordt in administratief-organisatorische zin als een zelfstandige eenheid onderscheiden. Bij de aanvragen van het dagblad is voorts een project gevoegd omvattend een samenhangend geheel van maatregelen en beleidslijnen die het blad na ontvangst en mede met behulp van de financiële steun in de komende jaren ten uitvoer beoogt te brengen en die gericht zijn op een structurele verbetering van de exploitatiepositie van het dagblad. Tevens heeft het blad een verslag over de uitvoering van het bij de aanvraag over 1981 ingediende project aan ons uitgebracht.

Het Economisch Instituut Tilburg heeft thans nog gegevens van het dagblad in nader onderzoek, hetgeen overigens geen wijziging zal brengen in vorengenoemde constatering betreffende de positie van het dagblad ten aanzien van de grenzen van de regeling.

Eveneens zal het nadere onderzoek geen wijziging brengen in de constatering, dat blijkens voorlopige berekeningen van het instituut De Waarheid over 1982 en 1983 een bedrag van in totaal tenminste f 600.000,- zal ontvangen, zijnde bijna de helft van de op basis van dat voorlopige cijfermateriaal berekende compensatiebedragen ten behoeve van het dagblad over die jaren. Blijkens de van het dagblad ontvangen gegevens heeft het blad op korte termijn behoefte aan een uitkering in verband met de financiering van de exploitatie.

Op grond hiervan adviseren wij u het dagblad De Waarheid op korte termijn ten laste van de middelen van de Compensatieregeling over 1982 en 1983 een bijdrage à fonds perdu beschikbaar te stellen van in totaal f 600.000,-. Voor de uitvoering van uw beslissing in deze houden wij ons gaarne beschikbaar.

In dat kader reiken wij u in een bijlage bij dit advies een ontwerp-brief aan, door middel waarvan u conform het gestelde in artikel 5, zevende lid van de Compensatieregeling uw beslissing aan de desbetreffende aanvrager zou kunnen mededelen, ervan uitgaande dat u conform ons advies besluit.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Rijswijk, 1 april 1985

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake de aanvragen voor uitkeringen op basis van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983

Hierbij brengen wij advies uit over de aanvragen die dagbladen bij ons bestuur hebben ingediend voor uitkeringen op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 (regeling d.d. 30 oktober 1984 gepubliceerd in de Staatscourant van 12 november 1984, nr. 221).

1. Inleiding

Alvorens de behandeling van de aanvragen te bespreken en onze aanbevelingen over die aanvragen te geven, willen wij eerst nog even stilstaan bij het doel en de concrete opzet van de compensatieregeling.

De Compensatieregeling voor Dagbladen is in januari 1983 voor een experimentele periode van drie jaar (over 1981, 1982 en 1983) ingevoerd als aanvullende financiële steunmogelijkheid naast de reeds sedert de oprichting van het Bedrijfsfonds (in 1974) bestaande mogelijkheid van gerichte financiële bijstand aan afzonderlijke dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen. Tot deze aanvulling van de steunmogelijkheden ten laste van het Bedrijfsfonds werd besloten met het oog op bijzondere economische problemen in de dagbladpers, die invoering op korte termijn van een dergelijke regeling met andere, overigens ook voor nieuws- en opinieweekbladen geldende aanvullende maatregelen noodzakelijk maakten.

De compensatieregeling is tegen deze achtergrond bedoeld als onderdeel van een overheidsbeleid voor de pers, dat erop gericht is voorwaarden te scheppen voor het behoud van verscheidenheid in de pers en voor dat doel financiële hulp vooral daar te bieden, waar deze het meest nodig is.

Uit onderzoek bij de voorbereiding van deze regeling was gebleken, dat de factoren oplage in combinatie met geografische verspreiding belangrijke oorzaken zijn van verliezen of winsten van dagbladen.

Daarbij werd een regeling gevonden die op deze factoren gebaseerd kon worden en die op deze wijze naar verwachting zou kunnen voorzien in financiële steun aan de meeste verlieslijdende dagbladen. Deze regeling zou aldus kunnen bijdragen aan het verminderen van verschillen in financieel-economische voorwaarden waaronder dagbladen als immateriële producten aan de onderlinge concurrentie deelnemen.

Daartoe zou de regeling min of meer een gericht-generieke opzet dienen te hebben: zij zou compensatie moeten bieden aan bladen die overwegend door dezelfde factoren (oplage in combinatie met geografische verspreiding) in een verlieslijdende positie verkeren en aldus moeten openstaan voor alle bladen met vergelijkbare kenmerken en in gelijke omstandigheden.

Het onderzoek naar de regeling liet echter tevens zien, dat op basis van de beschikbare gegevens de verlies- en winstposities van dagbladen niet geheel konden worden verklaard en dat aan de regeling voorts een aantal praktische bezwaren verbonden zouden zijn. Met het oog hierop merkten wij de regeling aan als voorshands de meest passende regeling, die mede op basis van nieuwe, meer verfijnde gegevens over de bedrijfstak zou kunnen worden verbeterd.

Op grond van deze overwegingen adviseerden wij ook de regeling een experimenteel karakter te geven, om de effecten daarvan te zijner tijd te kunnen evalueren. Minister Van der Louw van CRM besloot deze regeling op experimentele basis voor de duur van drie jaren in te voeren en voor de uitkeringen over elk van die drie jaar f 15 mln. beschikbaar te stellen (naast 3 x f 5 mln. voor aanvullende maatregelen). Besloten werd daarbij tevens de criteria van de regeling voor toepassing over elk van deze drie jaren van jaar tot jaar opnieuw te bezien, mede gelet op de economische ontwikkeling van de dagbladpers als geheel. Op ons advies van 26 oktober 1983 vonden in december van dat jaar de compensatie-uitkeringen over 1981 plaats. Wij ontvingen daarvoor tien aanvragen. Eén daarvan werd tijdens de behandeling van de aanvragen door de indiener ingetrokken. Aan 9 dagbladen werd over 1981 voor een totaalbedrag van f 15 mln. uitgekeerd (zie bijlage 1 bij dit advies). Op ons advies van 4 september 1984 trad in november van dat jaar de regeling in werking over de boekjaren 1982 en 1983.

Volgens de criteria van de regeling over 1982 en 1983, vastgelegd in genoemde Compensatieregeling voor Dagbladen over die jaren d.d. 30 oktober 1984, kunnen compensatie-uitkeringen worden verstrekt aan dagbladen

- waarvan de exploitatie over 1982 respectievelijk 1983 volgens bepaalde richtlijnen verlieslijdend was;
- met een gemiddelde betaalde oplage begin 1982 respectievelijk begin 1983 van ten hoogste 155.000 exemplaren;
- met een spreidingsdichtheid begin 1982 van ten hoogste 0,40 respectievelijk begin 1983 van ten hoogste 0,35;
- die in de Nederlandse taal in Nederland worden uitgegeven en worden geredigeerd op basis van een tussen de uitgever en de redactie van het dagblad gesloten (hoofd)redactiestatuut;
- waarvan de personele kosten van de eigen redactie over het desbetreffende jaar (of jaren) tenminste 30% van de totale personele redactiekosten hebben bedragen;
- waarvan de exploitatie in administratief-organisatorische zin als een zelfstandige eenheid wordt onderscheiden.

De compensatie-uitkeringen worden verstrekt in de vorm van een financiële bijdrage à fonds perdu. De som van de compensatie-uitkeringen mag per jaar niet hoger zijn dan 75% van het totaal van de geleden verliezen van de desbetreffende bladen. Bovendien kan de som van de compensatie-uitkeringen ten hoogste gelijk zijn aan het bedrag dat ten behoeve van de uitkeringen in het totaal beschikbaar is gesteld zijnde f 15 miljoen per jaar. Daarnaast kan de uitkering per blad maximaal 75% van het verlies van dat blad over het desbetreffende jaar bedragen, zulks om de prikkel bij deze bladen, te streven naar een tenminste kostendekkende exploitatie, niet te doen verzwakken. Elke uitkering kan

voorts slechts worden verleend op voorwaarde van uitvoering van een project, dat een samenhangend geheel van maatregelen en beleidslijnen omvat, gericht op structurele verbetering van de exploitatie-positie van het betrokken dagblad. De uiteindelijke beslissing over de – bij ons bestuur ingediende – compensatie-aanvragen wordt door de minister van WVC op ons advies genomen.

2. Behandeling van de aanvragen

Ingevolge bepalingen van de Compensatieregeling trad de regeling op 13 november 1984 in werking en konden aanvragen voor een compensatie-uitkering vóór 14 januari 1985 bij ons bestuur worden ingediend. Spoedig na het in werking treden van de regeling publiceerden wij een overzicht van de voorwaarden en behandelingsprocedures van deze en andere financiële steunmogelijkheden uit het Bedrijfsfonds.*

Vóór 14 januari 1985 ontvingen wij van twaalf dagbladen aanvragen voor uitkeringen over beide jaren; daarnaast van een dagblad een compensatie-aanvraag alleen over 1982 en van een ander dagblad een aanvraag alleen over 1983. De meeste aanvragen bereikten ons vlak vóór de genoemde vervaldatum voor het indienen van aanvragen. Bovendien ontbraken bij vele aanvragen nogal wat gegevens en bescheiden die volgens de bepalingen van de regeling bij het indienen van de aanvragen moesten worden overgelegd. Daarbij werd ons door de betrokken bladen wel in het vooruitzicht gesteld dat deze gegevens en bescheiden spoedig zouden volgen. Dat geschiedde desondanks nog met de nodige vertragingen.

Wij namen deze aanvragen in behandeling en legden deze voor nader onderzoek en voor het berekenen van de hoogte van de compensatie-uitkeringen voor aan het Economisch Instituut Tilburg (EIT), het instituut dat in opdracht van ons bestuur eerder onderzoek ten behoeve van de voorbereiding van de regeling verrichtte.

Naast de genoemde vertraging die reeds vóór het in behandeling nemen van de aanvragen was ontstaan en waardoor sommige aanvragen in feite pas in maart voor behandeling compleet waren, trad ook bij het beoordelen van aanvragen vertraging op. Wij betreuren het in hoge mate dat het ons daardoor niet mogelijk is gebleken het onderhavige advies op korte termijn uit te brengen, hoewel wij steeds onverminderd ernaar hebben gestreefd de behandeling van de aanvragen te bespoedigen. Ten behoeve van het beoordelen van de aanvragen en het berekenen van de hoogte van de uitkeringen bleek het noodzakelijk te zijn bij alle dagbladen nadere gegevens op te vragen. De gegevens die de dagbladen bij hun aanvragen hadden overgelegd waren niet alleen op sommige punten nog onvolledig, maar riepen tal van vragen op waarvan de beantwoording van wezenlijk belang was. De gevraagde aanvullende gegevens werden door sommige dagbladen met veel vertraging aangeleverd. Daarnaast sloten verstrekte gegevens vaak niet direct op de vragen aan en gaven sommige gegevens weer aanleiding tot nieuwe vragen. Evenals bij de behandeling van de compensatie-aanvragen over 1981 bleek het bovendien nu weer noodzakelijk nadere inzage te verkrijgen in concerngegevens bij de dagbladen die in concernverband worden uitgegeven. In het bijzonder heeft het verkrijgen en beoordelen van dergelijke gegevens veel tijd gekost.

De gevraagde gegevens hielden in overwegende mate verband met de toepassing van de richtlijnen voor het berekenen van de exploitatieresultaten van de desbetreffende dagbladen en waren derhalve uit een oogpunt van zorgvuldigheid bij het beoordelen van de aanvragen essentieel. De vertraging bij het verschaffen en nader onderzoeken van gegevens op dit gebied vloeide ten dele voort uit de complexiteit van de concernverbanden, waarbinnen de meeste dagbladen die compensatie-aanvragen indienden, worden uitgegeven.

Bovendien droegen dergelijke gegevens veelal een sterk vertrouwelijk karakter, hetgeen ertoe leidde dat concerns en afzonderlijke bladen daarbij een zekere terughoudendheid aan de dag legden en dat nader overleg hierover met betrokkenen moest worden gevoerd. In dat kader bleken ook nadere onderzoeken w.o. een accountantsonderzoek, noodzakelijk.

De resultaten van het omvangrijke onderzoekswerk in de behandelingsperiode mogen onder meer worden afgeleid uit het feit, dat de definitieve exploitatieresultaten van de aanvragende dagbladen, die door het EIT werden herberekend volgens de richtlijnen van de regeling, in totaal over 1982 per saldo f 3,5 mln. en over 1983 ruim f 4,1 mln. minder ongunstig zijn gebleken dan de door de bladen zelf bij hun aanvragen opgegeven resultaten.**

Daarnaast kwamen wij aan de hand van de onderzoeksresultaten tot de conclusie, dat de aanvragen van twee dagbladen elk over één jaar niet voor inwilliging in aanmerking zouden dienen te komen. Deze conclusie en de daaraan ten grondslag liggende overwegingen legden wij aan de betrokken bladen voor teneinde hen nog in de gelegenheid te stellen hierop te reageren voordat wij het onderhavige advies zouden afronden, zodat die reacties in dit advies konden worden meegewogen. Dit leidde ertoe dat deze twee bladen hun aanvragen inmiddels hebben ingetrokken, zodat wij in dit advies hierover geen aanbevelingen zullen opnemen. In dit advies hebben wij ook geen aanbevelingen kunnen opnemen over de aanvragen van een ander dagblad over beide jaren, omdat de behandeling van deze aanvragen nog niet kon worden afgerond. Hoewel op dit moment derhalve nog niet vaststaat tot welke aanbevelingen wij over de aanvragen van dit dagblad zullen komen, hebben wij bij de berekening van de uitkeringen aan de resterende dagbladen in beginsel met mogelijke uitkeringen aan dat dagblad rekening gehouden. Dit was noodzakelijk omdat de hoogte van de uitkeringen van elkaar afhankelijk zijn. Zodra de behandeling van de aanvragen van dat blad voltooid is zullen wij u hierover van advies dienen.

* 'Overzicht voorwaarden en behandelingsprocedure van aanvragen voor financiële bijstand aan persorganen', publikatie van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers, Rijswijk, november 1984.

** Over 1982 bleken de resultaten van 10 dagbladen in totaal ruim f 3,9 mln. minder ongunstig te zijn (per blad variërend van ruim f 40.000,- tot ruim f 1,1 mln.) en voor 3 andere bladen in totaal ruim f 450.000,- minder gunstig. Over 1983 waren de resultaten eveneens voor 10 dagbladen in totaal f 4,5 mln. minder ongunstig (per blad variërend van f 23.000,- tot circa f 1,9 mln.) en voor 3 andere bladen in totaal bijna f 400.000,- minder gunstig.

In dit verband melden wij nog dat de hier aangegeven vertraging in de uitvoering van de regeling bij het dagblad De Waarheid, die bij ons aanvragen voor compensatie-uitkeringen over 1982 en 1983 indiende, aanleiding gaf tot financieel-economische problemen. Dientengevolge diende de Stichting Bepenak die dit dagblad uitgeeft, bij ons een aanvraag in voor gedeeltelijke compensatie-uitkeringen. De mogelijkheid van een dergelijk voorschot is geïntroduceerd in artikel 3, tweede lid, van de Compensatieregeling. In dat artikel is bepaald dat uitkeringen ineens of in gedeelten kunnen worden verstrekt en dat gedeeltelijke uitkeringen kunnen worden verleend tot ten hoogste de helft van de op basis van het voorlopige cijfermateriaal berekende compensatiebedragen. Bij het beoordelen van deze aanvraag stelden wij vast dat het blad binnen de grenzen van de regeling over 1982 en 1983 viel.

Voorlopige berekeningen van het Economisch Instituut Tilburg wezen uit dat het dagblad over beide jaren in totaal tenminste f 600.000,— als voorschot zou kunnen ontvangen, zijnde bijna de helft van de op basis van dat voorlopige cijfermateriaal berekende compensatiebedragen ten behoeve van dat blad over beide jaren. Op ons advies van 1 april 1985 besloot u op 19 april d.o.v. het dagblad De Waarheid dit bedrag aan gedeeltelijke uitkeringen te verlenen.

3. Aanbevelingen

3.1. Aantal compensatie-uitkeringen en hoogte van de bedragen

Wij adviseren u de aanvragen van de navolgende dagbladen te honoreren en aldus aan deze dagbladen de navolgende compensatie-uitkeringen over 1982 en 1983 respectievelijk alleen over 1982 of alleen over 1983 te verstrekken (in alfabetische volgorde):

	over 1982	over 1983
<i>Arnhemse Courant</i> , uitgegeven door Uitgeversmaatschappij Arnhem B.V. (Uitgeversmij. Van der Loeff B.V., Enschede)	f 839.250,—	f 1.152.750,—
<i>Het Binnenhof</i> , uitgegeven door Dagblad Het Binnenhof B.V. (Sijthoff Holding B.V., Rijswijk)	f 1.467.581,—	f 876.750,—
<i>Goudsche Courant</i> , uitgegeven door B.V. Rotterdams Nieuwsblad (Sijthoff Holding B.V., Rijswijk)	—	f 717.717,—
<i>Leidse Courant</i> , uitgegeven door B.V. De Leidsche Courant (Sijthoff Holding B.V., Rijswijk)	f 612.120,—	f 734.417,—
<i>Nieuwe Noordhollandse Courant</i> , uitgegeven door Uitgeversmaat- schappij Midden Noordholland B.V. (Damiate Holding B.V., Haarlem)	f 375.770,—	f 505.003,—
<i>Het Parool</i> , uitgegeven door Het Parool B.V. (Perscombinatie N.V., Amsterdam)	f 1.889.587,—	f 2.454.357,—
<i>Rijn en Gouwe</i> , uitgegeven door Dagblad van Rijn en Gouwe B.V. (Nederlandse Dagbladunie B.V., Rotterdam)	f 468.000,—	f 386.250,—
<i>Rotterdams Nieuwsblad</i> , uitgegeven door B.V. Rotterdams Nieuwsblad (Sijthoff Holding B.V., Rijswijk)	f 2.732.833,—	f 3.290.058,—
<i>Trouw</i> , uitgegeven door Trouw/ Kwartet B.V. (Perscombinatie N.V., Amsterdam)	f 3.808.226,—	f 1.249.500,—
<i>Twentsche Courant/Overijssels Dagblad</i> , uitgegeven door Drukkerij Twentsche Courant B.V., Hengelo	f 304.917,—	—
<i>De Waarheid</i> , uitgegeven door de Stichting Bepenak, Amsterdam	f 726.836,—	f 853.981,—
<i>Winschoter Courant</i> , uitgegeven door Uitgeverij J.D. van der Veen B.V. (Wegener's Couranten Concern N.V., Apeldoorn)	f 636.066,—	f 532.308,—

Op de genoemde bedragen voor het dagblad De Waarheid, over 1982 en 1983 in totaal groot f 1.580.817,—, moet een bedrag van f 600.000,— in mindering worden gebracht, zijnde de gedeeltelijke uitkering die dit dagblad ingevolge uw beslissing d.d. 19 april 1985 op ons advies op grond van deze regeling reeds heeft ontvangen.

De hier genoemde dagbladen kunnen voor deze compensatie-uitkeringen in aanmerking komen omdat zij voldoen aan de in de compensatieregeling genoemde voorwaarden, te weten:

- de exploitatie van deze dagbladen over het boekjaar 1982 respectievelijk 1983 was verlieslijdend;
- elk van de betrokken dagbladen had begin 1982 respectievelijk 1983 een gemiddelde betaalde oplage van minder dan 155.000 exemplaren;
- elk van de betrokken dagbladen had een spreidingsdichtheid begin 1982 van ten hoogste 0,40 respectievelijk begin 1983 van ten hoogste 0,35;
- de betrokken dagbladen worden in de Nederlandse taal in Nederland uitgegeven en worden geredigeerd op basis van een tussen de uitgever en de redactie van het dagblad gesloten (hoofd)redactiestatuut;
- de personele kosten van de eigen redactie van deze dagbladen bedroegen in de betrokken jaren meer dan 30% van hun totale personele redactiekosten;
- de exploitatie van deze dagbladen wordt in administratief-organisatorische zin als een zelfstandige eenheid onderscheiden;
- de betrokken dagbladen hebben een project overgelegd dat een samenhangend geheel van maatregelen en beleidslijnen omvat gericht op structurele verbetering van de exploitatie-positie van het blad;
- de betrokken dagbladen die ook over 1981 een compensatie-uitkering op basis van deze regeling ontvingen, hebben een verslag uitgebracht over de uitvoering van het project gericht op structurele verbetering van de exploitatie-positie van het blad;
- de betrokken dagbladen overlegden de in de regeling voorgeschreven accountantsrapporten en -verklaringen en – voor zover van toepassing – nadere gegevens over de concernverbanden waarin ze zich bevinden.

3.2. Enkele bijzondere aspecten bij het beoordelen van de aanvragen

Het beoordelen van de aanvragen heeft plaatsgevonden aan de hand van de toelatingsgrenzen, voorwaarden en richtlijnen van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 (Staatscourant 1984, nr. 221).

Daarbij kwam, mede als gevolg van het experimentele karakter van deze regeling, een aantal vraagpunten naar voren, ten aanzien waarvan wij in overleg met het EIT besluiten hebben genomen. Van deze besluiten die wij u hierbij in de vorm van aanbevelingen voor interpretaties van enkele voorwaarden en richtlijnen voorleggen, zijn wij bij de berekening van de afzonderlijke compensatie-bedragen uitgegaan.

WIR-premies

Bij het onderzoeken van de aanvragen en met name van de bijgevoegde berekeningen van het exploitatieresultaat stelde het EIT vast dat een aantal bladen ontvangen WIR-premies in het exploitatie-resultaat opgenomen hadden.

Met betrekking tot incidentele kosten en opbrengsten is in de regeling als richtlijn gesteld, dat 'per geval zal worden beslist of zij in de berekening van het exploitatieresultaat kunnen worden meegenomen'. Hoewel dus niet expliciet daarbij is vastgelegd dat WIR-premies dienen te worden meegerekend, kwamen wij tot de conclusie dat dergelijke ontvangen premies beschouwd kunnen worden als een tegemoetkoming in de investeringskosten en als zodanig toch onderdeel zouden moeten uitmaken van het exploitatieresultaat.

Mede geleid op de ruimte die genoemde richtlijn daartoe biedt, besloten we alle betrokken dagbladen via het EIT te verzoeken de eventueel ontvangen WIR-premies over de jaren 1982 en 1983 in de berekening van het exploitatieresultaat op te nemen. De eventuele ontvangen premies zijn vervolgens naar rato van de levensduur van de desbetreffende investerings-activa ten bate van het exploitatieresultaat gebracht, hetgeen overeenkomt met de methodiek die de meeste dagbladondernemingen zelf hanteren.

Rente op vreemd vermogen; rentebaten

Volgens de richtlijnen van de regeling dienen vermogenskosten (het saldo van werkelijk betaalde en werkelijk ontvangen rente) aan de onderdelen van een onderneming respectievelijk concern te worden toegerekend naar rato van het beslag dat de exploitatie van het dagblad legt op het vermogen van de onderneming respectievelijk het concern. De toepassing van deze bepaling van de richtlijnen en met name van het begrip 'vermogensbeslag' heeft bij de aanvragers tot verschillende benaderingswijzen aanleiding gegeven. Met het oog hierop besloten we de bladen waar grote verschillen op dit punt werden geconstateerd te verzoeken het saldo van de rentekosten en -baten zoveel mogelijk toe te rekenen naar verhouding van de in de dagbladexploitatie begrepen afschrijvingen ten opzichte van de totale bedrijfs- c.q. concernafschrijvingen. In enkele gevallen hebben we een toerekening geaccepteerd naar rato van de omzet of naar rato van toegerekende zet- en drukkosten en huisvestingskosten. Deze verschillende methodieken blijken in effect nauwelijks wezenlijk van elkaar te verschillen, zodat ze als interpretaties van het begrip vermogensbelasting naar ons oordeel aanvaardbaar zijn.

Eigen redactie en gezamenlijke redactie

Volgens een bepaling in de regeling dienen de personele kosten van de eigen redactie van een dagblad in het desbetreffende boekjaar meer dan 30% van de totale personele redactiekosten van het blad te hebben bedragen (artikel 2, eerste lid, onder c. Compensatieregeling). In een enkel geval stelden wij vast dat een tot een concern behorend dagblad een centrale redactie heeft die tevens aan een ander dagblad binnen datzelfde concern redactionele tekst levert, tegen vergoeding. Het eerstgenoemde dagblad met zijn centrale redactie fungeert in die relatie als hoofdkrant. Volgens een strikte interpretatie van de begrippen eigen redactie en gezamenlijke redactie zou die centrale redactie, voorzover zij tevens diensten aan een ander dagblad verleent, voor dat deel tevens als een gezamenlijke redactie kunnen worden beschouwd.

Dat zou tot de merkwaardige situatie kunnen leiden dat deze hoofdkrant met haar centrale redactie juist vanwege het aanbieden van een deel van haar tekst aan een ander blad binnen het concern, buiten de regeling zou vallen.

In de toelichting bij de regeling is gesteld dat deze regeling juist financiële steun beoogt te bieden aan specifieke redactioneel zelfstandige dagbladen. Hoofdkranten met een centrale redactie behoren in

beginsel tot dergelijke dagbladen. Om die reden dient naar ons oordeel de centrale redactie van zo'n hoofdkrant als de eigen redactie van dat blad te worden beschouwd. Voor de krant die naast het werk van haar eigen zelfstandige redactie redactionele tekst van de centrale redactie van de hoofdkrant afneemt, fungeert die centrale redactie dan als gezamenlijke redactie.

Advertentie-opbrengsten

In het geval van één dagblad bleek, als gevolg van de specifieke aard van de combinatietarieven die het met een huis-aan-huisblad hanteert, dat een strikte toepassing van de richtlijnen voor de berekening van de advertentie-opbrengsten zou leiden tot een merkwaardige afwijking van de feitelijke opbrengsten van dat dagblad en van het huis-aan-huisblad. Naar aanleiding daarvan besloten we voor dit specifieke geval een toerekeningswijze toe te passen die enerzijds meer recht doet aan de feitelijke situatie van het desbetreffende dagblad en die anderzijds tegemoet komt aan de intentie van de richtlijnen op dit punt. Daarmee werd bereikt dat de toerekening van de advertentie-opbrengsten is geschied op een wijze gelijkwaardig aan die welke bij andere dagbladondernemingen is toegepast.

Geconstateerde verschillen tussen verspreidingscijfers

In het onderzoek dat aan de totstandkoming en toetsing van de onderhavige regeling ten grondslag heeft gelegen, is wat betreft de gegevens over de geografische verspreiding van dagbladen steeds uitgegaan van gegevens die de dagbladen periodiek aan het Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco) verschaffen en die jaarlijks door dit bureau worden gepubliceerd. De aansluiting met de Cebuco-gegevens hebben wij bij het voorbereiden van de regeling steeds nagestreefd om controle mogelijk te maken op de door de dagbladen in het kader van de regeling ingediende oplage- en verspreidingsgegevens en om de toelatingsgrenzen van de regeling met betrekking tot oplage en spreidingsdichtheid te kunnen vaststellen.

Dit geschiedde uiteraard in de veronderstelling dat de werkelijke verspreidingsgegevens van dagbladen ook met de Cebuco-gegevens zouden overeenstemmen. Bij enkele dagbladen waarvoor compensatie-aanvragen werden ingediend, stelden wij tot onze verwondering vast dat de verspreidingsgegevens die daarbij werden verschaft, afweken van de gegevens die deze bladen eerder aan het Cebuco verstrekten. Uitgaande van onze doelstelling een zo goed mogelijke regeling tot stand te brengen en uit te voeren, is het naar ons oordeel teleurstellend en moeilijk aanvaardbaar, dat de voor het ontwerpen van de regeling gehanteerde gegevens bij de uitvoering hiervan blijken af te wijken van de realiteit.

Wij besloten een afzonderlijk accountantsonderzoek in te stellen naar de oorzaken van de geconstateerde verschillen, waarbij tevens de vraag werd betrokken of de desbetreffende accountant op aanvaardbare wijze de gegevens had geverifieerd die in het kader van de compensatie-aanvragen waren overgelegd. Uit dit onderzoek kwamen geen aanwijzingen naar voren die de conclusie zouden rechtvaardigen dat de laatstgenoemde, in het kader van de aanvragen verschaft, gegevens onbruikbaar zouden zijn voor het beoordelen van de aanvragen. De gesignaleerde verschillen in de verspreidingscijfers zouden veeleer tot aanpassing van de Cebuco-cijfers moeten leiden. Verder bleek uit het onderzoek dat de desbetreffende accountant op goede gronden de gegevens had geverifieerd die in het kader van de compensatie-aanvragen waren verstrekt.

Wij zijn dan ook van deze gegevens bij het berekenen van de compensatie-uitkeringen voor de betrokken dagbladen uitgegaan.

3.3. Projecten gericht op structuurverbetering

De uitkeringen worden verstrekt op voorwaarde van de uitvoering van bij de aanvragen ingediende projecten, die, zoals in artikel 6, eerste lid, van de Compensatieregeling over 1982 en 1983 is voorgeschreven, een samenhangend geheel van maatregelen en beleidslijnen omvatten die de betrokken dagbladen na ontvangst en mede met behulp van de financiële steun in de komende jaren ten uitvoer beogen te brengen en die gericht zijn op een structurele verbetering van de exploitatieposities van de dagbladen.

In het kader van deze projecten zijn in het bijzonder de volgende maatregelen en beleidslijnen voorgenomen:

Arnhemse Courant	– algemene maatregelen gericht op werving van lezers en advertenties;– kostenbesparingen door getemporeerd door te voeren investeringen in huisvesting en produktie-apparatuur (verbetering van zetapparatuur; installeren van tekstverwerkingssysteem, wijziging van drukprocédé);
Het Binnenhof	– maatregelen gericht op verhoging oplage en advertenties, onder meer door aanpassing van de redactionele formule (meer accent op identiteit van blad en op plaatselijk nieuws uit Den Haag) en extra wervingsactiviteiten;– algemene maatregelen van concern Sijthoff Holding B.V. gericht op kostenbesparingen en vergroting van de omzet (vooral in de sfeer van zetten en drukken en automatisering);
Goudsche Courant	– maatregelen gericht op verhoging oplage en advertenties, onder meer door aanpassing van de redactionele formule (nieuwe redactionele indeling, uitbreiding verzorgingsgebied) en extra wervingsactiviteiten;– algemene maatregelen van concern Sijthoff Holding B.V. gericht op kostenbesparingen en omzetvergroting (vooral in de sfeer van zetten, drukken en automatisering);
Leidse Courant	– maatregelen gericht op verhoging oplage en advertenties, onder meer door aanpassing van de redactionele formule (meer accent op eigen identiteit), reorganisatie van de redactie en extra wervingsactiviteiten;– algemene maatregelen van concern Sijthoff Holding B.V. gericht op kostenbesparingen en omzetvergroting (vooral in de sfeer van zetten en drukken en automatisering);

Nieuwe Noordhollandse Courant	- maatregelen gericht op groei van het blad door middel van een uitgebreid meerjarenplan met als consequentie een redactionele editionering;
Het Parool	- maatregelen gericht op verhoging oplage en advertenties, vooral door aanpassing van de redactionele formule (redactionele en commerciële concentratie op Groot-Amsterdam, zonder daarmee landelijke allure prijs te geven); - algemene maatregelen van concern Perscombinatie N.V. gericht op verbetering van het rendementsniveau, mede opdat grote, onvermijdelijk geachte investeringen in produktie-apparatuur en/of nieuwe ontwikkelingen kunnen worden verricht (vooral door middel van kostenbesparingen in verschillende afdelingen van het concern);
Rijn en Gouwe	- maatregelen gericht op vergroting van de betaalde oplage via aanpassing van het journalistieke produkt vooral door verbetering van kwaliteit en omvang van de krant, intensivering van commerciële activiteiten, automatisering en verbetering huisvesting);
Rotterdams Nieuwsblad	- maatregelen gericht op verhoging oplage en advertenties, onder meer door technische verandering en samenwerking met Het Vrije Volk in Avondbladen Combinatie Rotterdam; - algemene maatregelen van concern Sijthoff Holding B.V. gericht op kostenbesparingen en omzetvergroting (vooral in de sfeer van zetten en drukken en automatisering);
Trouw	- maatregelen gericht op verhoging oplage en advertenties, vooral door aanpassing van de redactionele formule (in de richting van een nieuwskrant met een bredere opiniërende basis, meer gericht op het 'politieke en maatschappelijke midden') en door extra budgetten voor redactie en promotie; - verdere maatregelen gericht op verhoging van de opbrengsten (reeds uitgevoerde extra abonnementsprijsverhoging, advertentietariefverhoging) en kostenbesparingen (beperking van regiobezetting); - algemene maatregelen van concern Perscombinatie N.V. gericht op verbetering van het rendementsniveau (zie bij Het Parool);
Twentsche Courant/ Overijssels Dagblad	- uitvoering geven aan een door een extern adviesbureau verstrekt advies inzake de strategische en toekomstige organisatorische beleidslijnen voor het bedrijf waaronder aanpassing van de administratieve organisatie, verzelfstandiging van bepaalde onderdelen van het bedrijf, commercialisering van interne functies; - samenwerking met twee grote uitgeversmaatschappijen;
De Waarheid	- maatregelen gericht op verhoging oplage en advertenties, vooral door uitbouwen van de krant voor 'geheel links', uitbrengen van thematische bijlagen, stimulering van de losse verkoop, het maken van buurt- en regio-edities, aantrekken van vrijwilligers voor werving en redactiewerkzaamheden; - maatregelen ter besparing van kosten en verbetering van de organisatie;
Winschoter Courant/ De Noord-Ooster	- maatregelen gericht op redactionele verbeteringen (versterking van de buitenposten en het correspondentennet, aantrekken van free-lance medewerkers, duidelijker rubricering en indeling van de krant, uitbreiding van bepaalde rubrieken, verbetering van de weekend-bijlage, reorganisatie en uitbreiding van de redactie); - maatregelen gericht op verhoging oplage en advertenties (vooral door uitbreiding van acquisitie-methoden, personele versterking van de betrokken afdelingen en meer planmatige aanpak); - een aantal algemene maatregelen gericht op produktverbetering en kostenbesparing (waaronder de bouw van een modern geoutilleerd grafisch bedrijf, de installatie van nieuwe zet- en drukapparatuur, renovatie van de gebouwen, organisatieverbetering, verbeterde expeditie-apparatuur en maatregelen ten aanzien van transport en bezorging).

Wij achten de ons voorgelegde projecten aanvaardbaar in het licht van vorengenoemde bepaling van de regeling.

3.4. Uitvoering van uw beslissing

Wij houden ons gaarne beschikbaar aan uw beslissing op dit advies uitvoering te geven.

In dat kader zullen wij u binnenkort ontwerp-brieven ter hand stellen, door middel waarvan u conform het gestelde in artikel 5, zevende lid van de Compensatieregeling, uw beslissing aan de afzonderlijke aanvragers zou kunnen mededelen, ervan uitgaande dat u conform ons advies besluit.

Voorts maken wij u nog volledigheidshalve erop attent, dat de uitkeringen pas kunnen worden verleend na ontvangst van schriftelijke verklaringen van de aanvragers (en eventuele concernleiding) dat de daarvoor geldende voorwaarden worden aanvaard (artikel 5, 10e lid van de Compensatieregeling).

Tenslotte merken wij op dat de in bijlage 1 bij dit advies genoemde compensatie-uitkeringen over 1981 tot dusver nog niet voor publikatie zijn vrijgegeven. In ons advies d.d. 26 oktober 1983 over deze uitkeringen brachten wij tot uitdrukking het aan u over te laten of u die bedragen al dan niet zou willen

publiceren, mede rekening houdend met het algemene regeringsbeleid inzake het openbaar maken van financiële steunbedragen aan afzonderlijke ondernemingen.

U besloot daarop de compensatie-bedragen over 1981 niet voor publikatie vrij te geven. In ons genoemde advies d.d. 4 september 1984 over de opzet van de regeling over 1982 en 1983 gaven wij u in overweging toe te staan dat, na uw beslissing hierover, de compensatiebedragen over die jaren door ons worden gepubliceerd.

Met het oog hierop gaven wij u daarbij ook de aanbeveling de bedragen over 1981 voor publikatie vrij te geven. Omdat u hierover nog geen uitspraak heeft gedaan, leggen wij u hierbij deze aanbeveling opnieuw voor.

4. Evaluatie

Zoals wij in onze brief van 10 oktober jl. lieten blijken zijn wij voornemens op korte termijn u onze eerste bevindingen voor te leggen over de evaluatie van de regeling. Het onderzoek op dit gebied en ons beraad hierover zijn inmiddels volop in gang en zullen binnenkort een principe-uitspraak onzerzijds mogelijk maken over de vraag of de regeling dient te worden beëindigd dan wel – al dan niet op experimentele basis – kan of moet worden voortgezet.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Rijswijk, 22 november 1985

Bijlage 1 van advies inzake Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982/1983

Hoogte van de bedragen per dagblad die in december 1983 zijn uitgekeerd op basis van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1981

Arnhemse Courant	f 1.899.000,-
Het Binnenhof	f 1.576.350,-
Leidse Courant	f 701.423,-
De Courant Nieuws van de Dag	f 1.665.039,-
Het Parool	f 2.009.605,-
Rotterdams Nieuwsblad	f 2.595.397,-
Trouw	f 3.405.750,-
Twentsche Courant/Overijssels Dagblad	f 310.875,-
De Waarheid	f 836.561,-
	<u>f 15.000.000,-</u>

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake de aanvraag van de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP) voor financiële steun ten behoeve van een onderzoek gericht op de opzet van een systeem van bedrijfsvergelijkingen

1. Samenvatting

De aanvraag van de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP) houdt in een verzoek om financiële steun ten behoeve van een onderzoek onder een voor de bedrijfstak van de nieuwsbladpers representatieve groep participanten, gericht op de opzet van een systeem van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking. Zo'n systeem zou de nieuwsbladen in staat moeten stellen de bedrijfsontwikkeling periodiek te volgen en de bladen periodiek te informeren over de ontwikkeling van de eigen exploitatie ten opzichte van gelijksoortige exploitaties.

Omdat het onderzoek naar de opzet van een dergelijk systeem van groot belang is mede gelet op het feit dat thans over deze sector van de pers maar weinig gegevens voorhanden zijn, adviseren wij de aanvraag van de NNP voor medefinanciering van 2/3 van de onderzoekskosten, zijnde f 132.000,— exclusief BTW, in te willigen en dit bedrag à fonds perdu te verlenen.

Wij gaan er daarbij van uit dat de nieuwsbladpers zelf het resterende 1/3 deel van de begrote onderzoekskosten voor haar rekening neemt, zoals de NNP ook heeft toegezegd. De NNP heeft zich daarbij ook bereid verklaard dit project van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking voor de duur van tenminste vijf jaar voor eigen rekening voort te zetten.

2. Inhoud van de aanvraag

Per brief van 22 januari 1985 diende het bestuur van de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP) bij ons een aanvraag in voor een financiële bijdrage à fonds perdu ten behoeve van een in opdracht van de NNP te verrichten onderzoek. Dat onderzoek wordt belegd onder een voor de bedrijfstak van de nieuwsbladpers representatieve groep participanten, teneinde te komen tot de opzet van een systeem van bedrijfsvergelijkingen. Daarbij voert de NNP in het bijzonder de volgende overwegingen aan.

De kleinschalige structuur van de nieuwsbladpers dreigt door een gebrek aan adequate bedrijfsinformatie een knelpunt te vormen voor het beleid van de individuele nieuwsbladuitgever. Grotere uitgeverijen beschikken daarentegen wel over de kennis en de middelen om een cijfermatig onderbouwd beleid te voeren. Ook zien nieuwsbladen zich in toenemende mate geplaagd tegenover nieuwe ontwikkelingen in de informatie-industrie vooral op lokaal en regionaal gebied. Deze ontwikkelingen vragen naar het oordeel van de NNP om een goed onderbouwd beleid van de afzonderlijke nieuwsbladuitgever en de overkoepelende organisatie. Hierbij staat de NNP de doelstelling voor ogen, de afzonderlijke uitgevers het instrumentarium aan te reiken voor het ontwikkelen van een ondernemingsstrategie binnen hun eigen mogelijkheden. Geringe informatie waarover de Nieuwsbladpers thans op dit gebied beschikt tracht de NNP allereerst langs hoofdlijnen en vervolgens via meer verfijnde stappen aan te vullen. Daarbij staat de vereniging ook de opbouw van een methodiek voor ogen, door middel waarvan op continue-basis gegevens uit en voor de sector kunnen worden verkregen. Dit zou moeten leiden tot een systeem van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking dat in de loop der tijd geperfectioneerd kan worden. Dat systeem zou de deelnemende nieuwsbladbedrijven in staat moeten stellen via kengetallen de bedrijfsontwikkeling aan de hand van relevante criteria te volgen en de bedrijven periodiek informatie te verschaffen over de ontwikkeling van de eigen exploitatie ten opzichte van gelijksoortige exploitaties.

Met deze doelstelling voor ogen vroeg de NNP het Grafisch Economisch Adviescentrum (GEA) te Amsterdam, uitgaande van de daar aanwezige kennis van de branche en mogelijkheden voor het opzetten van een bedrijfsvergelijking, een offerte te maken voor een onderzoek naar de opzet van zo'n systeem van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking.

Het GEA heeft ervaring met onderzoek op dit gebied opgedaan bij structuuronderzoeken in de grafische industrie en bij (de opzet van) bedrijfsvergelijkingen binnen de grafische industrie als geheel en onderdelen daarvan. De offerte die het GEA aan de NNP voorlegde, bevat voorstellen betreffende het institutionele kader waarbinnen het onderzoek wordt uitgevoerd, een gefaseerde aanpak waarin de meest optimale vorm van bedrijfsvergelijking voor de verschillende typen bedrijven binnen de NNP-organisatie wordt onderzocht, het definiëren van de inhoud van de bedrijfsvergelijking en het begeleiden uitvoeren van de bedrijfsvergelijking in – in eerste instantie – een groep van 15 deelnemende bedrijven, de verwerking van de gegevens, het terugrapporteren van de uitkomsten en het vervaardigen van een manual, dat als basis kan dienen voor toekomstige bedrijfsvergelijkende onderzoeken met een uitgebreid aantal participanten. In het kader van een vooronderzoek zal worden getracht een aantal bedrijfstypen vast te stellen die een representatief beeld geven van de samenstelling van de bij de NNP aangesloten leden, teneinde inzicht te verkrijgen in de heterogeniteit en in de mogelijkheden en grenzen van de sector. Bovendien heeft het vooronderzoek tot doel de methode te ontwikkelen, via kengetallen op financieel en markttechnisch terrein de ontwikkelingen op bedrijfs- en bedrijfstakniveau in beeld te brengen. Aan de hand van de resultaten van dit vooronderzoek zal vervolgens het systeem van de bedrijfsvergelijking worden uitgewerkt en getoetst. De gegevens van deze eerste bedrijfsvergelijking worden hierna uitgewerkt, waarbij tevens een doelmatig systeem van verwerking en opslag van de gegevens zal worden opgezet.

De kosten van dit eenmalige onderzoek gericht op de opzet van een systeem van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking worden geraamd op in totaal f 198.000,— exclusief BTW. Het onderzoek zou in drie kalendermaanden kunnen worden uitgevoerd. Omdat de kosten van het onderzoek de financiële spankracht van de NNP en die van de afzonderlijke nieuwsbladuitgeverijen te boven gaan, diende de NNP een aanvraag bij ons in tot medefinanciering van deze kosten en wel tot 2/3 van het totaal. De

NNP garandeert daarbij dat het resterende 1/3 gedeelte wordt bijgedragen door de organisatie en de participanten aan het onderzoek.

De NNP doet in haar aanvraag op de mogelijkheid van financiële bijstand uit het Bedrijfsfonds aan onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel, welke mogelijkheid als aanvullende maatregel is ingevoerd bij de introductie van de Compensatieregeling voor Dagbladen (artikel 8, derde lid, van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983, Staatscourant 1984, nr. 221).

3. Beoordeling en advies

Wij achten het door de NNP beoogde onderzoek van groot belang voor de sector van de nieuwsbladpers. Bij verschillende gelegenheden hebben wij vastgesteld dat over deze sector maar weinig gegevens voorhanden zijn, gegevens die onder meer nodig zijn om meer inzicht in de aard, omvang en ontwikkelingen van deze sector te verkrijgen. Het beoogde onderzoek is gericht op de opzet van een systeem van bedrijfsinformatie en bedrijfsvergelijking, een systeem waarmee de dagblad- en de tijdschriftpers reeds waardevolle ervaringen hebben opgedaan. De bij de NNP aangesloten leden hebben, zo is ons uit de aanvraag gebleken, ook dringend behoefte aan zo'n systeem teneinde aan de hand daarvan het exploitatiebeleid te kunnen bijstellen opdat een structuurverbetering in zicht komt. Het onderzoek kan in die zin beschouwd de nieuwsbladpers als geheel ten goede komen en daarmee ook de pluriformiteit in deze sector. Met het oog hierop zou financiële steun ten behoeve van de kosten van het onderzoek passen in de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

Op grond van deze overwegingen adviseren wij u de aanvraag van de NNP te honoreren tot een bedrag à fonds perdu van f 132.000,—, exclusief BTW, zijnde 2/3 van de begrote onderzoekskosten. Gelet op het bijzondere en eenmalige karakter van dit onderzoek zou financiële bijstand hieraan in de vorm van een krediet met eventuele kredietfaciliteiten niet doelmatig zijn. Omdat ook de afzonderlijke nieuwsbladuitgevers de resultaten van het onderzoek ten behoeve van hun eigen activiteiten zullen kunnen aanwenden, achten wij het redelijk en noodzakelijk dat de sector zelf 1/3 van de begrote onderzoekskosten voor haar rekening neemt, zoals de NNP ook heeft toegezegd. Eveneens om die reden menen wij dat de financiële steun uitsluitend betrekking zal moeten hebben op kosten van onderzoek gericht op de opzet van een bedrijfsvergelijkend systeem en niet tevens op kosten ten behoeve van de verdere uitvoering van dat systeem. Bovendien zou aan deze financiële steunverlening de voorwaarde dienen te worden verbonden dat de nieuwsbladpers bereid zal zijn en blijven met het systeem van bedrijfsvergelijking tenminste gedurende de komende vijf jaar voor eigen rekening voort te gaan. Deze voorwaarde achten wij van belang om de continuïteit van dit systeem te bevorderen. De NNP heeft zich in haar aanvraag inmiddels bereid verklaard voor eigen rekening, met gedeeltelijke doorberekening van de kosten aan de participerende leden, dit project voor de duur van tenminste vijf jaar voort te zetten.

Tenslotte adviseren wij u, indien u met dit advies instemt, dit aanbod tot financiële steunverlening te laten vervallen indien de NNP het aanbod niet binnen drie maanden na dagtekening van uw beslissing heeft aanvaard.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Rijswijk, 12 april 1985

Advies d.d. 26 augustus 1985 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake vooronderzoek persgegevens

Mijnheer de minister,

In de afgelopen jaren bereikten ons meerdere malen suggesties voor nader kwantitatief en kwalitatief onderzoek in de persbedrijfstak, vooral gericht op het verkrijgen van meer gegevens over facetten, waarover nog weinig informatie voorhanden is. Daarnaast is in ons bestuur in toenemende mate de vraag gerezen naar de mogelijkheden door middel van onderzoek dergelijke informatie beschikbaar te krijgen, zulks ten behoeve van ons bestuurswerk en in het bijzonder ten behoeve van onze taak, de minister van WVC te adviseren over mogelijke financiële steunverlening aan persorganen.

Naar aanleiding hiervan zijn wij tot de conclusie gekomen, dat het nuttig en tevens noodzakelijk kan zijn door middel van een vooronderzoek te trachten een inventarisatie van beschikbare gegevens in de pers te laten vervaardigen. Over de mogelijke opzet van zo'n vooronderzoek traden wij in overleg met de Stichting Economisch Onderzoek te Amsterdam en het Economisch Instituut te Tilburg. Beide instituten hebben een gezamenlijk voorstel voor het bedoelde vooronderzoek dat in het najaar van 1985 zou kunnen worden uitgevoerd, aan ons uitgebracht.

In de bijgevoegde notitie over het door ons beoogde vooronderzoek hebben wij dit voorstel verwerkt.

Bij de voorbereiding van deze notitie hebben wij organisaties op het gebied van de pers in de gelegenheid gesteld suggesties en commentaar hierop te geven. De reacties van deze organisaties hebben wij bij de afronding van deze brief met bijlage gewogen en in bijgaande notitie verwerkt. De organisaties hebben daarbij te kennen gegeven het voorstel voor dit vooronderzoek te kunnen onderschrijven en bereid te zijn aan de uitvoering hiervan voor zover mogelijk en nodig, mee te werken.

Gaarne vernemen wij van u of u ermee kunt instemmen dat wij de opdracht tot dit vooronderzoek verlenen en dat de kosten hiervan ten laste van de begrote middelen voor de Compensatieregeling voor Dagbladen met aanvullende maatregelen worden gebracht. Dit verzoek baseren wij op art. 8, derde lid, van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 (uw beschikking d.d. 30 oktober 1984, Staatscourant 1984, nr. 221), waarin de mogelijkheid is vervat van financiële steunverlening aan onderzoek dat de persbedrijfstak als geheel ten goede komt.

Van de resultaten van het vooronderzoek zullen wij u uiteraard op de hoogte stellen. Zoals ook blijkt uit bijgaande notitie stellen wij ons tevens voor, zodra die resultaten beschikbaar zijn, met de organisaties op het gebied van de pers nader overleg te voeren over eventuele behoeften aan en mogelijkheden van verder onderzoek, teneinde meer gegevens over de pers beschikbaar te krijgen. Over de resultaten van dat overleg zullen wij u dan tevens nader informeren.

In afwachting van uw reactie,

hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Notitie over een mogelijk vooronderzoek naar beschikbare gegevens op het gebied van de pers

In het verleden constateerden wij bij het voorbereiden van verscheidene adviezen onzerzijds het ontbreken van relevant cijfermateriaal over de persbedrijfstak. Dergelijke cijfers zouden ertoe kunnen bijdragen dat meer inzicht beschikbaar komt in functies, structuren, economische situaties en eventuele steunbehoeften van diverse soorten persorganen. In het bijzonder ontbreken nadere gegevens op dit gebied van categorieën persorganen buiten de dagbladpers, een terrein waarover in het algemeen nog weinig gegevens voorhanden zijn.

Niet alleen bij ons bestuur bestaat behoefte aan meer onderzoeksgegevens over de pers, in de afgelopen jaren lieten ook verschillende brancheorganisaties en wetenschappelijke instituten ons weten dat het verzamelen van gegevens op bepaalde deelgebieden, door middel van onderzoek, als noodzakelijk werd ervaren. Zo werden ons onder meer ideeën voor onderzoek voorgelegd op gebieden als:

- onderzoek naar mogelijkheden om de negatieve effecten van het optreden van de oplagespiraal op de markt van dag- en nieuwsbladen tegen te gaan, met bijzondere aandacht voor de rol van huis-aan-huisbladen;
- onderzoek naar de exploitatie van de kleinschalige pers in ons land;
- analyse van bedrijfs-economische gegevens van opinieweekbladen;
- onderzoek naar vormen van samenwerking tussen persbedrijven zoals gezamenlijke drukfabrieken, samenwerking in de bezorging, samenwerking bij technische ontwikkelingen en bij advertentie-werving;
- onderzoek naar het functioneren van de advertentie- en abonnementenmarkten;
- sociaal-maatschappelijk functie-onderzoek van diverse soorten van persorganen;
- econometrisch onderzoek naar de oorzaken van marktbewegingen (bv. oplagespiraal) en financieel-economische ontwikkelingen van de pers (tarieven, concurrentieverhoudingen enz.).

Naar aanleiding van onderzoeksgedachten als deze is bij ons de vraag gerezen, welke gegevens thans wel, respectievelijk niet beschikbaar zijn. Ter beantwoording van deze vraag achten wij het van belang door middel van een vooronderzoek een inventarisatie van beschikbare gegevens in de pers te laten vervaardigen. Aan de hand van de resultaten van dit vooronderzoek kan worden gezien op welke gebieden in het bijzonder gegevens ontbreken die mede voor ons bestuurswerk van belang kunnen zijn en op welke wijze deze ontbrekende gegevens door middel van onderzoek kunnen worden verkregen, respectievelijk reeds worden verkregen.

Wij zijn voornemens dit vooronderzoek te laten uitvoeren door de Stichting Economisch Onderzoek te Amsterdam en het Economisch Instituut Tilburg. Medewerkers van deze instituten hebben reeds in eerdere onderzoeken (ten behoeve van een voorstudie voor het WRR-rapport 'Samenhangend Mediabeleid' respectievelijk ten behoeve van de Compensatieregeling voor Dagbladen en op het gebied van de relatie etherreclame – pers) ervaring op het gebied van de pers opgedaan en daarbij gegevens uit verschillende bronnen samengebracht. Op ons verzoek hebben beide instituten gezamenlijk ons de volgende doelstelling en opzet van het vooronderzoek als voorstel gepresenteerd. Het doel van het vooronderzoek is dus te komen tot een inventarisatie van gegevens over de persbedrijfstak die vanuit verschillende bronnen beschikbaar zijn. Het onderzoek zal met betrekking tot de gehele pers een zo uitputtend mogelijke inventarisatie moeten opleveren van:

- bronnen van verzamelde gegevens, waarbij ook nagegaan zal worden welke wetenschappelijke instellingen zich met onderzoek op het gebied van de pers bezighouden;
- aard van de verzamelde gegevens;
- onderlinge vergelijkbaarheid en aansluiting van de verzamelde gegevens;
- toegankelijkheid van de verzamelde gegevens;
- betrouwbaarheid van de verzamelde gegevens;
- niveau (blad, uitgeverij, concern) waarop gegevens beschikbaar zijn.

De volgende soorten van gegevens zullen in het beoogde vooronderzoek worden geïnventariseerd:

– *Oplage*

Nagegaan zal worden in hoeverre gegevens over gedrukte, verspreide en betaalde oplage afzonderlijk beschikbaar zijn.

– *Advertentiebezetting*

Nagegaan zal worden welke indelingen van advertenties met het beschikbare materiaal mogelijk zijn. Hierbij zal de vraag worden betrokken hoe de reclamebudgetten over de verschillende persmedia verdeeld worden en welke gegevens voorhanden zijn over relaties tussen advertentiebezetting in de pers en andere reclamemediata.

– *Kostenstructuur*

Nagegaan zal worden welke mate van detaillering hier mogelijk is. Bijzondere aandacht zal worden gegeven aan de definities van de begrippen.

– *Eigendomsverhoudingen*

Nagegaan zal worden in hoeverre gegevens over de vermogensstructuur op de verschillende niveaus beschikbaar zijn. Daarbij zal ook worden gezien in hoeverre gegevens voorhanden zijn over dwarsverbanden tussen afzonderlijke bedrijven en concerns.

– *Distributie*

Nagegaan zal worden in hoeverre gegevens over de wijze van distributie beschikbaar zijn.

– *Productie-apparaat*

De aandacht zal gericht zijn op de beschikbare technische capaciteiten. Het ligt niet in het vermogen van de beide instituten in te gaan op de puur technische aspecten van het productieproces.

– *Redactionele inhoud*

De vraag is hier of gegevens beschikbaar zijn op basis waarvan een typologie van de redactionele inhoud van bladen kan worden gegeven.

In de rapportage van het vooronderzoek zal worden beschreven welke gegevens beschikbaar zijn, waar ze beschikbaar zijn, in hoeverre materiaal uit verschillende bronnen op elkaar aansluit en of beschikbare gegevens al dan niet vrij voor onderzoek toegankelijk zijn. Op basis van deze rapportage zal dan met de onderzoekers, organisaties op het gebied van de pers en met ons bestuur worden overlegd over de vraag welk onderzoek op basis van het beschikbaar materiaal mogelijk en wenselijk is en over de vraag of en zo ja op welke gebieden nadere gegevens verzameld dienen te worden.

Het vooronderzoek kan in 50 mandagen (4 kalendermaanden) worden uitgevoerd. In de loop van het najaar 1985 kan hiermee worden begonnen. De kosten hiervan worden begroot op ten hoogste f 65.000,— exclusief BTW en zouden ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers ten behoeve van de aanvullende maatregelen kunnen worden gebracht, omdat het vooronderzoek past in de doelstelling van het Bedrijfsfonds. Bovendien nemen wij daarbij in aanmerking dat het onderzoek de persbedrijfstak als geheel ten goede beoogt te komen en derhalve een onderzoek vormt waaraan financiële bijstand uit de middelen van het Bedrijfsfonds kan worden verleend op basis van artikel 8, derde lid, van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 (Staatscourant 1984, nr. 221).

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Advies d.d. 25 maart 1985 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake wetsontwerp Mediawet

Mijnheer de minister,

Bij uw bovengenoemde brief stuurde u ons bestuur het wetsontwerp Mediawet met bijbehorende Memorie van Toelichting, met het verzoek u hierover van advies te dienen. Het gevraagde advies bieden wij u hierbij aan.

Spoedshalve en uitgaande van onze taakstelling beperken wij ons in dit advies tot hoofdstuk IX van het wetsvoorstel, het hoofdstuk waarin bepalingen betreffende steunmaatregelen voor persorganen worden voorgesteld (art. 110-119).

Allereerst willen wij onze waardering uitspreken voor het feit, dat door middel van die bepalingen wordt getracht de financiële steunverlening via het Bedrijfsfonds voor de Pers een wettelijke grondslag te geven. Op het belang van een spoedige totstandkoming van zo'n wettelijke grondslag hebben wij bij verschillende gelegenheden gewezen. Een wettelijke regeling van het Bedrijfsfonds is gewenst op grond van de bepaling van artikel 87 van de Grondwet, dat vaste colleges van advies en bijstand bij de wet worden ingesteld. Bovendien moet hierbij worden overwogen dat vanuit de maatschappij voortdurend voor een dergelijke wettelijke grondslag is en wordt gepleit, zulks vooral op basis van motieven ontleend aan de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid.

Voorts hebben wij met waardering vastgesteld dat in de voorgestelde bepalingen op een aantal wezenlijke punten rekening is gehouden met eerdere aanbevelingen onzerzijds. In het bijzonder doelen wij hierbij op onze voorstellen gericht op een nieuwe omschrijving van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers, welke omschrijving noodzakelijk is geworden mede met het oog op de interpretaties die tot dusver aan de huidige omschrijving is gegeven.

Het wetsvoorstel bevat ook bepalingen gericht op een zelfstandige beslissingsbevoegdheid van het Bedrijfsfonds over financiële steunverlening aan persorganen. Deze nieuwe constructie vloeit voort uit de beleidslijn die als een van de centrale doelstellingen van het mediabeleid is geponeerd, nl. 'vrijheid op afstand'. Met het oog hierop vormt de nieuwe constructie van de beslissingsbevoegdheid bij steunverlening aan de pers een logische consequentie van de lijn die ten aanzien van de beslissingsbevoegdheid betreffende andere media gekozen is.

Blijkens de tekst van hoofdstuk IX en de Memorie van Toelichting zou bij invoering van de wet de huidige naam 'Bedrijfsfonds voor de Pers' gewijzigd worden in 'Fonds voor de Pers'. In de Memorie van Toelichting zijn geen argumenten genoemd voor deze naamsverandering. Tegen deze wijziging hebben wij een aantal bezwaren, voor een deel ook van principiële aard. In de eerste plaats wijzen wij erop dat het begrip 'Bedrijfsfonds voor de Pers' reeds sedert 1968 bestaat en in de daaropvolgende jaren ook in toenemende mate is ingeburgerd. De commissie die de regering in het begin van de zeventiger jaren instelde om haar over de vorm en taakstelling van een steunfonds voor de pers te adviseren, t.w. de Commissie Bedrijfsfonds voor de Pers, kwam met aanbevelingen o.m. gericht op een zelfstandige beslissingsbevoegdheid van dit orgaan, dat daarbij expliciet als Bedrijfsfonds voor de Pers werd aangemerkt. Sedert de instelling van het Bedrijfsfonds (in 1971, en niet in 1974 zoals in de Memorie van Toelichting abusievelijk is gesteld) is deze naam ook in de samenleving een begrip geworden. Wij zien de noodzaak van de wijziging dan ook niet in. Bovendien wijzen wij erop dat de naam 'Bedrijfsfonds voor de Pers' zich heel wel laat verdedigen op grond van het feit dat dit orgaan bladen vooral op basis van hun bedrijfsmatige, exploitatieve aspecten beoordeelt en niet primair vanuit hun redactionele inhoudelijke aspecten. Dit komt onder meer tot uitdrukking in het criterium, dat voor steun uit het Bedrijfsfonds alleen bladen in aanmerking komen waarvan de exploitatie in gevaar verkeert en die een project hebben uitgewerkt dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie. In dat licht beschouwd heeft het Bedrijfsfonds een principiële andere opzet dan bv. steunfondsen in de culturele of sociaal-maatschappelijke sector. Wij hechten eraan dat dit onderscheid ook in de naam van het Bedrijfsfonds voor de Pers tot uitdrukking blijft komen.

Vervolgens zullen we op enkele afzonderlijke artikelen van het wetsvoorstel ingaan.

Artikel 110, eerste lid

Wij stellen voor de in dit artikel geformuleerde doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers te wijzigen en aan te passen aan hetgeen in de toelichting op dit artikel is gesteld. De gewijzigde tekst zou dan kunnen luiden: 'Er is een Bedrijfsfonds voor de Pers dat ten doel heeft het handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers, voor zover die pluriformiteit van betekenis is voor de informatievoorziening en opinievorming van de burgers in het belang van het democratisch functioneren van de Nederlandse samenleving'.

Artikel 110, tweede lid

Terwille van de duidelijkheid en uit een oogpunt van systematiek achten wij het beter wanneer in dit lid ook expliciet de taak wordt genoemd betreffende de steunverlening aan persorganen (zoals genoemd in art. 116, eerste lid).

Artikel 111, derde lid

Wij geven er de voorkeur aan dat in dit onderdeel een algemene bepaling wordt opgenomen in de trant van 'De bestuursleden van het Bedrijfsfonds zijn onafhankelijk van een ministerie, een instelling, dienst of bedrijf dat onder de verantwoordelijkheid van een minister werkzaam is, een persorgaan, een uitgeverij van een persorgaan of een vakorganisatie op het gebied van de pers'. Daarbij zou kunnen worden bepaald dat in ieder geval onverenigbaar met het lidmaatschap van het bestuur zijn een betrekking, bestuurslidmaatschap of een ander rechtstreeks belang bij deze organisaties of organen.

Wij adviseren hierbij expliciet te vermelden dat met 'persorgaan' in dit verband bedoeld wordt een persorgaan zoals omschreven in artikel 116, tweede lid (binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers).

Artikel 114

De voorgestelde formulering van dit artikel sluit de mogelijkheid niet uit, dat ook wanneer de minister geen gebruik maakt van zijn bevoegdheid tot schorsing van besluiten van het Bedrijfsfondsbestuur, besluiten alsnog bij KB binnen een jaar worden vernietigd. In dit artikel wordt immers niet gesteld dat besluiten pas kunnen worden vernietigd nadat ze eerst zijn geschorst. Na het verstrijken van de termijn van dertig dagen of zoveel eerder als de minister heeft medegedeeld van zijn schorsingsbevoegdheid geen gebruik te maken, treedt een besluit tot toekenning van financiële steun in werking. Wanneer dergelijke in werking getreden besluiten dan nog binnen ca. 11 maanden kunnen worden vernietigd, zou het desbetreffende persorgaan zich voor een wel erg lange periode van onzekerheid over de financiële steun geplaatst zien. Wij adviseren u derhalve de in dit artikel genoemde periode waarin besluiten vernietigd kunnen worden in te korten, dan wel dit artikel zodanig te redigeren dat de vernietigingsmogelijkheid pas gaat werken nadat van de schorsingsbevoegdheid gebruik is gemaakt.

Artikel 116, tweede lid onder c

Wij adviseren u de tekst van dit onderdeel te wijzigen in 'zij worden geredigeerd door een zelfstandige redactie op basis van een redactiestatuut'. In plaats van 'redactiestatuut' zou ook gesproken kunnen worden over een 'statuut, waarin de redactionele identiteit onder woorden is gebracht'.

Artikel 117 en 118

In artikel 117 wordt gesproken over de mogelijkheid van kredietverlening met de daarvoor geldende voorwaarden.

Artikel 118 verwijst naar een algemene maatregel van bestuur, waarin bepalingen worden gegeven over de mogelijkheid van uitkeringen (Compensatieregeling voor Dagbladen en steun à fonds perdu ten behoeve van persorganen met een project gericht op een eenmalige reorganisatie).

Wij geven er de voorkeur aan wanneer in één artikel bv. artikel 117 wordt vastgelegd welke vormen van individuele financiële steun uit het Bedrijfsfonds mogelijk zijn, met de daarvoor geldende voorwaarden. In een ander artikel bv. artikel 118 zou dan de mogelijkheid genoemd kunnen worden van uitkeringen voor andere doeleinden (zoals bv. de compensatieregeling). Met de door ons geprefereerde wijziging beogen wij te bereiken dat de in art. 117 genoemde voorwaarden voor kredietverlening tevens betrekking hebben op financiële steun à fonds perdu voor bladen met projecten gericht op een eenmalige reorganisatie.

Artikel 117, eerste lid

Omdat het Bedrijfsfonds naar ons oordeel in de toekomst, net als tot op heden, een mogelijkheid moet kunnen blijven bieden ook voor persorganen die niet *of niet afdoende* op andere wijze kunnen worden gesteund, adviseren wij het laatste gedeelte van deze bepaling te wijzigen in: '... en voor zover de noodzakelijke steun niet op andere wijze kan worden verkregen'.

Artikel 117, tweede lid

Wij adviseren u deze bepaling aan te vullen met een aanduiding betreffende de termijn waarbinnen het project uitzicht moet bieden op een rendabele exploitatie, zoals ook in de huidige statuten is voorgeschreven. De eerste zin van deze bepaling zou derhalve als volgt dienen te worden gelezen: 'De financiële steun wordt slechts verleend indien de verantwoordelijke uitgever een project indient dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie *binnen een redelijke periode*'.

Artikel 117, derde lid

Blijkens de tekst van deze bepaling zal de mogelijkheid van financiële steun alleen voor nieuwe dagbladen worden opengesteld. Deze beperking tot nieuwe dagbladen wordt niet nader gemotiveerd in de Memorie van Toelichting. In eerdere adviezen gaven wij u in overweging de mogelijkheid tot financiële steunverlening aan nieuwe bladen open te stellen voor nieuwe persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers. De invoering van een dergelijke aanvullende steunmogelijkheid achten wij van groot belang omdat beperking van steunmogelijkheden tot bestaande bladen het gevaar in zich draagt, dat van het fonds alleen een conserverende werking op de pers uitgaat. Het bieden van een mogelijkheid aan nieuwe bladen doet recht aan de dynamiek die aan het functioneren van de pers voor de samenleving en voor het geschreven woord eigen is.

Het beperken van de steunmogelijkheid voor nieuwe bladen tot nieuwe dagbladen zal naar ons oordeel ertoe leiden dat deze mogelijkheid niet reëel zal werken. Blijkens de geschiedenis van de pers verschijnen nieuwe bladen maar hoogst zelden onmiddellijk in de vorm van een nieuw dagblad; nieuwe dagbladen ontstaan in overwegende mate uit nieuws- of andere weekbladen. Daarnaast wijzen wij u erop dat de aanloopkosten van nieuwe bladen die meteen als dagblad gaan verschijnen relatief zeer hoog zijn, zodat in steunaanvragen ten behoeve van dergelijke bladen naar verwachting ook zeer hoge steunbedragen zullen worden gevraagd.

Tegen de achtergrond van het sterkere risicodragende karakter van deze steunvorm is het maar zeer de vraag of een forse steun aan dergelijke nieuwe dagbladen te rechtvaardigen valt.

Op basis van deze overwegingen dringen wij er bij u op aan de mogelijkheid van financiële steun aan nieuwe bladen niet te beperken tot nieuwe dagbladen, maar open te stellen voor nieuwe persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds zoals omschreven in artikel 116, tweede lid.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

85

